

“Moja trieda hrá udržateľne”

Európska súťaž o dobré príklady v
environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

február - júl 2017

Dobré príklady z oblasti environmentálneho vzdelávania pre udržateľný rozvoj z európskych škôl

~ Naše triedy hrajú udržateľne!~

Zatiaľ čo environmentálna výchova pre trvalú udržateľnosť prešla dlhú cestu, aby sa dostala do európskych škôl, aj naďalej zostáva inováciou v oblasti vzdelávania. Tisíce inšpirovaných učiteľov plánujú a realizujú aktivity vo svojej triede alebo mimoškolské projekty, ktoré vychádzajú z priekopníckych vzdelávacích stratégií. Komplexné sociálno-environmentálne otázky trvalej udržateľnosti nemožno riešiť prostredníctvom tradičných pedagogických postupov. Z tohto dôvodu by mali byť študenti podporení v tom, aby si rozvíjali pokročilé kompetencie, ako je kritické a systémové myslenie, objasnenie hodnôt, spolupráca a riešenie problémov s cieľom prispieť ako občania zajtra k riešeniu základných príčin týchto problémov a uskutočniť skutočné a trvalé zmeny. V tomto kontexte vzdelávacie postupy v oblasti environmentálneho vzdelávania pre udržateľný rozvoj podporujú tiež spoluprácu škôl s komunitou a činnosti, ktoré má významný vplyv na miestnej aj celosvetovej úrovni.

Pokúsili sme sa nájsť aktivity s uvedenými prvkami prostredníctvom Európskej súťaže o dobré príklady v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti SAME WORLD "Moja trieda hrá udržateľne" a vytvoril súbor nástrojov pre súčasných i budúcich učiteľov.

Výzva do súťaže bola vyhlásená v 9 európskych krajinách, oslovovala učiteľov stredných škôl z celej Európy a konala sa na dvoch úrovniach:

- a) Na regionálnej / národnej úrovni, ktorej cieľom bolo vybrať najlepšie tri postupy, ktoré boli preložené do angličtiny a postúpili do európskej súťaže;
- b) Na európskej úrovni, ktorá bola zameraná na výber najlepších environmentálnych vzdelávacích postupov z predloženého výberu národných aktivít, a kde bola udelená 1. cenu víťaznému účastníkovi.

Do národných súťaží bolo predložených celkovo 112 dobrých príkladov v oblasti vzdelávania o environmentálnej udržateľnosti; bohatý kaleidoskop tém udržateľnosti, vzdelávacích prístupov a materiálov. Najlepšie tri príklady z každej krajiny boli predložené do európskej úrovne súťaže a všetkých 26 najlepších národných postupov hodnotila Európska hodnotiacia komisia (EHS).

V tomto materiály vám predstavujeme osvedčené postupy v oblasti vzdelávania o environmentálnej udržateľnosti zo súťaže SAME.

Ako môžeme zapojiť študentov do takých tém ako migrácia a environmentálna spravodlivosť? Akým spôsobom môžeme znížiť našu ekologickú stopu a prijať udržateľný životný štýl v našej škole / komunite? Existuje priestor v učebných osnovách na predstavenie aktuálnych environmentálnych tém a rozvoj ekologických inovácií? Toto sú len niektoré z otázok, na ktoré táto publikácia poskytuje odpovede.

Nakoniec, je táto publikácia len pre učiteľov? Nie nevyhnutne! Existujú užitočné nápady a nástroje pre každého, kto sníva o udržateľnejšom svete, vrátane tých, ktorí sa podieľajú na plánovaní miestnych politík, vzdelávacích programov, kampaní a krokov smerujúcich k udržateľnosti.

Využite teda tieto najlepšie skúsenosti, pridajte svoj vlastný osobitný vklad a urobte vašu školu, miestnu komunitu a našu globálnu komunitu lepším miestom!

Váš tím SAME World

Obsah

#1 Migrácia cez Egejské more – Ohrozená humanita	7
1. Téma	9
2. Abstrakt	9
3. Popis vzdelávacej aktivity	9
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	11
#2 Prístup k environmentálnej spravodlivosti zážitkovým učením a kreatívnym vyjadrením	12
1. Téma	14
2. Abstrakt	14
3. Popis vzdelávacej aktivity	14
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	17
#3 Práca, kde a ako sa tvorí	18
1. Téma	20
2. Abstrakt	20
3. Popis vzdelávacej aktivity	20
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	25
#4 Migrácia na javisku	26
1. Téma	28
2. Abstrakt	28
3. Popis vzdelávacej aktivity	28
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	29
#5 Zelený tím na zelenej škole pre zelený svet	32
1. Téma	34
2. Abstrakt	34
3. Popis vzdelávacej aktivity	34
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	36
#6 Environmentálna migrácia a environmentálni utečenci	37
1. Téma	39
2. Abstrakt	39
3. Popis vzdelávacej aktivity	39
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	44
#7 Zelené objatie pre planétu Zem	45
1. Téma	47
2. Abstrakt	47
3. Popis vzdelávacej aktivity	47
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	48
#8 Globálne problémy sa ma dotýkajú	49
1. Téma	51
2. Abstrakt	51

3. Popis vzdelávacej aktivity	51
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	53
#9 Kurz environmentálnej ekonomiky	54
1. Téma	56
2. Abstrakt	56
3. Popis vzdelávacej aktivity	56
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	59
#10 Nie sme cudzinci	61
1. Téma	63
2. Abstrakt	63
3. Popis vzdelávacej aktivity	63
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	64
#11 Mestská školská záhrada	66
1. Téma	68
2. Abstrakt	68
3. Popis vzdelávacej aktivity	68
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	69
#12 Hranice sú len v mysli ľudí	70
1. Téma	72
2. Abstrakt	72
3. Popis vzdelávacej aktivity	72
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	73
#13 Migrácia v troch rokoch	74
1. Téma	76
2. Abstrakt	76
3. Popis vzdelávacej aktivity	76
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	77
#14 Mestská záhrada Fort Pius	78
1. Téma	80
2. Abstrakt	80
3. Popis vzdelávacej aktivity	80
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	81
#15 Malý krok pre človeka, obrovský úsmev pre ľudstvo	82
1. Téma	84
2. Abstrakt	84
3. Popis vzdelávacej aktivity	84
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	85
#16 Moderné poľnohospodárstvo čelí konfliktu medzi ekonomickou efektívnosťou a udržateľnosťou	86
1. Téma	88
2. Abstrakt	88

3. Popis vzdelávacej aktivity	88
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	89
#17 Centrum excelentnosti v oblasti prírodných vied a ekológie	90
1. Téma	92
2. Abstrakt	92
3. Popis vzdelávacej aktivity	92
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	93
#18 Spolu pre budúcnosť: environmentálne a sociálne uvedomenie	94
1. Téma	96
2. Abstrakt	96
3. Popis vzdelávacej aktivity	96
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	97
#19 Kráľovstvo paradoxov	98
1. Téma	100
2. Abstrakt	100
3. Popis vzdelávacej aktivity	100
1. oblasť vedomostí	101
2. oblasť zručností	101
3. oblasť postojov	101
4. oblasť komunikácie	101
5. oblasť kooperácie	101
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	102
#20 Školský projektový deň 94. strednej školy Lipsko na tému udržateľnosť	104
1. Téma	106
2. Abstrakt	106
3. Popis vzdelávacej aktivity	106
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	107
#21 Škola budúcnosti. Dobrý príklad extrakurikulárnych aktivít v oblasti ekológie	108
1. Téma	110
2. Abstrakt	110
3. Popis vzdelávacej aktivity	110
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	111
#22 Mesiac globálnej výchovy vo Valga 2014-2016	112
1. Téma	114
2. Abstrakt	114
3. Popis vzdelávacej aktivity	114
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)	116
#23 Pozrite sa za regály!	118
1. Téma	120
2. Abstrakt	120
3. Popis vzdelávacej aktivity	120

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia).....	121
#24 Deň pre zmenu – Deň pre spoluprácu	122
1. Téma	124
2. Abstrakt	124
3. Popis vzdelávacej aktivity	124
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia).....	124
#25 Príjemné triedy	125
1. Téma	127
2. Abstrakt	127
3. Popis vzdelávacej aktivity	127
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia).....	127
#26 Reaguj	128
1. Téma	130
2. Abstrakt	130
3. Popis vzdelávacej aktivity	130
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia).....	130
#27 Jedlá zmena – zmena k zdravému životu	131
1. Téma	133
2. Abstrakt	133
3. Popis vzdelávacej aktivity	133
4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia).....	134

#1 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#1 Migrácia cez Egejské more – Ohrozená humanita (Grécko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Migrácia cez Egejské more - Ohrozená humanita

Učiteľ a trieda
Anna Trigkatzi, Stavroula Vlachou,
Styliani Keramida, Alexandra Iliá
Environmentálna skupina
(1. a 2. stupeň vyššieho stredného vzdelávania)

email
mail@1lyk-metam.att.sch.gr

ŠKOLA
1. stredná škola v Metamorfosis

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Environmentálny program „Migrácia cez Egejské more - Ohrozená humanita“ sa venuje téme migrácie / pohybom migrantov v čase a priestore. Zamerali sme sa na oblasť Grécka, s dôrazom na more ako prostriedok pohybu / odchodu / príchodu. Začali sme gréckymi migrantmi, najmä utečencami z Malej Ázie. Spomenuli sme presídľovanie populácie počas Gréckej občianskej vojny a pohyb detí v rámci a mimo Grécka. Podrobne sme sa zaoberali súčasnými tokmi populácie v krajine. V tomto kontexte sme sa venovali aj téme environmentálnej migrácie spôsobenej zmenou klímy, prírodnými katastrofami a nerovnomernou distribúciou potravín a prírodných zdrojov. Naším hlavným cieľom bolo zdôrazniť environmentálne dimenzie pohybov populácie, aj keď zjavnou príčinou bola vojna. Cieľom bolo tiež rozvíjať empatiu, myšlienku dobrovoľníctva a aktívneho občianstva. Skúmali sme príčiny, následky a prístupy riešenia problémov vznikajúcich pri masovom pohybe populácií. Zamysleli sme sa nad pomerom migrácií v minulosti a v súčasnosti. Použili sme experimentálnu metódu, východiskový bod (dokument, film a divadlo), brainstorming, diskusiu, hranie úloh, komiksy, nové technológie (elektronické platformy, tréningové balíky), exkurzie. Spolupracovali sme s organizáciami a organizovali sme akcie na škole na šírenie výsledkov našej práce.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Anna Trigkatzi-Stavroula Vlachou, Styliani Keramida-Alexandra Iliá
90 študentov

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Vzdelávacie aktivity

- Východisko: obrázky utečencov, hranice, more, vtáky a živočíchy na nájdanie názvu pre program.
- Výber morského koralu, ako stromu očakávaní, a vtákov – symbol emigrácie s jeho „konármi“
- Hra na zoznámenie – puzzle vyrobené z papierikov s menami a vlastnosťami členov skupiny ako jej výsledný produkt
- Rozdelenie do skupín prostredníctvom hry ("Smyrna-Nea Ionia" – pre utečencov z Malej Ázie, "Syria-Lesvos" – pre súčasných utečencov, "Glaciers-Tsunami" pre environmentálnych utečencov)
- Vypracovanie zmluvy pre každý tím a zostavenie spoločnej zmluvy
- Brainstorming a konverzácia s „hovoriacou palicou“ ako demokratický postup. Východisko: pieseň a dokument o gréckych migrantoch a katastrofe v Malej Ázii, resp. videoklipy z divadla Caravan-Saray Theater of Ariana Moushkin pre súčasných utečencov a prezentácia o zmene klímy a environmentálnych imigrantoch.
- Akcia na škole pri príležitosti Svetového dňa imigrantov (18. december) s ukrytými papierovými lodičkami ako nositeľmi humanitárnych správ pre cudzincov a hodnotami pohostinnosti vyrobenými členmi našej skupiny „Utečenci v umeleckom projekte“, ktoré boli identifikované študentmi školy a zavesené na „strome želaní“, pričom „šťastná“ loď obsahuje cenu pre nálezcu. Mobilizácia a zapojenie školskej komunity.
- Workshopy (výroba pohľadníc a skupinového kalendára, decoupage, Vianočné ozdoby, sladkosti) určené na Vianočný bazár. Účasť členov tímu bol obrovská a entuziastická, odozva od učiteľov a študentov bola výborná.

- Koncepčná mapa (cudzinec, migrant, utečenec, žiadateľ o azyl) a hra na role o „žiadosti o politický azyl“.
- Divadelno-pedagogická improvizácia inšpirovaná workshopom s názvom „Moje malé vtáčatko ...: Predstavitelia utečencov v našich životoch“, ktoré sa uskutočnilo v rámci seminára „Včera my, ...dnes iní: Téma utečencov vo vzdelávaní pre životné prostredie a udržateľnosť“ organizované Centrom pre environmentálne vzdelávanie v Drapetsona.
- Lavrio a Elefsina v spolupráci s vedúcimi Environmentálneho vzdelávania Afrického regiónu. Použili sme: 1) výňatky z literárnych textov o katastrofách, nebezpečných cestách búrkach na mori, ktoré postupne vytvorili profil utečenca – hrdinu a jeho príbeh; 2) rukavice a klobúky, ktoré si obliekli herci každej kapitoly príbehu; 3) stoličky v kruhu pre účastníkov a loď na stole; 4) toublerleki (grécky tradičný bubon), ktorý dotvoril slávnostnú atmosféru a určoval refrén a rytmus pre sled scén.
- Online hra "Against all Odds" (Proti všetkým očakávaniam) Vysokého komisára OSN pre utečencov
- Kartová hra na role s materiálom z príručky Britského Červeného kríža "Positive Images" (Pozitívne obrazy) o imigrácii.
- Zostavenie "Mapy sveta" s kolegami o príbehoch environmentálnych migrantov (pozri seminár „Včera my, ...dnes iní“).
- Prístup k environmentálnej nespravodlivosti s pomocou elektronickej platformy ejAtlas (pozri seminár „Včera my, ...dnes iní“, workshopy o udržateľnosti SAME World).
- Príprava na exkurziu, ktorá sa neuskutočnila (Lesvos-Aivali) porovnávacím čítaním Soloupovej grafickej novely "Aivali" s novelami, z ktorých vychádza.
- Organizácia stretnutia so Soloupom na škole, tvorba plagátov s úryvkami z grafickej novely "Aivali" s etnickým bufetom od členov environmentálneho tímu. Členovia tímu a ich spolužiaci so záujmom sledovali až do konca a pýtali sa Soloupa, aby pripravili obraz na stene auly: loď plnú utečencov.
- živý obraz utečencov s transparentmi na „otvorených hraniciach“ na dvore školy ako akcia solidarity k utečencom s hudbou tradičnej sýrskej piesne. Na akcii sa na dvore zišli študenti a učitelia, ktorí nás ticho sledovali.
- Simulačná hra ("Symposium of hunger", (Sympóziu hladu), pozri seminár „Včera my, ...dnes iní ") o nutričnej adekvátnosti a nerovnomernej distribúcii zdrojov Zeme. Použité boli karty s rolami a boli určené tri oblasti záujmu, podľa sociálnej triedy každej skupiny. Zaradenie študentov do sociálnej triedy bolo náhodné. Členovia skupiny sa vžili do svojich úloh, tí privilegovaní si užívali svoje privilégia, sociálne znevýhodnení sa cítili degradovaní a buď to akceptovali alebo protestovali, kým stredná trieda prijímala kompromisy.
- Návšteva Centra environmentálneho vzdelávania (CEV) v Argryroupoli, súčasť siete „Water-The Sea" (Voda – More) a prepojenie mora ako cesty s problematikou migrantov, prostredníctvom maľovania transparentov. Pri pláži Alimos, mieste náhodného stretnutia so sýrskymi utečencami z utečeneckého tábora Elliniko, sme získali prvý rozhovor s utečencom v skupine (bol preložený z Arabčiny jedným naším žiakom pôvodom z Palestíny). Druhý rozhovor sme urobili s obyvateľom Metamorfosi, ktorý bol utečencom, členom Skupiny Oral History v Nea Ionia, do ktorej patria aj členovia nášho pedagogického tímu.
- Účasť na akcii „Batoh na cestu pre mladých utečencov“.
- Zber šiat, potravín a ďalších základných potrieb pre utečencov, koordinovaný Združením pedagógov stredných škôl.
- Príprava 3-dennej exkurzie do Kastoria-Grammos – premietanie filmu „Dva-krát cudzinec“(Two times Alien) a dokumentárneho filmu o utečencoch z Malej Ázie v Macedónsku a úryvky z filmu "Deep Soul", filmu od P. Voulgaris o občianskej vojne.
- Informácia o zmene klímy s materiálom od CEV Kastoria.
- 3-denná exkurzia: návšteva v CEV Kastoria a Parku národného zmierenia v Grammos (predstavenie dejín občianskej vojny v regióne, horského ekosystému, túra na významné miesta Gréckej občianskej vojny), stretnutie so zakladateľom Združenia Apolónskych utečencov z Kastoria.
- Talentová súťaž v rámci 3-dňovej exkurzie s pedagogickým tímom ako porotou.
- Účasť a spolu-organizácia dňa dobrovoľníctva „Urobme to po grécky“ na našej škole (upratovanie, sadenie stromov, úprava okolia, maľovanie, opravy)

- Telekonferencia s Lýceom v Mytilene a diskusia o problematike utečencov v Lesvos, so vzájomnými prezentáciami súvisiacich environmentálnych programov.
- Prezentácia programu komunite školy, s prezentáciami a divadelným predstavením, ktoré predstavili všetky aspekty problematiky utečencov, ktoré sme skúmali. Naše nadšené publikum boli študenti, členovia učiteľského zboru, rodičia a Vedúci stredoškolského vzdelávania v Aténach, p. Varvara Petridou.
- Účasť environmentálnej skupiny na špeciálnej akcii Ministerstva školstva pre školy v Atike, kde boli odmenení za prácu v oblasti problematiky utečencov.
- Cena environmentálneho uvedomenia udelená partnerstvom 21 miestnych samospráv
- turistika a 2-denný pobyt pri utečeneckom tábore Bafi v Parnitha, túra na hasičskú stanicu v Skipiza a prednáška Dobrovoľných hasičov lesných požiarov v Atika (E.DAS.A.) o aktivitách a hodnote dobrovoľnej ochrany lesov.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Je to dobrá vzdelávacia aktivita, pretože:

- Inovatívnym spôsobom spája prírodné prostredie mora s migráciou / problematikou utečencov (pozri strom očakávaní, more ako cestu, práca v teréne pri mori). Je demonštrovaná interakcia medzi prírodným a sociálnym prostredím a potreba jednotnej odpovede.
- Spája dnešok so včeraškom, tu a tam (napr. mená tímov "Smyrna-Nea Ionia", "Syria-Lesvos").
- Využíva zážitkovú metódu (hra na zoznámenie, hranie rolí, improvizácia, koláž, akčné aktivity, príprava a účasť na akciách a exkurziách), ktorá prináša emočnú väzbu účastníkov akcií, ktorá je umocnená pomocou nových technológií (pozri online hry a vzdelávacie balíky, elektronické platformy, mapy).
- Podporuje pochopenie, empatiu a akceptáciu prostredníctvom hrania rolí / simulačných hier, rozvíja spoločenské povedomie a identitu aktívneho občana, ktorý sa stará o to, čo sa okolo neho deje a koná (aktivista, dobrovoľník, humanista).
- Intenzívne využíva dobré príklady, ktoré boli predstavené na environmentálnych vzdelávacích seminároch (pozri Sympóziu hladu, ejAtlas, mapa sveta, divadelná improvizácia), ale aj inými subjektmi a organizáciami (Vysoký komisár OSN pre utečencov, Britský Červený kríž, „Utečenci v umeleckom projekte“).
- Implementuje originálne nápady, postupy (hovoriaca palica, akcia aktivistov, živý obraz utečencov, komiks, literatúra o historickom prístupe k utečeneckej problematike a organizácia akcie s medzinárodne uznávaným autorom komiksov Soloupom, telekonferencia s Experimentálnym Lýceom v Mytilene ako kompenzácia za exkurziu, ktorá sa neuskutočnila, prepojenie gréckych utečencov, migrácie a dejín občianskej vojny s modernými migračnými tokmi / pohybom utečencov a environmentálnymi utečencami, asociácia mora a utečencov)
- Kľúčový je holistický prístup ku konceptu životného prostredia, nie úzke chápanie prírodného prostredia. Členovia pedagogického tímu zaoberajúci sa environmentálnou problematikou sa špecificky zaujímali o minulosť a súčasnosť gréckych utečencov ako aj o dejiny, ako vyplývali z rozprávania obyčajných ľudí (ústne dejiny) a historická povaha environmentálneho prístupu. Úspech programu spočíva v záujme študentov o obsah a ciele programu od jeho začiatku až do konca, alebo aj potom (Exkurzia Parnitha začiatkom júla) a využitie získaných vedomostí pri iných aktivitách (napr. výroba videa študentmi programu v Dome mládeže).
- Program môže byť obmedzený na environmentálnych utečencov a problematiku modernej migrácie, historickú dimenziu je možné vynechať.
- Členovia nášho tímu, komunita školy a naši spolupracovníci (Vedúci stredoškolského vzdelávania v Aténach, riaditeľ Argyroupoli, zástupca Ministerstva vzdelávania).

#2 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#2 Prístup k environmentálnej spravodlivosti zážitkovým učením a kreatívnym vyjadrením

---

(Grécko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Prístup k environmentálnej spravodlivosti zážitkovým učením a kreatívnym vyjadrením

---

Učiteľ a trieda
***Arlapanos Georgios, biológ, & zmiešaná skupina 1. a 2.
stupňa vyššieho stredného vzdelávania***

email
georgiosarlapanos@gmail.com

ŠKOLA
Experimentálna stredná škola v Patras (Laggoura)

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Cieľom aktivity je dosiahnuť kritické chápanie konceptu environmentálnej spravodlivosti (ES) ako základnej súčasti udržateľnosti, informovania a budovania povedomia, a ich prostredníctvom budovať kompetencie a zručnosti. Toto bolo realizované kombináciou zážitkového učenia, kritickej analýzy príkladov a umeleckou tvorbou. Najprv bola realizovaná zážitková aktivita „Urob krok vpred“ prispôbená ES, s nasledujúcimi cieľmi: A) budovanie empatie, B) kritické chápanie sveta, C) hodnotenie ľudskej dôstojnosti, ľudských práv a rovnakej demokratickej participácie.

Po druhé, bola urobená **kritická analýza príkladov environmentálnej nespravodlivosti**, aby sme podporili študentov: A) v pochopení mechanizmu a faktorov, ktoré viedli k vytvoreniu nespravodlivosti a B) pri návrhoch na zabezpečenie environmentálnej spravodlivosti.

Po tretie, bola urobená spoločná umelecká aktivita, aby sme rozvíjali A) kreatívne vyjadrenie a zručnosti spolupráce, B) využívanie IKT. Špecifickejšie, bol vytvorený krátky film o konzumizme ako jednej z príčin environmentálnej nespravodlivosti, zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti využitím sily kinematografie. Film bol premietnutý na škole, s pozitívnym dopadom, bol zverejnený na sociálnych sieťach a hľadáme možnosti jeho premietania v miestnych kluboch.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Arlapanos Georgios, Biológ MEd
Celkový počet študentov = 11

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Všeobecné údaje:

A) Celkový zámer (v zhrnutí)

B) Fázy:

Prvá: Zážitková aktivita

Druhá: Kritická analýza prípadu

Tretia: Tvorba a šírenie správy na budovanie povedomia

C) Trvanie - možnosti: Ako minimum 3 vyučovacie hodiny až dlhodobý projekt (pozri časť 4. Reflexia)

D) Naše použitie: Scenár bol realizovaný ako časť programu Skupiny tvorivosti a excelentnosti s celkovým zámerom predstaviť vedecké koncepty a problémy s využitím vlastného tela (viac informácií o skupine [tu](#)). Jedna vyučovacia hodina bola venovaná zážitkovej aktivite, dve hodiny boli venované kritickej analýze príkladu a mnohé viaceré boli venované tvorbe filmu.

E) Zdroje: na <https://goo.gl/CPouuP>

Prvá fáza: Zážitková aktivita „Urob krok vpred“ prispôbená environmentálnej spravodlivosti.

A) Ciele (v zhrnutí)

B) Obsah: Cieľom aktivity je vytvorenie empatie a pochopenia pozície „toho druhého“ hraním rolí. Najprv sa študenti zhromaždia vonku, v rade vedľa seba, a každý dostane kartu s tajnou identitou. Postupne sú nahlas prečítané vyhlásenia. Vždy, keď je prečítané vyhlásenie, ktoré je pre danú postavu pravdivé, tento študent urobí krok vpred. Ak vyhlásenie nie je pre jeho postavu pravdivé, zostáva na mieste. Takto sa vytvára čoraz väčší odstup, ktorý symbolizuje environmentálnu nespravodlivosť, ktorú si študenti postupne uvedomujú ako „obete“ alebo „páchateľa“. Na konci, animátor pozve študentov, aby sa otočili a pozreli si vzdialenosti. Postupne prezradia svoju

postavu („Som ...“) a začne sa prezentácia pocitov, zistení, myšlienok, prehodnotenia a formulácie záverov. Nakoniec sa študenti vzdajú svojich postáv odhodením papierikov na zem.

Záber zo zážitkovej aktivity "Urob krok vpred"

C) Trvanie - možnosti: 1 hodina minimálne, ideálne 2 hodiny

D) Naše použitie - výstupy: Aktivita nám trvala 1 hodinu. Na adaptáciu boli použité nasledujúce vyhlásenia:

Postavy: Si...

1. Tínedžer patriaci do strednej triedy, žiješ v dobre organizovanom a bezpečnom meste.
2. Žena s vysokým príjmom, vedieš skupinu inšpektorov znečisťovania životného prostredia v priemyselnej zóne a plníš si svoje povinnosti veľmi povrchno.
3. Minister energetiky, žiješ v hlavnom meste ekonomicky silného štátu a schvaľuješ výstavbu jadrovej elektrárne bez dostatočného právneho rámca na jadrovú bezpečnosť.
4. Tehotná žena, žiješ s meste blízko pri jadrovej elektrárni, kde pred rokom došlo k významnému úniku.
5. Tínedžerka, žiješ v dedine pri veľkej priehrade, ktorá bola vybudovaná, aby zásobovala mesto vodou, a ktorá obmedzila tok rieky.
6. Žena, žiješ v zalesnenej oblasti, v ktorej veľká spoločnosť intenzívne ťaží a drevo vyváža do zahraničia. Spolu s ostatnými ľuďmi sa snažíte o obmedzenie ich aktivity a často stojíte proti ľuďom z ochranky spoločnosti.
7. Muž s nízkym prírodovedným vzdelaním. Vy a vaše dieťa pracujete v improvizovanej kobaltovej bani (kobalt je potrebný na výrobu batérií mobilných telefónov, laptopov a pod.), ale v nebezpečných podmienkach a za zlých pracovných podmienok.
8. Pacient s rakovinou, ktorý pije vodu so zvýšenou kontamináciou karcinogénnych iónov chrómu a iných nebezpečných chemických látok.

Mnohé postavy sú **v pároch**, aby boli možné interakcie a **príčinné vzťahy**, kým niektoré postavy sú pridelené viackrát, aby sa kombinovali názory.

Vyhlásenia: Urob krok vpred, ak...

1. Si môžeš kúpiť nový počítač a vyhodiť starý, keď už nefunguje
2. Máš prístup k lacným priemyselným a elektronickým výrobkom
3. Môžeš spotrebovať toľko papiera, koľko len chceš
4. Môžeš používať elektriku bez obmedzenia
5. Máš istotu o kvalite vody, ktorú piješ
6. Sa cítiš bezpečne ohľadom zdravia svojich detí, ktoré budeš mať
7. Môžeš zabezpečiť riadnu implementáciu environmentálneho práva
8. Môžeš zabezpečiť rovnakú účasť pre všetkých pri rozhodovaní o miestnych podmienkach životného prostredia
9. Na mieste, kde žiješ, môžeš chodiť večer bezpečne von
10. Môžeš si užívať prechádzky vonku

Po vytvorení vzdialeností sa študenti zastavili, aby si tieto odstupky pozreli a boli prekvapení, nespokojní a začudovaní. S pomocou učiteľa a keď prezradili svoje postavy, hľadali sme **vzťahy príčin a následkov** medzi ich postavami a konaním. Hneď bolo zistené, že nespravodlivosť sa

vyvíja v čase a priestore. Pohľad na nespravodlivosť sa rozšíril od **nedostatku zdrojov** a **pocitu neistoty** až po **chýbajúcu demokratickú participáciu**. Boli identifikovaní tí utláčani a bola porovnaná **dynamika postáv v reálnom živote** (politik, zodpovedná osoba, spotrebiteľ) a postavy boli zaradené do hierarchie. Na záver bol diskutovaný koncept environmentálnej spravodlivosti, jej úloha pri **zabezpečení udržateľnosti**, parametre, ktoré ju ovplyvňujú, ako aj nutnosť ochrany **univerzálnych práv**. Závery boli zobrazené v grafe a študenti pozitívne ohodnotili zážitkovú hru slovnou aj prostredníctvom [dotazníka](#).

Druhá fáza: Kritická analýza prípadu environmentálnej nespravodlivosti.

A) Ciele (v zhrnutí)

B) Obsah: Študenti sa v triede oboznámili so skutočnými príkladmi environmentálnej nespravodlivosti a v skupinách hľadali príčiny a riešenia, s pracovným listom. Svoje výsledky predstavili celej triede.

C) Trvanie - možnosti: 1 hodina minimálne, ideálne 2 hodiny, až niekoľko hodín

D) Naše použitie - výstupy: Počas 2 vyučovacích hodín študenti v skupinách, s použitím [pracovného listu \(so zdrojmi\)](#) analyzovali niekoľko príkladov environmentálnej nespravodlivosti (voda, ťažba kobaltu, jadrová energia). Predstavili svoje príklady celej triede a spoločne diskutovali o svojich záveroch. Analyzovali, že nie len **vzory spotreby**, ale aj **procesy výroby, ekonomické modely** a **nedostatok demokracie** majú vplyv na vytvorenie nespravodlivosti. Zistili tiež, že nespravodlivosť možno obmedziť len vedomými **kolektívnymi rozhodnutiami a vyhláseniami**, a zdôraznili význam vzdelávania k udržateľnosti a **ochrane ľudských práv**. Študenti boli hodnotení prostredníctvom [dotazníka](#) s pozitívnymi výsledkami.

Tretia fáza: Tvorba správy na budovanie povedomia a šírenie.

A) Ciele (v zhrnutí)

B) Obsah - možnosti: Je to flexibilná časť scenára. Študenti vytvoria nejaké dielo alebo zorganizujú akciu pre školu a širšiu komunitu. V závislosti od času, ktorý je k dispozícii, návrhy učiteľa a nápady študentov môžu viesť k vytvoreniu rôzneho spôsobu vyjadrenia a obsahu

C) Naše použitie - výstupy: V našom prípade sa skupina inšpirovala aktivitou „Urob krok vpred“. Chceli predstaviť vzájomné vzťahy na materiálnej a morálnej úrovni, aby ukázali ako inak môžeme konať, keď zoberiem o úvahy dopady, práva a hodnoty. Takto bol urobený krátky film **'Tug-of-war'** (<https://vimeo.com/arlapanos/env-justice>), v ktorom sú predstavené vzťahy medzi ľuďmi v priestore a v čase, vnútorné myšlienky, váhanie medzi zmenou a žiadnou zmenou, a to priamo alebo metaforicky alebo surrealisticky, pričom boli predstavené aj podstatné základné informácie k príbehom.

Scéna z filmu 'Tug-of-war', stuha ako sémantické vyjadrenie

Výmena názorov v prostredí vzájomnej akceptácie s aktívnym počúvaním a kolektívnym rozhodovaním a voľnosťou kreatívneho vyjadrovania zabezpečili príjemnú a efektívnu prácu pri tvorbe filmu. **Úloha učiteľa** bola koordinovať a podporovať zdieľanie nápadov, vedomostí a skúseností. V hodnotiacom dotazníku študenti hodnotili projekt pozitívne.

Na záver bol šírený film, s pozitívnym dopadom.

A) Film bol šírený na škole: umiestnený na [blogu školy](#), premietnutý v triedach a diskusiou (5/2017)

- B) Šírenie pokračovalo na sociálnych sieťach s pozitívnymi komentármi a diskusiou (5/2017 -...)
- C) Film bol premietnutý s diskusiou v environmentálnom klube mesta (6/2017)
- D) Snažíme sa zabezpečiť účasť na študentských festivaloch, ako napr. Medzinárodný filmový festival Olympia pre deti a mládež (12/2017)

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Spoločný záujem učiteľov a študentov o životné prostredie, ľudské práva a umenie boli úspešne kombinované pri plánovaní spôsobu realizácie a pre úspešné dosiahnutie výsledkov.

Veríme, že náš postup je charakterizovaný nasledujúcimi kvalitatívnymi prvkami učenia a plánovania:

A) zážitkové učenie v exteriéry

B) spoločná analýza skutočných situácií

C) snaha o zvýšenie povedomia verejnosti prostredníctvom produktov kolektívneho kreatívneho vyjadrenia.

Na základe spätnej väzby, veríme, že vzdelávacie ciele boli uspokojivo dosiahnuté. Zážitková aktivita prepojila **individuálne a kolektívne** a prípadová analýza prepojila **lokálne a globálne**.

Výzvou však je **holistický a hĺbkový prístup**, najmä ak sa musí aktivita realizovať v krátkom čase a zvyčajne je to **slabá stránka** implementácie. Považujeme za vhodné robiť analýzu počas **viacerých aktivít**, ako napr. školské aktivity (environmentálna a zdravotná výchova), výskumná práca a pod. **Neznamená to však, že nie je možné aktivitu implementovať s kratším trvaním**, za podmienky, že ju učiteľ vhodne prispôsobí, napr. výberom zdrojov, ktoré budú analyzované a spôsobom, ako budú študenti na analýze pracovať. Zážitkovú aktivitu a kritickú analýzu príkladov je možné urobiť aj počas bežného vyučovania, napr. na hodinách ekológie alebo ľudských práv, na predmetoch ako manažment prírodných zdrojov, biológia, občianska výchova na stredných školách. Vývoj tretej fázy závisí na možnostiach a výbere učiteľa a študentov, ale udržuje si svoju podstatu a silu. Preto považujeme **relatívnu flexibilitu v implementácii** za pozitívny prvok v plánovaní.

Tri **fázy sa vzájomne dopĺňujú**, pretože sa vytvára následná **schéma skúseností**: bdelosť prostredníctvom empatie, informácie a analýzy, mobilizácie a akcie. Kognitívna časť je kombinovaná komplexnou skúsenosťou (zážitkové učenie, učenie v exteriéri, kreatívne vyjadrenie, spolupráca), a vzhľadom na tento **mnohostranný prístup** považujeme našu **aktivitu za inovatívnu**.

Časť šírenia a dopadu (pozri časť 3.3) považujeme za dôležitú, pretože nie je obmedzená na prostredie školy, ale je výrazne rozšírená aj na sociálne siete a tiež účasť na festivale a prezentácie v miestnom klube, čím zvyšuje povedomie o problematike, a tiež otvára diskusie o umení.

#3 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#3 Práca, kde a ako sa tvorí

(Grécko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Práca, kde a ako sa tvorí

Učiteľ a trieda
Georgios Vouzaxakis QTS09,
Vyššie stredné vzdelanie, 2. stupeň

email
gvouzaxakis@yahoo.com

ŠKOLA
Stredná škola v Mochos

Mochos, Školský rok 2016-2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

V predmete "Občianska náuka" (2. stupeň stredného vyššieho vzdelania), časť 10.2 " Podnikanie: podnikateľ a podnikanie" je krátka referencia na podnikanie s vysokými nárokmi na pracovnú silu a veľké textilné spoločnosti založené na „rozvojových“ krajinách, v ktorých je pracovná sila lacná. Na základe tejto referencie študenti zisťujú, ako veľké spoločnosti využívajú lacnú pracovnú silu v ekonomicky sa rozvíjajúcich krajinách. Súčasne, naučia sa o zodpovednej spotrebe ako aj sociálnom, kultúrnom a environmentálnom dopade dominantných ekonomických modelov neudržateľnej výroby a spotreby.

Vzdelávacia aktivita je založená na empirickom pohľade na zážitkové a konštruktívne učenie, keďže študenti, prostredníctvom zážitkovej hry a použitím IKT, získavajú vedomosti o socioekonomickom kontexte, v ktorom žijú a diskutujú o svojom chápaní a postojoch, to všetko so zameraním na akciu a sociálnu zmenu.

Tieto aktivity zahŕňujú: a) budovanie povedomia o probléme vykorisťovania práce a detskej práce; b) zážitkovú hru na podporu spotrebiteľských zvykov; c) diskusiu o dominantnom neudržateľnom ekonomickom modeli výroby a spotreby tovarov a ich vplyv na životné prostredie, spoločnosť, kultúru a ekonomiku; d) diskusiu o osobnom chápaní a postojoch ako občanov a spotrebiteľov; e) prípravu a realizáciu výskumu na zistenie chápania a postojov v miestnej komunite; f) prezentácia výsledkov výskumu.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učiteľ: Vouzaksakis Georgios

Študenti: 15

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

Vzdelávacia aktivita je súčasťou širšieho výskumu zameraného na dekonštrukcia a reštrukturalizácia kurikula ekonomicky orientovaných predmetov smerom k udržateľnému rozvoju s podporou IKT. Výskum je realizovaný na Univerzite na Kréte, pod vedením profesora Makrakis Vasiliosa.

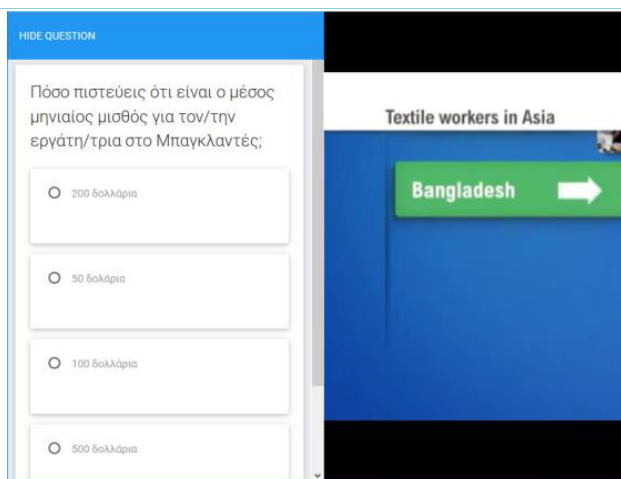
3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Popis vzdelávacích aktivít

Prvá fáza: Úvod - Pripomenutie predchádzajúcich poznatkov

Aktivita 1: Východisko

Pre túto vzdelávaciu aktivitu bolo vyrobené [interaktívne video 1](#), ktoré využíva video z kanálu Euronews so skutočnými reportážami o pracovných podmienkach v textilných továrňach v Bangladéši. Študenti si pozreli video, hľadali na internete a odpovedali na otázky z interaktívneho videa. Na každú otázku dostali študenti spätnú väzbu, na konci dostali vyhodnotenie svojich odpovedí. Vyhodnotenie nemá žiadnu úlohu v aktivite, ale je urobené, aby boli študenti aktívnejší.

Druhá fáza: Získavanie vedomostí (Zážitková hra – prepojenie so skutočným problémom)

Aktivita 2: Študenti mali zistiť, kde boli vyrobené ich topánky (alebo odev, napr. tričko) (Made in ..). Podľa miesta výroby sa rozdelili do skupín.

Aktivita 3: Každá skupina mala nájsť na mape svoje miesto výroby ([google maps](https://www.google.com/maps)) a zistiť vzdialenosť. V skupine spoločne riešili úlohy z pracovného listu "[Zisti, kde to bolo vyrobené \(aktivita 3\)](#)":

Pracovný list: **Zisti, kde to bolo vyrobené**

Prečítaj si nasledujúce a diskutuj v skupine

- 1) Nájdi na mape krajinu, v ktorej boli vyrobené tvoje topánky / odev.
- 2) Vieš niečo o tejto krajine? Ak áno, zapíš si.
- 3) Nakresli čiaru z krajiny výroby k miestu, kde bývaš alebo kde si si odev / obuv kúpil. Zisti vzdialenosť na google maps a zapíš ju sem: _____

- 4) Myslíš si, že táto vzdialenosť je drahá? Myslíš si, že preprava tovaru na veľké vzdialenosti predstavuje environmentálnu záťaž? Veríš, že cenu tovaru ovplyvňuje aj environmentálna záťaž spôsobená prepravou tovaru?
- 5) Je pre teba dôležité vedieť, ako boli vyrobené tvoje šaty / topánky? Kto a za akých podmienok ich vyrobil?
- 6) Ak máš počítač, vieš na internete nájsť environmentálnu legislatívu a pracovné podmienky, za akých boli vyrobené šaty / topánky tvojho tímu? Odpovede môžeš nájsť na oficiálnych webových stránkach spoločností.
- 7) Je pre spotrebiteľa potrebné, aby poznal politiku spoločností uvedenú v predchádzajúcom? Je táto informácia ľahko dostupná?
- 8) Je čas počítať! Predstavme si, že ste si kúpili tričko od známej obchodnej siete za cenu 20 EUR. Odev má francúzsku značku ale bol vyrobený v Číne. Francúzska spoločnosť presunula výrobu do Číny, ale stále vlastní návrhársku, veľkoobchodnú a predajnú sieť.
Odhadni, ako sa delí cena 20 EUR, ktorú si za tovar zaplatil:
Obchod, v ktorom si si tričko kúpil, dostane ..... EUR z nákupnej ceny 20 EUR.

Štát dostane ako DPH ..... EUR z nákupnej ceny 20 EUR.
Francúzska spoločnosť dostane ..... EUR z nákupnej ceny 20 EUR.
Prepravné náklady sú ..... EUR z nákupnej ceny 20 EUR.
Čínsky textilný priemysel dostane ..... EUR z nákupnej ceny 20 EUR.
Z ..... EUR, ktoré dostane čínsky textilný priemysel, ... EUR predstavujú suroviny a výrobné náklady sú ..... EUR. Zisk čínskeho výrobcu je ..... EUR a robotník, ktorý tričko zošil, dostane ..... EUR za každé tričko!

Predstav svoje odpovede!

Aktivita 4: Skupiny predstavia svoje odpovede celej triede. Predstavia aj diskusiu, ktorá bola v skupine. Aké údaje našli o krajine, v ktorej boli ich šaty vyrobené? Aké údaje našli o environmentálnej legislatíve a pracovných podmienkach v tejto krajine? Odkiaľ tieto údaje získali? Ako je rozdelených tých 20 EUR? Nasleduje spoločná diskusia o tom, ako rozdeliť 20 EUR za odev medzi jednotlivé fázy výroby až po konečného spotrebiteľa, na základe listu "[Údaje pre učiteľa](#)" a článku v [novinách Kathimerini](#). Ktorý tím bol najbližšie k realite?

Aktivita 5: [Interaktívne video 2](#), v ktorom študenti odpovedajú na otázky, aby ukončili video.

Aktivita 6: Premietanie krátkeho videa [Sociálny experiment: Kto vyrobil moje šaty](#). Ako sociálny experiment bol na námestí v centre Berlína umiestnený predajný automat, v ktorom sa predávali tričky za 2 eurá. Ak ľudia vedia, za akých podmienok boli tričky vyrobené, kúpia so ich?

Tretia fáza: Prehodnotenie

Aktivita 6: Spoločná diskusia. Indikatívne problémy, ktoré sa objavili a viedli k prehodnoteniu: Prečo je dôležité, aby sme ako spotrebiteľ poznali „históriu“ výrobku, ktorý si kupujeme? Čo môžeme robiť ako spotrebiteľia? Ako môžeme získať informácie o výrobku, ktorý si kupujeme? Môžeme vyvinúť tlak na výrobcov značiek, aby sme zabezpečili transparentnosť výrobných podmienok? Ako môžeme informovať miestnu komunitu?

Aký je environmentálny dopad nad-spotreby? Zahrňuje cena napr. 5.99 EUR za tričko alebo iný kus odevu aj environmentálnu škodu, spôsobenú spoločnosťou pri výrobe a preprave výrobku?

Aktivita 7: Sledovanie dokumentu ActionAid „Vyrobené v Bangladéši, skutočná cena našich lacných šiat“, ktorý bol premietnutý pri príležitosti 2. výročia zrútenia odevnej továrne Rana Plaza v Dhaka, hlavnom meste Bangladéšu.

Aktivita 8: Opätovná diskusia a prerokovanie aktivity 7, po zhladnutí dokumentu. Študenti si uvedomia silu, ktorú máme ako spotrebiteľia a ako občania.

Štvrtá fáza: Akcia

Aktivita 9: Na základe predchádzajúcich aktivít študenti urobia prieskum na internete o:

- Environmentálnom / sociálnom / kultúrnom / ekonomickom dopade prevládajúceho spôsobu výroby a spotreby.

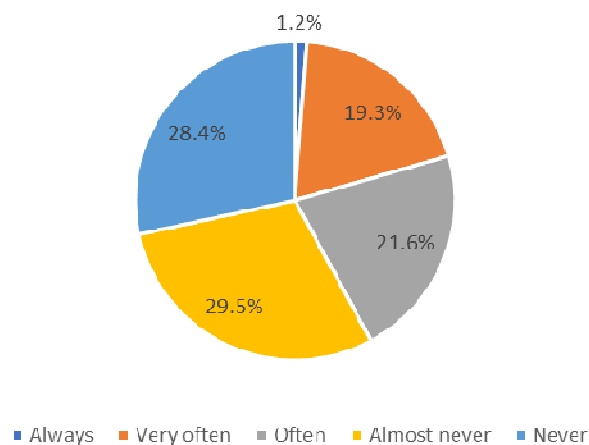
- koncepte a postupoch zodpovednej / udržateľnej spotreby.

- politike dobre známej veľkej odevnej / obuvníckej spoločnosti, podľa vlastného výberu, zistia ich politiku udržateľnosti a sociálnej zodpovednosti

Aktivita 10: Prostredníctvom online prieskumu, s použitím google formulára, študenti urobia prieskum o vedomostiach svojej komunity o lacnej pracovnej sile a spotrebiteľských zvykoch, so zameraním na zodpovednú / udržateľnú spotrebu.

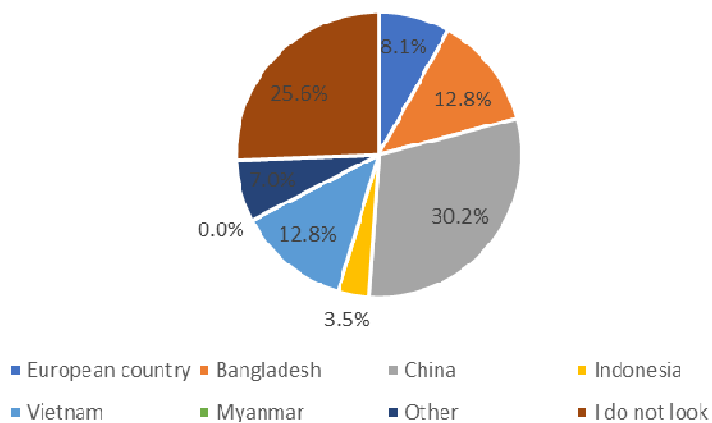
Ako príklad sú uvedené niektoré výsledky z prieskumu študentov:

When you buy a garment /shoes, do you look at which country it was manufactured?

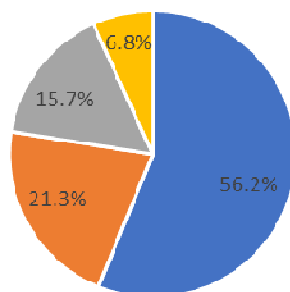
*Keď si kúpiš šaty / topánky, pozrieš si, v ktorej krajiny boli vyrobené?
vždy / veľmi často / často / takmer nikdy / nikdy*

If you do, what country from the following is more encountered?

*Ak si pozrieš si, v ktorej krajiny boli vyrobené, ktorá krajina to je najčastejšie?
Európska krajina / Bangladéš / Čína / Indonézia / Vietnam / Mjanmarsko / iné / nepozriem sa*

What do you do with clothes you do not need anymore?

■ Donations to an institution/church ■ Recycle in the special red bucket
■ Disposal ■ In the wardrobe, I do not throw them away

Čo urobíš so šatami, ktoré už nepotrebuješ?

Darujem ich charite / recyklujem v na to určenom kontajneri / vyhodím / držím ich v skrini, nevyhadzujem

Aktivita 11: Študenti pripravili prezentácie s údajmi z celého vzdelávacieho procesu a prezentovali ich, aby informovali a zvýšili povedomie miestnej komunity. Príklady prezentácií:

Pracovné podmienky / skutočné výpovede

- 21-ročný robotník pracujúci v indonézskej továrni:
"V júni a júli 2003, robilo moje oddelenie od 7:00 hod ráno až do 4:00 rána nasledujúceho dňa, kvôli veľkej objednávke. Dovolili nám ísť domov na 7 hodín denne."
- Krisanti, 28-ročný robotník v továrni v Bangkoku, ktorá vyrába pre známeho výrobcu obuvi:
"Niekedy nás nútia robiť nadčasy v nočnej zmene. Pracujem ako stroj, nie ako človek."

Čo sa stalo v Rana Plaza v Bangladéši

- Deň pred zrútením, inšpektori budovy zaznamenali praskliny na budove továrne a prikázali všetkým spoločnostiam, aby zastavili výrobu a budovu evakovali.
- Niektoré spoločnosti a agentúry na dolných poschodiach príkaz dodržali, ale odevná továreň požadovala od svojich robotníkov, aby prišli pracovať.
- Budova sa zrútila a pochovala stovky ľudí. Koľko životov by bolo zachránených, keby vlastníci továrne sa viac starali o robotníkov, ako o svoju výrobu.

Vzdelávacie výsledky

Vzdelávacia aktivita je založená na humanitárnom vzdelávacom prístupe, zdôrazňujúc najprv vzdelávací proces samotný a potom vzdelávacie výsledky. Stredobodom je študent a vzdelávacia aktivita je otvorená pre iniciatívy a záujmy študentov. Nie sú stanovené špecifické a špecializované vzdelávacie ciele, skôr všeobecné, ktoré sa formulujú počas samotného vzdelávacieho procesu. Na sledovanie výsledkov bol zostavený dotazník ktorý študenti anonymne vyplnili a boli zaznamenané názory študentov na vzdelávací proces. Boli tiež použité poznámky učiteľa. Boli

v ňom zaznamenané prvky, ktoré si učiteľ všimol počas vzdelávacieho procesu, ako aj jeho osobné hodnotenie.

V stručnosti, účastníci vzdelávacieho procesu získali vedomosti, kritizovali socioekonomický kontext, v ktorom konajú a najmä, boli vedení, aby rozmýšľali o vytvorených postojoch a voľbách vo svojom každodennom živote. Uvedomili si, že ich spotrebiteľské rozhodnutia doma majú ekonomický, sociálny a environmentálny dopad nie len na miestnu, ale aj na globálnu spoločnosť.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Motiváciou učiteľa bolo kritické rozmýšľanie o kurikulu ekonomických kurzov a snaha o ich dekonštrukciu a reštrukturalizáciu smerom k udržateľnosti. Motiváciou študentov bola ich účasť v otvorenom vzdelávacom procese bez vopred určeného vážneho a obmedzujúceho kontextu. Súčasne, boli motivovaní svojou osobnou uvedomelosťou o environmentálnych a sociálnych problémoch, ktorá bola v škole rozvíjaná v posledných rokoch.

Vzdelávacia aktivita zahŕňala študentov, školu a miestnu komunitu s piliermi udržateľnosti: životné prostredie, ekonomika, spoločnosť a kultúra.

Didaktický výber vzdelávacej aktivity sa sústredil na otvorený, flexibilne participatívny, kooperatívny a na študenta zameraný vzdelávací proces, ktorý zdôrazňuje prax. Boli použité IKT na základe emancipačne kognitívneho záujmu, kde študenti komunikujú a spolupracujú, aby vyriešili autentické problémy a kriticky reflektovali na socioekonomický kontext, v ktorom žijú. Ako členovia miestnej komunity pociťujú prepojenie a dopad svojho konania na miestnu, ako aj globálnu spoločnosť.

Získané zručnosti účastníkov sú kritické myslenie a riešenie problémov, komunikácia, kreativita a inovácia, prepájanie, kritické uvedomenie, kritické prehodnotenie, interkultúrne zručnosti, spoločná zodpovednosť a získavanie vedomostí.

Vplyv spoločnosti sa môže stať významný, ak je miestna spoločnosť aktívne zapojená. Výskum s dotazníkom distribuovaným v miestnej komunite k tomuto prispieva. Slabou stránkou vzdelávacej aktivity, ako bola realizovaná, je, že výsledky výskumu ako ani reflexívna vzdelávacia aktivita nebola adekvátne predstavené miestnej komunite, kvôli obmedzeniam strednej školy a limitovanému vyučovaciemu času.

Silnou stránkou vzdelávacej aktivity je dopad na samotných účastníkov, na základe procesu reflexie a diskusií v skupine. Silnou stránkou aktivity bola tiež flexibilná organizácia bez vopred určených špeciálnych a merateľných cieľov, pričom súčasne študenti aktívne participovali pri výbere a diskusií o predmete vzdelávania ako aj cieľoch vzdelávacieho procesu a pri jeho hodnotení.

Flexibilita a adaptabilita vzdelávacej aktivity boli jedny z hlavných zámerov pri jej tvorbe a preto nie je predstavená ako hotový a nemenný produkt pre zopakovanie, ale ako východisko a základ, z ktorého môžu učitelia pri výučbe v triede vychádzať. Všetky vzdelávacie materiály (napr. interaktívne video) vytvorené pre tento účel, sú k dispozícii na linkoch uvedených v popise vzdelávacej aktivity. Postupné predstavenie aktivít neznamena, že musia byť implementované v tomto poradí, nakoľko mnohé aktivity sú vhodné na opätovnú diskusiu minulých aktivít a problémov, ktorých sa týkajú.

#4 Migrácia na javisku (Taliansko)

“Moja trieda hrá udržateľne”

“Trieda veľká ako svet”

**Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti**

Migrácia na javisku

Divadlo ako nástroj výskumu, vedomostí, uvedomenia a reflexie

---

Učiteľ a trieda
Prof. Michela VANNI, trieda 2^A

email
vannimichela@libero.it

ŠKOLA
“Ugo Pellis” stredná škola

FIUMICELLO (Udine), 15/05/2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Divadelný workshop (využitie divadla vo vzdelávaní): tvorba šou (“*Mare di sola andata – More bez návratu*”) a divadelného predstavenia (*Dialogo marino – Rozhovor mora*) o téme migrácie v minulosti a v súčasnosti, súvisiacej s témami environmentálnej a socio-ekonomickej spravodlivosti

Toto cvičenie, ak je zasadené vo vhodnom kontexte a realizované formou kooperatívneho workshopu, bude obzvlášť presvedčivé a motivujúce, naplní vzdelávacie ciele, ktoré by neboli možné pri bežných postupoch vzdelávacieho procesu. Divadelný workshop je čiastočne realizovaný počas vyučovania (výskum, hĺbková štúdia predmetu), ale vo väčšej miere mimo vyučovania (tréning, improvizácia, kreatívne písanie, divadelné skúšky, atď.).

Všeobecné ciele – divadelný kurz sa pokúsil propagovať a komunikovať problémy súvisiace so spôsobom života jednotlivca, pre lepšie pochopenie vlastných emócií a emócií tých ostatných, pre rozvoj schopnosti sebareflexie a schopnosti uvažovať o vzťahoch so spolužiakmi a pre potrebu pozitívnych interakcií. K tomuto sme pridali špecifický cieľ komunikovať a podporiť jednotlivcov a skupiny pri pochopení a akceptácii sily vyjadrovania a komunikácie. Navyše, podporili sme študentov pri získaní alebo posilnení zručností študentov v kreatívnom písaní, verbálnom vyjadrovaní a pohybe na javisku. Z hľadiska obsahu je projekt súčasťou širšieho projektu týkajúceho sa **Vzdelávania pre mier, globálne občianstvo, udržateľnosť a ľudskú spoločnosť**, zaoberali sme sa najmä **témou migrácie v minulosti a v súčasnosti, zisťovali sme do hĺbky všetky možné príčiny, ktoré môžu donútiť človeka, aby opustil svoju zem („Pôda už neposkytuje obživu...“).**

Špecifická metóda vedenia divadelného workshopu

- Divadelný tréning (cvičenia, reč tela, ktoré umožnili študentom vytvoriť fyzickú a emocionálnu komunikáciu s „ostatnými“ v skupine) na úrovni práce na sebe, ako aj práce v priestore a na jednote.
- Brainstorming a aktivity v kruhu (techniky na kolektívnu formuláciu a vyjadrenie myšlienok) na podporu otvoreného dialógu a debaty, ako aktivita predchádzajúca kreatívne písanie.
- Kolektívne a individuálne čítanie textov, ktoré poskytne učiteľ (novinové články úryvky z kníh a písomných výpovedí) na obohatenie výskumu a diskusie o textoch, ktoré študenti prečítali; výber zaujímavých pasáží s príslušnými improvizáciami.
- Počúvanie hudobných úryvkov a piesní s príslušnými momentmi reflexie.
- Kreatívne písanie, ktoré vedie k vytvoreniu scenára, v procese prieskumu, dokumentácie a sensorického a emotívneho výrazu.
- Improvizácia na základe textov, situácií, predmetov a nálad.
- Návrh prvkov scény (symbolická a nerealistická povaha: predmety poukazujú na prostredie a nevytvárajú ho), kolektívnu tvorbu na základe návrhov študentov.
- Nácviky predstavenia.

Na konci workshopu / kurzu napíše každý študent osobnú výpoveď / reflexiu o ukončenom kurze.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

4 inštruktori

19 študentov triedy 2.A

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Súvisiace činnosti, ktoré posilňujú praktickú činnosť opísanú v predchádzajúcom

2015 – Lekcie založené na dialógu na priblíženie témy vzťahu s ostatnými (interkultúrna dimenzia nášho každodenného života)

2015 – Návšteva v Balducci Reception Centre v Zugliano (UD) a stretnutie s niekoľkými klientmi: zbieranie príbehov

2015 – 2016 prieskum triedy s kooperatívnou vzdelávacou metódou (migrácia a utečenci)

2015 – Účasť na aktivitách organizovaných Radou mládeže vo Fiumicello na tému RECEPTION (PRIJATIE)

2016 – Tvorba kresleného filmu inšpirovaného rozprávkou z východu “**Abdullah mora a Abdullah zeme**” na tému inklúzie (v spolupráci s Medzinárodným dobrovoľníckym centrom CeVI)

2015 – 2016 -2017 Čítanie pre hlbšie pochopenie: “**Libars di scugni lâ**” (Môcť voľne odísť), zbierka poézie od Leonardo Zanier o Friuliánskej migrácii; “**La vita ti sia lieve – Storie di migranti e altri esclusi**”, (Váš skromný život – príbehy migrantov a iných vyhnančov) od Alessandra Ballerini; “**Libertà di migrare – Perché ci spostiamo da sempre ed è bene così**” (Sloboda migrácie – prečo sme sa vždy sťahovali a je to dobrá vec), od V. Calzolaio a T. Pievani; novinové články)

2016-2017 Sledovanie divadelného predstavenia “**GOOD JOURNEY**” (Dobrá cesta) so vzdelávacími aktivitami vzťahujúcimi sa k predstaveniu

2017 – Používanie materiálov z **EDUKIT** – Same World

2015-2016-2017 Sledovanie a analýza videí, fotografickej dokumentácie, obrázkov, atď.

2017 – V koži iných (práca v malých skupinách na vybraných príbehoch)

2017-2018 Divadelné predstavenie “**Príbehy migrantov a iných vyhnančov**”

Každý rok sa študenti 3. ročníka stretli s odborníkom na **Fair-Trade**, aby získali hlbšie pochopenie o globálnej úrovni, potom zorganizovali trh s výrobkami fair-trade na zvyšovanie povedomia v celej komunite o tejto forme obchodu.

Divadelné predstavenie využívajúce metódu uvedenú v predchádzajúcom s istotou zlepšilo komunikačné schopnosti študentov, ktorí tiež získali lepšie pochopenie svojich vlastných emócií a emócií iných, rozvinuli si schopnosť sebareflexie a reflexie na vybranú tému po náležitom prieskume. K tomuto sme pridali špecifický cieľ komunikovať a podporiť jednotlivcov a skupiny pri pochopení a akceptácii sily vyjadrovania a komunikácie. Navyše, podporili sme študentov pri získaní alebo posilnení zručností v kreatívnom písaní, verbálnom vyjadrovaní a pohybe na javisku. Z hľadiska obsahového zamerania práce (**migrácia a utečenci**), študenti, ktorí vykazovali predsudky a stereotypy v téme migrácie radikálne zmenili svoje zmýšľanie a boli k tejto téme otvorenejší a citlivejší. Jasne pochopili vzťah medzi ekonomikou a environmentálnou politikou bohatých krajín a migráciou.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

• Prečo je to dobrý príklad?

Vo svojej podstate je divadelná aktivita inovatívny pedagogický prístup, ktorý nutne využíva vzdelávacie stratégie, ktoré podporujú aktívnu a kohéznú účasť. Je to pravá „stála“ skupinová práca, ktorá funguje s použitím kooperačných metód. Témy, ktoré sú obsahom, sú diskutované aj v rodine, čím ponúkajú možnosť porovnania / hĺbkovej štúdie a zdieľania. Popísaná metóda má významný dopad na skupinu: študenti majú viac vedomostí, majú lepšie komunikačné zručnosti a sú na hodinách aktívnejší; požiadavka diskutovať témy preberané v škole aj s rodinou podporila dialóg v rodine a viedla k lepšiemu zapojeniu členov rodiny do všetkých školských aktivít.

Preskúmaním problémov z rôznych hľadísk, počas rôznych aktivít a rôznymi spôsobmi (film, divadlo, žurnalistika, umenie, písomne, verbálne, v cudzom jazyku) bolo vidieť významný rozvoj kompetencií (kľúčové európske kompetencie). Došlo najmä k významnej zmene v kultúrnom

prístupe k dnes aktuálnej téme migrácie, študenti sa naučili kriticky pristupovať k téme s autonómnym myslením, bez toho aby dovolili nechať sa ovplyvniť predsudkami a stereotypmi. Celkovú štruktúru celého kurzu je možné tiež využiť na iných školách, za predpokladu, že sa vytvorí dobrá, kolaboratívna interdisciplinárna sieť medzi učiteľmi a že učители vytvoria dobrý divadelný krúžok s využitím divadelných vzdelávacích techník.

- **Aké kompetencie a zručnosti študentov si myslíte, že aktivity pomohla rozvinúť a akým spôsobom?**

Túžba zapojiť sa a zvedavosť sú základné požiadavky, ale silné jazykové schopnosti a vytrvalosť v motorickej aktivite sú tiež neoceniteľné. Schopnosť sústrediť sa a samokontrola sú tiež dôležité. Tieto predpoklady uľahčia aktivitu, ale môžu byť získané aj počas jej realizácie.

- **Akým spôsobom aktivita prepája lokálne a globálne aspekty dotknutej témy?**

"Globálny" aspekt otázok súvisiacich s migráciou a prijímaním prisťahovalcov je vysvetlený na začiatku kurzu, sú skúmané rôzne faktory, či už minulé alebo súčasné, ktoré prinútili a stále nútia veľké skupiny ľudí opustiť svoju krajinu. Štúdium vzťahov medzi severom a juhom sveta tiež zdôraznilo zodpovednosť, ktorú možno každodenne nájsť v sociálnej spoločnosti: našu zodpovednosť.

- **Ktoré sú inovatívne prvky?**

Celá aktivita obsahuje inovatívne vzdelávacie stratégie, ako napríklad kooperatívne učenie, aktivity v kruhu, hodiny založené na dialógu, improvizácia a divadelné skúšky. Počas workshopu je zabezpečená priama účasť skupiny, ktorá stimuluje jednotu a súdržnosť, ale bez toho, aby zanedbávala podporu individuality.

- **Aké boli pôvodné motivácie a dôvody učiteľov / študentov, aby sa do tejto aktivity zapojili?**

Vysoká úroveň súdržnosti / dohody v rámci Rady triedy je jadrom rozhodnutia, ale hlavne kultúrne záujmy a divadelné schopnosti učiteľa, ktorý vedie projekt, dosiahnuté prostredníctvom viacročných vzdelávacích kurzov a mnohých divadelných predstavení. Možnosť používať jazyk divadla na riešenie zložitých problémov ponúka fantastické možnosti vzdelávania aj bez toho, aby sa predpokladalo, že téma prijímania migrantov je prepojená s kurzami Vzdelávania pre mier a aktívne občianstvo, ktoré sú trvalým prvkom pri plánovaní v celej škole. Vlastnosti študentov zapojených do projektov určite ovplyvnili účasť na opísaných didaktických kurzoch: zúčastnení študenti boli zvedaví, nadšení a citliví, motivovaní k jednotnej, serióznej a konštruktívnej spolupráci. Navrhované aktivity sa však ukázali byť presvedčivé a motivujúce aj pre študentov, ktorí zvyčajne nie sú nadšení a prejavujú malý záujem, majú medzery vo vedomostiach.

- **Čo boli mília, silné a slabé stránky tejto aktivity?**

Vzhľadom na to, že tieto aktivity sa uskutočnili v priebehu niekoľkých rokov (s výnimkou divadelného workshopu, ktorý je ročný), aktivity mali ročné mília, zodpovedajúce každému z troch akademických rokov. Divadelný workshop je navrhnutý v trojmesačných fázach: október / november – január (obsahový prístup, tvorba skupín, think-tanky na reflektovanie skúmaných materiálov); január – marec (tvorivé písanie, divadelné písanie a tréning); marec – máj (improvizácie, zostavenie súboru a skúšky). Silné body predstavujú prezentácia šou (s emóciami, ktoré vyvoláva) a spokojnosť, ktorá vyplýva z dosiahnutia cieľov.

- **Čo by ste odporučili učiteľom, ktorý by chceli adaptovať a použiť vašu vzdelávaciu aktivitu?**

Vzdelávacia prax, ktorá využíva jazyk divadla, vyžaduje primerané a náročné vzdelávanie pre učiteľov, ktorí potrebujú vedieť, ako vytvoriť komplexný kurz výskumu, telesného prejavu a emocionálnej účasti so študentmi; musia tiež chápať "gramatiku", ktorá je základom jazyka divadla, aby uspeli v organizovaní efektívnej šou alebo predstavenia, bez trivializácie alebo rétoriky. Vytvorenie animovaného kresleného filmu inšpirovaného rozprávkou z východu ("Abdullah z mora a Abdullah z zeme") si vyžaduje špecifické technické schopnosti (v našom prípade ich poskytol externý poskytovateľ Medzinárodné dobrovoľnícke centrum CeVI).

Popíšte tiež dopad tejto vzdelávacej aktivity na študentov, na školu a/alebo na komunitu:

Kurz mal významný vplyv na triedu, ktorá sa priamo podieľala na aktivitách, ale aj na iných triedach, ktoré navštevovali niektoré vzdelávacie kurzy v oblasti migrácie a udržateľnosti životného prostredia a spoločne vytvorili nástenné maľby na tému MAN-NATURE (ČLOVEK – PRÍRODA). Študenti triedy 2.A (ktorí absolvovali celý kurz za posledné dva roky) mali viac vedomostí, posilnili svoje presvedčovacie schopnosti, schopnosti kritického myslenia a aktívne sa zúčastňovali na hodinách.

Žiadosť o diskusiu s rodinnými príslušníkmi o témach, ktorými sa študenti zaoberali na hodinách a mimoškolských workshopoch, podporila dialóg v rodine a zvýšila zapojenie rodinných príslušníkov do všetkých aktivít školy. Malo to tiež prínos zvyšovania povedomia v rámci rodiny o záležitostiach týkajúcich sa migrácie. Divadelné predstavenia z tejto oblasti vyvolali záujem a uznanie, a verejnosť bola zapojená do zaujímavej diskusie.

Fiumicello, 15/05/2017

Učiteľ zodpovedný za kurz
Prof. Michela Vanni

#5 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#5 Zelený tím na zelenej škole pre zelený svet

(Taliansko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Zelený tím na zelenej škole pre zelený svet

Učiteľ a trieda
Manuela Trevisan, trieda 2B

email
manustrevisan@gmail.com

ŠKOLA
“G. B. Monteggia” nižšia stredná škola

Laveno Mombello, 18. mája 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Škola Monteggia v Laveno Mombello je aktívna v environmentálnej oblasti od r. 2007-08, kedy zaviedla program „Strážcovia svetla“ ako súčasť projektu provincie Varese „Naša škola pre udržateľnú energiu“. Študenti odvtedy realizovali mnohé interdisciplinárne aktivity, pochopiť, že viac malých krokov v správnom smere je dôležitých pre udržateľnosť. Od r. 2010-11 sú projekty vzdelávania pre životné prostredie a pre udržateľnosť súčasťou projektu Zelená škola (Agenda 21Laghi and CAST-Laveno's) . Tieto aktivity sú realizované na našej škole počas celého roka, podľa problémov, ktoré sú riešené spolupracujúcimi organizáciami ako Legambiente, SERR, M'illumino di Meno, La Fabbrica, Oikos, a COOP, a inými.

So spoločným cieľom šetrenia zdrojov, hlavné témy sú zníženie odpadu, správna recyklácia, opätovné využitie, zdieľanie, úspora energie, zníženie odpadu z potravín, zníženie odpadov u obalov z potravín, lokálne potraviny a zdieľanie automobilov.

Študenti preberajú vedenie vo všetkých aktivitách, s aktívnou účasťou v škole, doma a v krajine.

Cieľom je podporiť osvedčené postupy, ktoré možno aplikovať a reprodukovať aj s odstupom času. Metódy zahŕňajú tímovú prácu, workshopy, dizajn, tvorbu umeleckých diel, písanie novinových článkov a vzdelávacích letákov a štatistické štúdie.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Manuela Trevisan, učiteľ prírodovedných predmetov a matematiky, vedúci environmentálnej výchovy

Alessandra Annoni, učiteľ umenia

Paola Zarini, učiteľ technológie

Chiara Mauri, učiteľ náboženstva

Laura Vignati, učiteľ taliančiny

Študenti z celej školy, najmä triedy 1C, 2B a 3C

Trieda 2B – 21 študentov

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Ako súčasť projektu Zelená škola organizovaného provinciami Varese and CAST-Laveno, do ktorého sme sa zapojili tento rok, 10 tried v našej škole skúmalo problém obalov, zapojením sa do „Európskeho týždňa pre redukciu odpadov“ (SERR) a problém zdieľania prostredníctvom účasti zapojením sa do projektov "M'illumino di Meno" a "Hodina Zeme". Zapojili sa tretí a prvý ročník. Skúmali sme tiež problém užívania pôdy a odpadu účasťou na akciách „Deň Zeme“ a „Vyčisti svet“.

Druhý a tretí ročník si pozreli film "Trashed" s následnou individuálnou a skupinovú diskusiu ako odrazový mostík pre zamyslenie sa nad tvorbou odpadu, jeho zneškodňovania a recyklácie. Trieda 2B analyzovala film ako aj údaje poskytnuté CONAI. Skupiny vyrobili letáky o obaloch. Naši učitelia podporovali implementáciu: učitelia technológie a umenia pri grafike, učiteľ prírodných vied kontroloval správnosť vedeckých informácií a učiteľ taliančiny dohliadal pri písaní. Študenti si tiež našťudovali a analyzovali miestnu recyklačnú reťaz a potenciál rôznych obalových materiálov. Každá zo štyroch tried v druhom ročníku vytvorila informačnú tabuľu pre neskoršie využitie, vyrobenú celú len z použitých obalov.

Trieda 2B, podporená spolužiakmi z 2A a učiteľmi umenia, prírodných vied, taliančiny a technológie, vyšli do ulíc mesta s informačnými tabuľami o obaloch. Prišli priamo do kontaktu s populáciou mesta, distribuovali letáky a diskutovali o probléme obalov a odpadov z nich.

S učiteľom umenia boli použité rôzne použité obalové materiály pri rôznych kreatívnych projektoch. Prvý ročník pracoval s učiteľom technológie na vytvorení grafického dizajnu a vyrobili značky na recyklačné kontajnery v triedach. Boli určení „Strážcovia košov“ v každej triede (striedajúci sa každé dva týždne), ktorí kontrolovali správne triedenie a pripomínali svojim spolužiakom, kam správne patrí ktorý odpad. Niekoľko týždňov, počas prestávok sa trieda 2B a iné triedy delili o svoje desiate, čo bola zábava a vznikalo menej odpadov!

„Strážcovia košov“ boli súčasne aj „Strážcovia svetla“, kontrolovali aj, či sú zhasnuté svetlá v triede a na chodbe, keď nemusia svietiť (napr. pri dostatočnom slnečnom svetle alebo v prázdnej triede). Pred Vianocami, miestna pobočka Legambiente (Legambiente-Circle Valcuvia and Valli del Luinese) prijala náš návrh a vyhlásila súťaž „Nevyhadzuj dobré veci: Môžeš rozsvietiť Vianoce“. Súťaž bola otvorená pre triedy našej školy a všetkých obyvateľov mesta, aby ozdobili vianočné stromčeky len obalmi, aby zdôraznili význam opätovného využitia materiálov a možnosť urobiť veľa z mála.

Každá trieda v škole dostala špecifický materiál (papier / kartón, hliník, PET, PE-2, tvrdý plast, Tetrapak, pollmináty). Trieda 2B mala za úlohu použiť papier a kartón. Stromčeky, ktorí trieda vyrobila na hodinách umenia a technológie, boli vystavené vo Villa Fumagalli alebo v obchodoch v Laveno Mombello ako súčasť výstavy Legambiente. V deň, keď boli vyhlásení výhercovia súťaže, Združenie rodičov zorganizovalo trh s predajom vianočných ozdôb vyrobených z recyklovaných obalov. Prezident pobočky Legambiente a Kancelár pre verejné vzdelávanie prišli na odovzdanie cien. Sme veľmi radi, že myšlienka vianočných stromov z recyklovaných obalov bola tak pozitívne prijatá miestnou samosprávou a maloobchodné združenie zväži opakovanie projektu aj ďalšie Vianoce, a začne tak novú tradíciu v našom meste.

Pokračovali sme po Novom roku:

Počas hodín technológie sme vytvorili tkáčske stroje so štyrmi drevenými doskami, aby sme mohli využiť zvyšky priadze od starých mám.

Na hodinách umenia sme premieňali kartónové obaly a tácky z balenia zákuskov na animované renesančné portréty.

Zapojením sa do projektu "M'illumino di Meno" (Caterpillar-RAIradioDUE) sme robili aktivity "CondiVivo", vrátane brainstormingu a zdieľania nápadov ako znížiť množstvo odpadov, nápady sme zapisovali na lístky a pripínali na kartónové panely (vyrobené zo dna krabíc zo supermarketov), ktoré boli v každej triede pri čakaní na Hodinu Zeme, tiež sme ich brali domov na diskusiu v rodine.

V deň Hodiny Zeme (WWF) sme zobrali tieto tabule s nápadmi do ulíc Lavena a zavesili sme ich na police v knižnici, aby si ich každý mohol prečítať a diskutovať o nich.

S učiteľmi náboženstva a taliančiny si trieda 2B pozrela dokumentárny film "Come il Peso dell'Acqua" od A. Segre (produkcia Rai 3 a Ruvido) a hru "Nel Mare Ci Sono i Coccodrilli," v réžii a obsadením Christian di Domenico, a diskutovala o nich.

Študenti urobili prieskum o svojom vnímaní fenoména migrácie a napísali krátku esej, ktorá vychádzala z diskusie v triede. Vyhlásenie študentov o potrebe „vytvoriť slobodný a zodpovedný životný plán“ presne zodpovedná nášmu projektu starostlivosti o životné prostredie, pretože vedie k vývoju aktívneho, zodpovedného občana, ktorý chráni životné prostredie a Zem, na ktorej žijeme, čo je právom každého.

Do aktivity boli aktívne zapojení študenti, čím sa stali priamymi účastníkmi rôznych akcií, kreatívnymi tvorcami, filmármi a aktérmi projektu. Študenti sa bavili, vďaka tomu, že boli v škole iným spôsobom. Stali sa citlivejšími voči environmentálnym otázkam a venovali väčšiu pozornosť zdrojom odpadu, recyklácii a zodpovednému využívaniu elektrickej energie a svojej činnosti z hľadiska lokálneho aj globálneho.

Výstava zdieľaných nápadov v knižnici, označenie autobusu, ktoré ostatným pripomenulo deň zdieľania "M'illumino di Meno", vystavenie vianočných stromčekov v mestských obchodoch, slávnostné odovzdávanie cien Legambiente na brehu jazere, informačné stoly mimo COOP a na uliciach mesta a príspevky publikované v miestnych novinách Cuntasú prispeli k zviditeľneniu projektu na verejnosti.

V rámci projektu pracovníci ATA kontrolovali svetlá na chodbách a v triedach, aby neboli zbytočne zapnuté, aj recyklačné nádoby v triedach, pred vnesením odpadu mimo školy, a vážili papier, plasty a zmiešaný odpad každé dva týždne

Projektov vianočného stromčeka a zdieľania občerstvenia sa zúčastnili aj rodiny. Obec sa podieľala na realizácii dňa "Vyčisti svet" a Vianočného trhu. Legambiente sa zúčastnila dňa "Vyčisti svet" a súťaže o vianočný stromček, knižnica na výstave kariet "CondiVivo", supermarket COOP a mestské obchody vytavovali vianočné stromčeky vo svojich výkladoch a Združenie rodičov prispelo k organizácii trhu vianočných ozdôb vyrobených z recyklovaného materiálu, vydavateľstvo Cuntasú na publikovaní článkov, ktoré študenti napísali o praktikách ekologického vzdelávania.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Náš projekt možno považovať za dobrú prax, pretože mladých ľudí zapája do procesu aktívneho občianstva a oboznamuje ich s udržateľnejším životným štýlom; ukazuje zábavnú stránku zapojenia sa a zvyšuje schopnosti kritického myslenia a rozhodovania sa, ktoré sú často obmedzované spotrebiteľskými mechanizmami. Je to spôsob, ako mať viac zodpovedných občanov. Naša prax môže mať dlhodobý, trvalo udržateľný účinok.

Je originálny, pretože pôsobí v období, ktoré už dlho formuje konzumizmus: Vianoce, obdobie spotreby obrovských množstiev tovaru, všetko zabalené. Opätovné používanie obalov na vianočné stromčeky odráža myšlienku, že nemusíte vždy kupovať veci nové, pretože veľa sa dá robiť s málom - a to s vecami, ktoré sú zvyčajne vyhodené ako zbytočné, ako obaly a baliace papere!

Zručnosti a schopnosti, ktoré študenti rozvíjali, zahŕňali ducha iniciatívy, tímovú prácu a možnosť ukázať svoju prácu vonkajšiemu svetu a vyskúšať si samých seba.

Prax súvisiaca s migráciou bola spojená s miestnou situáciou, ktorá ju spájala s úvahami o dôsledkoch našich každodenných činností. Musíme konať na miestnej úrovni, ale myslieť globálne a pamätať si, že to, čo robíme, má účinky, ktoré môžu byť ďalekosiahle.

Inovatívnosť projektu a počiatočná myšlienka učiteľov bolo opustiť štandardné jednopredmetové učebné osnovy s cieľom riešiť aktuálne otázky a zaoberať sa rôznymi disciplínami. Realizácia praktických projektov, workshopov, exkurzií a zviditeľnenie na verejnosti podporovalo študentov, aby sa zapojili a stali sa hnacou silou akcie.

Aby sa do projektu zapojila celá škola a nielen niekoľko tried, musia na ňom pracovať učители zo všetkých tried, vrátane učiteľov umeleckých predmetov, technológií a náboženstva, a každá trieda potrebuje zapojeného učiteľa, ktorý vyučuje veľký počet hodín, ako napríklad učители literatúry a matematiky. Opísali sme silné stránky projektu; jeho slabou stránkou bol čas, ktorý je k dispozícii na projekt. Napriek tomu, že riešenie týchto problémov je pozitívne a zaujímavé, musia sa dodržať aj osnovy jednotlivých predmetov.

Odporúčanie, ktoré by sme poskytli iným učiteľom, ktorí sa chcú inšpirovať našou dobrou vzdelávacou praxou, je, že nápady na plánovanie získavajú účasťou na miestnych iniciatívach, a aby vytvárali situácie, udalosti a spoluprácu a zamerali sa na aktívne zapojenie študentov.

Veríme, že naša prax by sa mohla opakovať tak v iných školách, ako aj v iných oblastiach občianskej spoločnosti, ako sú pracoviská, združenia a komunity.

#6 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#6 Environmentálna migrácia a environmentálni utečenci

(Estónsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Environmentálna migrácia a environmentálni utečenci

Učiteľ a trieda
Signe Lensment, trieda 7.a

email
signe@haridus.eu

ŠKOLA
Gymnázium v Sindi

Sindi, 25.4. – 12.5.2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Environmentálna migrácia je doplnkom k téme populácie preberanej v 7. ročníku. Primárne témy a aktivity:

- Diskusia na tému výstavby priehrady Three Gorges a migrácie obyvateľstva.
- Hra s názvom "Zmeny klímy a životné prostredie utečencov".
- Napísanie príbehu s názvom "Klimatická migrácia" pomocou "rozprávacích" kociek.
- Animácia s názvom "Environmentálny utečenec".
- Vytvorenie infografiky o environmentálnej migrácii.
- Spätná väzba.

Ciele

Študenti budú:

- vedieť opísať príčiny zmeny klímy a environmentálnej migrácie.
- vedieť opísať regióny, kde ľudia museli opustiť svoje domovy.
- vedieť uviesť príklady prírodných katastrof spôsobujúcich klimatickú migráciu.
- vedieť uviesť regióny, z ktorých sa ľudia presťahovali a vedia ich zobrazit' na mape.
- poznať vplyv zmeny klímy na ľudí a životné prostredie

Zručnosti

Študenti budú:

- poznať a konať v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami a morálnymi princípmi a nezostanú ľahostajní, ak sa tieto ignorujú.
- chápať vzťah medzi ľuďmi a životným prostredím a vedieť, ako konať zodpovedne voči životnému prostrediu v každodennom živote a činnostiach.
- schopní sa vyjadrovať kreatívnym spôsobom.
- vedieť, ako tvoriť vety a klásť otázky na tému prírodných vied, diskutovať o téme s ostatnými, vyjadrovať vedecké myšlienky a robiť závery na základe podporných dôkazov.
- vedieť, ako nájsť riešenia v otázkach súvisiacich s environmentálnym a ľudským rozvojom.
- vedieť ako spolupracovať s ostatnými v rôznych situáciách a online prostredí.
- vedieť, ako používať digitálne zariadenia na tvorbu obsahu.

Metodika

- Aktívne učenie
- Skupinová práca
- Práca vo dvojici
- Individuálne úlohy
- Hra
- Diskusia
- Spätná väzba

Webová stránka aktivity: <https://sites.google.com/view/keskkonnaranne2017>

Webová stránka obsahuje všetky predstavené aktivity.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učiteľ: Signe Lensment

Počet študentov: 17

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov) –

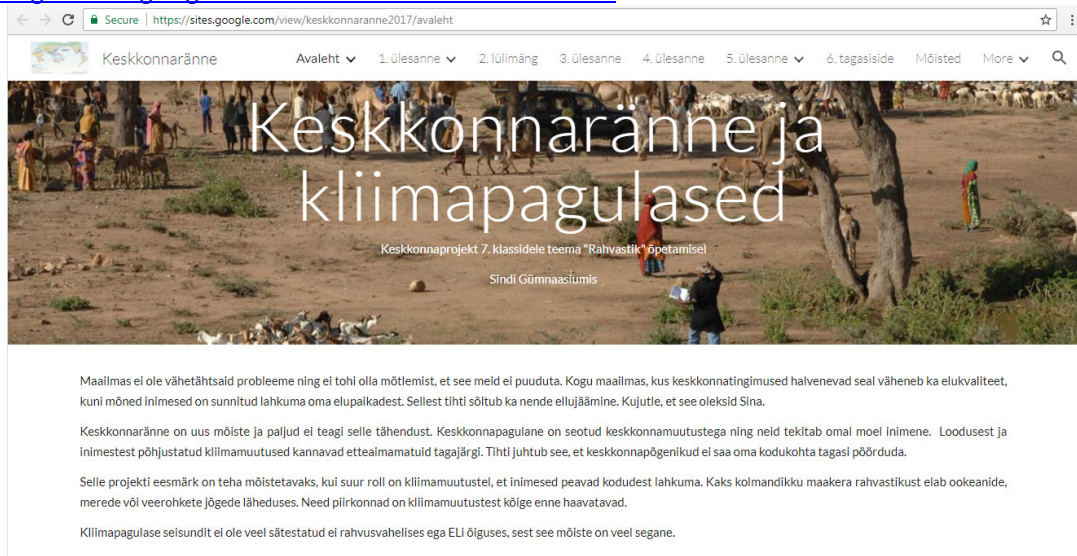
Školský projekt "Environmentálna migrácia a environmentálni utečenci" je doplnkom k téme populácie diskutovanej v 7. ročníku. V priebehu niekoľkých týždňov (od 25.apríla do 12. Maja 2017) boli realizované aktivity v triedach, ako aj aktivity v náhradných triedach.

Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Školský projekt "Environmentálna migrácia and environmentálni utečenci" pozostáva z 5 úloh a spätnej väzby. Všetky aktivity sú predstavené na nasledujúcej internetovej stránke:

<https://sites.google.com/view/keskkonnaranne2017>

Aktivity súvisiace s témou environmentálnej migrácie pozostávali z individuálnych úloh, ako aj z práce vo dvojiciach a skupinovej práce, aby študenti mohli individuálne premýšľať o témach a diskutovať o nich so spolužiakmi. Rozličné zručnosti sa rozvíjali prostredníctvom digitálnych a kreatívnych úloh.

Prvá úloha zahŕňala diskusiu o osude ľudí postihnutých výstavbou priehrady Three Gorges v Číne. Študenti individuálne študovali klady a zápory výstavby priehrady Three Gorges. Po označení umiestnenia priehrady na mape študenti diskutovali o tom, či ľudia negatívne ovplyvnení výstavbou priehrady Three Gorges môžu byť považovaní za environmentálnych utečencov.

Vzdelávacie výsledky:

- Študenti vedia pomenovať regióny, z ktorých boli ľudia nútení odísť kvôli zmene podmienok životného prostredia.
- Študenti vedia označiť regióny na mape pomocou digitálneho zariadenia (Digitálne zručnosti 3.1
- Vytvorenie digitálneho obsahu).

Secure | <https://sites.google.com/view/keskkonnaranne2017/1-ulesanne>

Keskkonnaranne Avaleht 1. Ülesanne 2. Lülilmäng 3. Ülesanne 4. Ülesanne 5. Ülesanne 6. tagasiside Mõisted Kasutatud materjalid Lisa

1. ülesanne (individuaalne ülesanne)

- Loe läbi tekst Kolme Kuristiku tamme kohta <https://sites.google.com/view/keskkonnaranne2017/1-%C3%BClesanne/kolme-kuristiku-tamm>
  - Lisainfo (koha kaart, pildid jne) - <https://sway.com/ZFvylTKIzI3TAzOW>
- Vaata videot, panoraami ning märgi kaardile Kolme Kuristiku tamme asukoht <https://share.nearpod.com/vsph/T2nlUYICNU>
- Avalda arvamust, kas Kolme Kuristiku tamme loos kannatanud inimesed on keskkonnapagulased või mitte. Kindlasti kirjuta juurde põhjendus. Tee see ülesanne vihikusse. Tunnis kirjutame arvamuse <https://padlet.com/signele/kolmekuristikutamm7a2017>
- Kokkuvõtte arutelust.

Õpilaste arvamused, kas Kolme Kuristiku tamme loos kannatanud inimesed on keskkonnapagulased või mitte.

Üloha č. 1 - Postup

Secure | <https://padlet.com/signele/kolmekuristikutamm7a2017>

Kolme Kuristiku tamm
Kas Kolme Kuristiku tamme loos kannatanud inimesed on keskkonnapagulased või mitte. Põhjenda vastust. Ära unusta, et õppetöös kirjutatakse täislausetega.

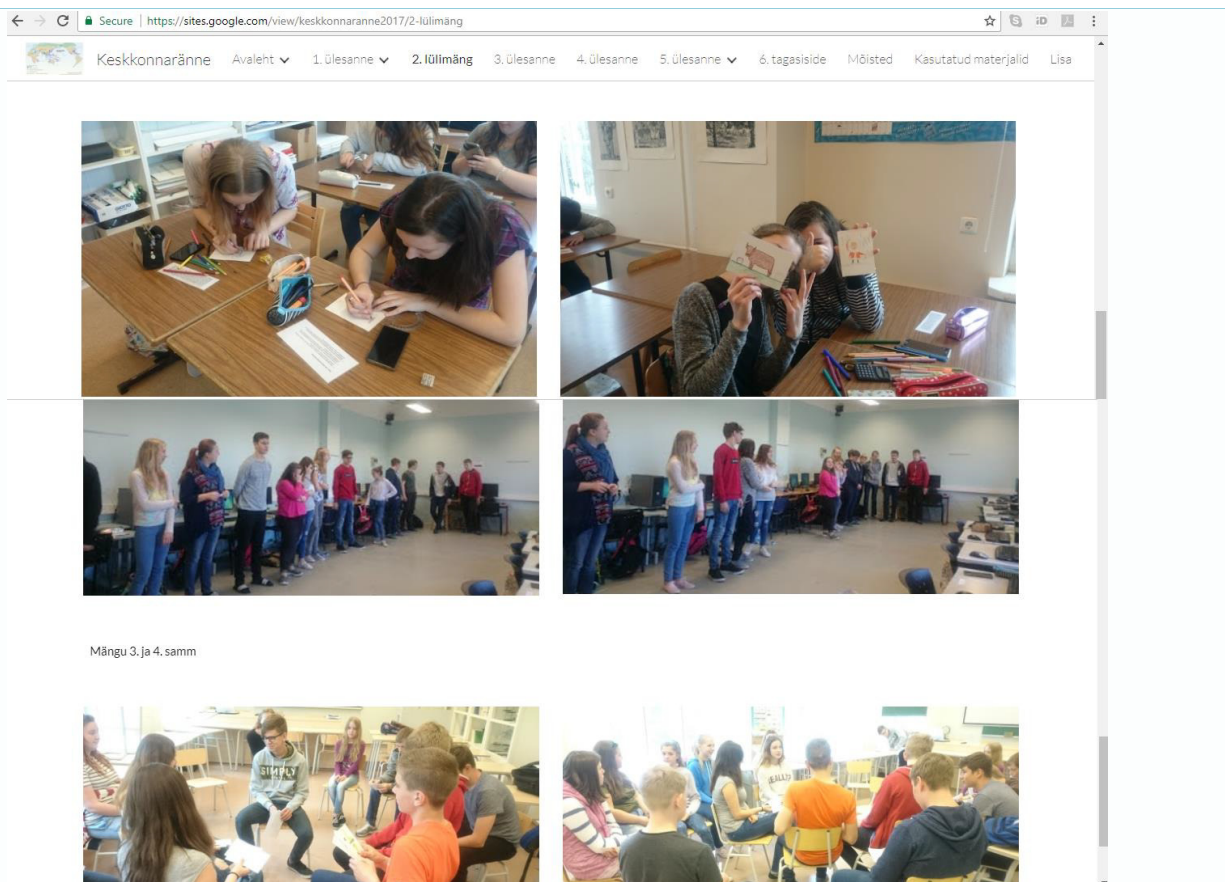
<p>Pealkirjaks kirjuta oma nimi Sisuks vastus. Vastused sisesta täislausega.</p> 	<p>Karl Hussar Ma arvan, et kuristiku tamme loos kannatanud inimesed ei ole keskkonnapagulased. Nad lihtsalt ei saa oma vanas kodus enam elada a peavad teise kohta</p>	<p>Siim-Kaspar Kollamaa On küll, kuna sealised elutingimused on halvenenud ja langenud elukvaliteet.</p>	<p>Fred Hussar Mina arvan, et nad olid keskkonnapagulased, sest nemad olid selle koha põliselanikud ja ei saanud mingitel põhjustel piirkondadest lahkuda, kus olid üleujutused.</p>	<p>Richard Kandima Kolme kuristiku tammi juures elavad inimesed on keskkonnapagulased, sest nad elavad alal, mis iga ajavahemiku tagant</p>
<p>Elisabeth Kalinina On küll kuna nende elutingimused on muutunud halvaks ja neil on seal elamine võimatu.</p>	<p>Martti Sorin Kannatanud inimesed on keskkonna pagulased, kuna pidid hülgama oma kodud ja ei saa kunagi sinna enam naaseda</p>	<p>Sigrid Riik Nad on küll keskkonnapagulased, nad ei saa elada oma endises kodupaigas, seda on miski mõjutanud ning nad pidid kolima mujale.</p>	<p>Eliis Sillaots Ma arvan, et natuke, sest nad ei kannatanud nii palju.</p>	<p>Annabel Vilgats On küll, nad on hülgasid oma kodu.</p>
	<p>Kristiin Jefimov Kolme Kuristiku tamme loos kannatanud inimesed on keskkonnapagulased, sest nad kannatasid keskkonna mõjude all.</p>	<p>Anni Rumberg Mõnes mõttes on, sest nad kodukohas on ohtlik elada ja nad peavad mujale kolima kuna seal on üleujutused</p>	<p>Karmel Johanson Nad on keskkonnapagulased, sest nad on sunnitud oma kodudest põgenema, mis on üleujutuste ohus.</p>	<p>Sirelin Kukk Minu arvates ei, sest keskkonnapagulased on need, kes on kaotanud oma kodud looduslikult tekkinud kataastroofi tõttu, aga see tamm ehitati meelega ja üleujutused samuti. Muidugi tuleks neid inimesi aidata.</p>

Spätňá vřzba k řlohe č.1 – Mřžu byř ľudia, ktorí boli negativne ovplyvnenř vřstavbou priehrady Three Gorges, považovanř za environmentřlnych uteřencov? Uvedřte argumenty na podporu vařej odpovede. Nezabudnite pouřitř celř vety.

Druhá řloha bola prevzatř z vzdelřvacej sady SAMEWORLD EDUKIT. Aktivita "Hra o prepojeniach - zmena klřmy a environmentřlni uteřenci". Okrem hry řtudenti vytvorili "lřnie nřzorov" zalořenř na charakteroch. V tejto řlohe řtudenti museli vytvoritř lřniu na zřklade svojich priradenřnych postav, podľa odpovedi na otřzky uřitel'a.

Vzdelřvacie vřsledky:

- řtudenti chřpu vřřah medzi ľudřmi a řivotnřm prostredřm.
- řtudenti vedia opřsař regiřny, kde ľudia museli opustiř svoje domovy.
- řtudenti sa vedia vyjadrovař kreatřvnřm spřsobom

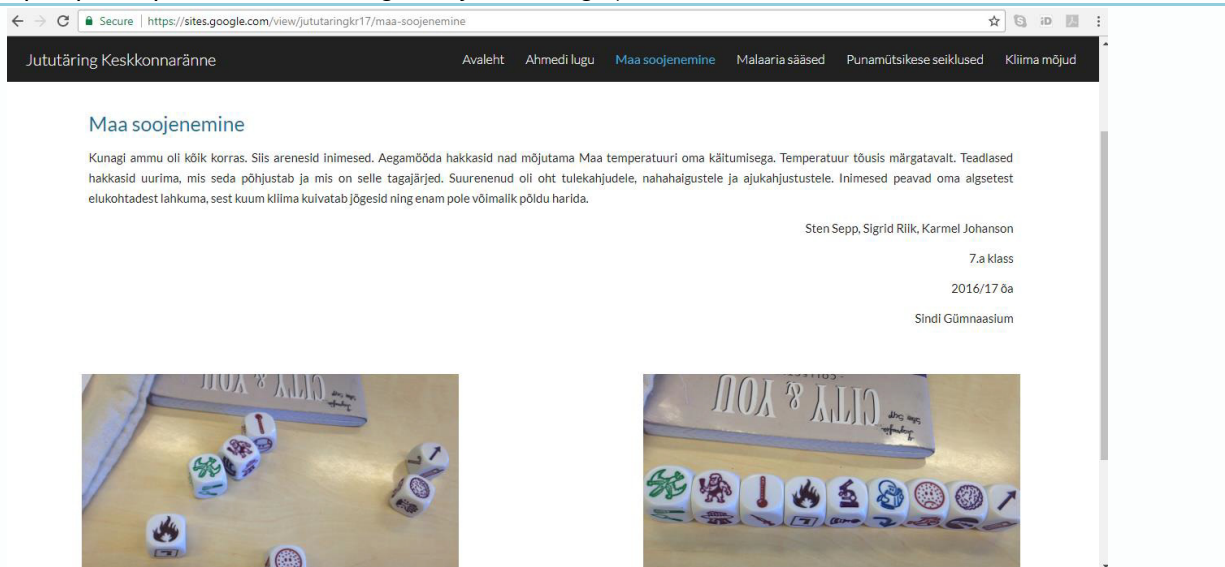

Mängu 3. ja 4. samm

Tretia úloha spočívala v zložení a rozprávaní príbehu s názvom "Klimatická migrácia" pomocou "rozprávacích" kociek a aplikácie Lensoo. Používaním "rozprávacích" kociek študenti museli vytvoriť vhodný príbeh a zdieľať ho prostredníctvom služby Google Drive. Študenti používali frázy, ako napríklad: "Kedysi žil ..." a "Kedysi bol ..." ako úvod príbehu a vybrali si prvý symbol, ktorý ich zaujal. Nemuseli si vybrať prvý symbol v rade, ale všetky obrázky na kockách, ktoré boli hodené, museli byť použité.

Vzdelávacie výsledky:

- Študenti vedia tvoriť vety o prírodných vedách.
- Študenti vedia spolupracovať s ostatnými v rôznych situáciách (Digitálne zručnosti 2.4. Spolupráca prostredníctvom digitálnej technológie).

Príbeh o globálnom otepľovaní.

Všetky príbehy v estónčine sú zverejnené na: <https://sites.google.com/view/jututaringkr17/avaleht>

Štvrtou úlohou bolo vytvoriť animáciu na tému environmentálnych utečencov.

Animácia bola výsledkom skupinovej práce vo voľne zvolenom digitálnom prostredí. Študentom boli odporučené prostredia, ktoré by mohli použiť na realizáciu úlohy.

Vzdelávacie výsledky:

- Študenti vedia, ako konať zodpovedne voči životnému prostrediu v každodennom živote a činnostiach.

- Študenti vedia používať to, čo sa naučili (vrátane zručností a stratégií) v rôznych kontextoch a pri rôznych problémoch (Digitálne zručnosti 3.2.Získavanie vedomostí).

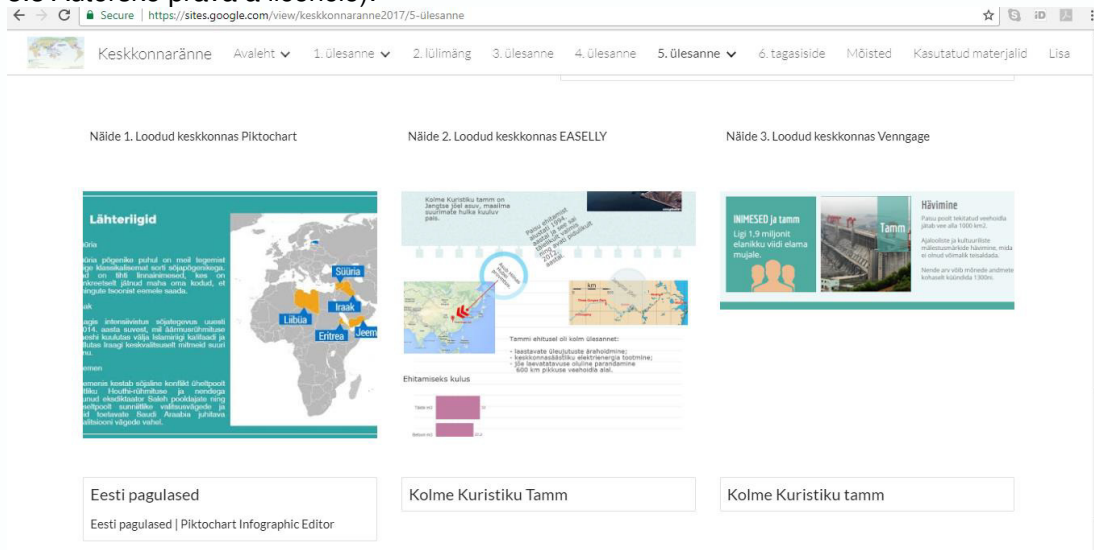
Piatou úlohou bolo individuálne vytvorenie infografiky. Všetky témy súvisiace s klimatickými utečencami (prehľad o krajine, globálne otepľovanie atď.) boli prijateľné. Existujú tri digitálne prostredia, z ktorých si môžete vybrať pre vytváranie infografík.

Vzdelávacie výsledky:

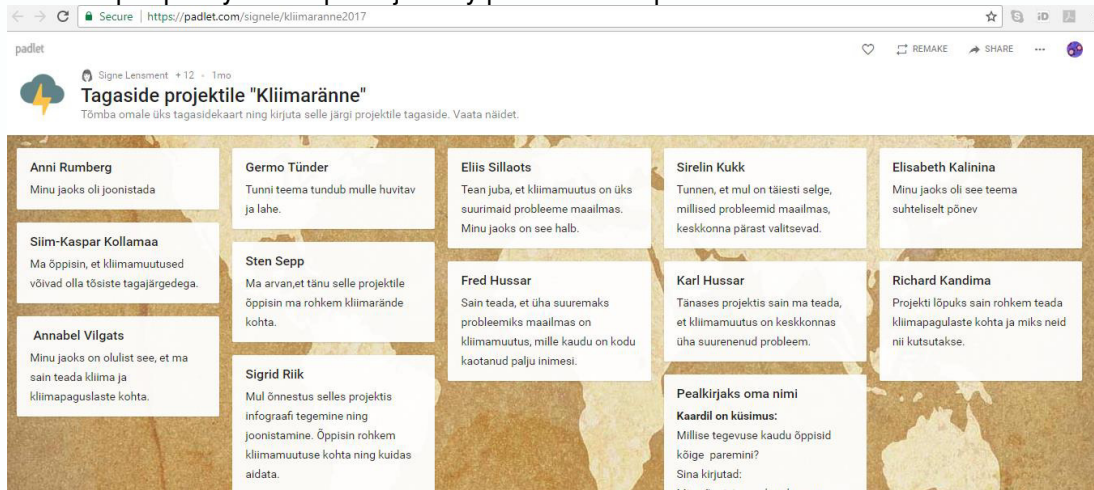
- Študenti vedia opísať príčiny klimatickej a environmentálnej migrácie.

- Študenti poznajú vplyv zmeny klímy na ľudí a životné prostredie.

- Študenti dodržiavajú osvedčené postupy autorských práv na tvorbu obsahu (Digitálne zručnosti 3.3 Autorské práva a licencie).

Šiesta úloha sa týkala poskytovania spätnej väzby pomocou kariet spätnej väzby. (Karty spätnej väzby obsahovali otázky ako "Ktorá aktivita vás naučila najlepšie?" Alebo nedokončené vety ako "Momentálne mi pripadá ťažké ...". Žiaci boli požiadaní o odpoveď, ukončenie vety a tak ďalej.) Študenti pre poskytnutie spätnej väzby použili online prostredie.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Dobrá prax sa opiera o spoluprácu, podporuje tvorivosť a spája tému s reálnym životom. Tento školský projekt sa pokúsil dodržať tieto ciele. Táto aktivita má priamy vplyv na študentov, ktorí sa pokúšali identifikovať sa s klimatickými utečencami a ľuďmi, ktorí museli opustiť svoje domovy. Dúfam, že študenti teraz jasnejšie chápu nepredvídateľnú budúcnosť silne ovplyvnenú prírodou a našimi vlastnými rozhodnutiami, ako aj lepším pochopením environmentálnych utečencov.

Projekt pomohol rozvoju digitálnych a komunikačných zručností a hodnôt študentov. Rozvoj digitálnych zručností zahŕňal rozvoj zručností v oblasti komunikácie a tvorby obsahu prostredníctvom digitálnych zariadení. Objasnenie hodnôt zahŕňalo rozvíjanie postojov študentov. Rozvoj komunikačných zručností zahŕňal rozširovanie slovnej zásoby študentov a používanie nových slov rôznymi spôsobmi.

Túto tému sme vybrali, pretože niekoľko študentov sa o ňu zaujímal po tom, ako sa o nej diskutovalo v študijnom programe "Klimatické raňajky", ktorý organizovalo Peipsi Center for Transboundary Cooperation.

Jednou z výhod tejto aktivity je, že si študenti môžu vybrať digitálne prostredie pre vytváranie a dokončenie úloh na základe vlastných preferencií. Ďalšou výhodou je konzistentná komunikácia a rôzne úlohy. Jednou z nevýhod by bol nedostatok digitálnych zariadení dostupných v našej škole a skutočnosť, že od učiteľa sa vyžadovala komplexná príprava, aby študentom rôzne možnosti / digitálne prostredia.

Školský projekt bol využitý ako dobrá náhrada v takzvaných "náhradných triedach" (triedy vyučované kolegami) a môže byť integrovaný do iných tried prostredníctvom spolupráce medzi učiteľmi.

#7 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#7 Zelené objatie pre planétu Zem

(Bulharsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
“Zmena klímy”
“Biopalivá”

**Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti**

Zelené objatie pre planétu Zem

Sevinch Huseinova Alieva & trieda
Teacher, Class

sevi64@gmail.com
email

Stredná škola “HRISTO BOTEV”
school

Mesto Aytos, Bulharsko, 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Klub Ecotime na strednej škole "Hristo Botev" v meste Aytos rozvíja zaujímavú a inovatívnu činnosť zameranú na vytvorenie trvalo udržateľného životného prostredia s pomocou vedy, ktorá sa zameriava na vzájomné vzťahy medzi miestnymi a globálnymi problémami.

Po našom výskume environmentalisti z nášho klubu dospeli k záveru, že hlavnou znečisťujúcou látkou a príčinou zmeny klímy v malom meste ako je naše, je cestná doprava. Na trvalo udržateľné riešenie tohto problému navrhli nahradiť konvenčné palivá biopalivami.

Ich inovatívnym nápadom bolo extrahovať bionaftu z použitého kuchynského oleja / slnečnicového oleja /. Skúmali problémy spôsobené vylievaním kuchynského oleja do odpadovej vody, ako aj klimatické zmeny spôsobené konvenčnými palivami. Ich hĺbkové experimenty v školskom laboratóriu začali pred dvoma rokmi. Po opakovaných pokusoch uspeli. Mladí ekológovia vyvinuli vedeckú metodológiu na extrakciu bionafty z použitého kuchynského oleja. Začali masívnu kampaň na podporu svojej myšlienky. Presvedčili majiteľov miestnych reštaurácií a rodičovskej komunity, aby použitý olej nevyhadzovali, ale aby ho zbierali a dodávali školskému laboratóriu. Usporiadali sériu súťaží ako "olej = ekokríza", "S bionaftou za záchranu sveta" s cieľom zamerať pozornosť svojich spolužiakov na globálne otázky.

Klub Ecotime nielen objavil ekologický problém na miestnej úrovni, ale navrhol aj metodiku pre jeho praktické riešenie.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

- Sevinch Aleyva – učiteľ chémie a ochrany životného prostredia
- Club Ekotime (11 študentov IX a X ročníka)

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

1. Urobili sme testy na chemické zloženie ovzdušia v spolupráci s Regionálnym inšpektorátom životného prostredia a vôd v meste Burgas a analyzovali výsledky. Zistili sme vyššiu hladinu CO₂, zvýšenú hladinu prachových častíc a niektoré uhľovodíky nad normou.
2. Vyvinuli sme vedecky založenú metodológiu výroby bionafty z použitého kuchynského oleja a experimentálne sme ju dosiahli v školskom laboratóriu. Filmovali sme fázy našej metodológie výroby bionafty.
3. Na určenie kvality získanej bionafty sme poslali vzorku na oddelenie priemyselnej chémie Univerzity "Prof. Asen Zlatarov" - Burgas. Výsledok, ktorý nám potvrdili po testovaní kvality, je "výborný produkt pre dieselové automobily".
4. Ďalším krokom bolo uskutočniť kampaň na zvyšovanie informovanosti o používaní odpadových produktov (použitý olej na varenie) a význam bionafty ako paliva.
5. Usporiadali sme zber použitého kuchynského oleja z našich domácností našich spolužiakov a z reštaurácií. Reštauráciám, ktoré sa stali našimi partnermi, boli udelené nálepky "Staňte sa hrdinom budúcnosti", ktoré sme vystavili pri ich vchodových dverách.
6. V škole sme usporiadali plagátovú súťaž s názvom "olej = ekokríza". Najlepšie plagáty boli vystavené na výstave.
7. Aby sme propagovali myšlienku a výhody biopalív pre atmosféru, zorganizovali sme súťaž o najlepšiu pieseň "S bionaftou na záchranu sveta". Víťazom sa stala skupina spolužiakov zo 7. ročníka a ich školský dozor. Skladba bola zaznamenaná a prehraná na konci klipu.

8. Získali sme majiteľov miestnych reštaurácií ako partnerov pre zber a dodávku odpadového kuchynského oleja.
9. Zozbieraných 300 litrov odpadového kuchynského oleja sme odviezli do spracovateľského závodu v meste Kameno, kde vyrábajú bionaftu priemyselne.

Výsledky:

Účasť mladých ekológov na dostupnom výskume z reálneho života pomáha obohatiť ich environmentálne znalosti a budovať pozitívne emocionálne hodnotné environmentálne vzťahy.

Činnosti, na ktorých sa environmentalisti a ich spolužiaci zúčastnili, pomohli vytvoriť ekologicky zdravé správanie. Návrh a testovanie dynamického systému foriem a metód interakcie s prostredím pomohli zvládnuť a zlepšiť kognitívne stratégie. Environmentalisti uviedli do praxe svoje vedomosti o chémii s cieľom vyvinúť metodiku výroby bionafty z použitého kuchynského oleja. Inovatívna prax pomohla identifikovať naliehavé problémy a urobiť správne rozhodnutia nielen pre environmentalistov, ale aj v celej školskej komunite.

Realizácia tejto praxe pomohla zmeniť aj spôsob myslenia rodičov. Prinútila ich premýšľať, ako využiť a recyklovať odpadové produkty tým, a získať z nich čo najväčší úžitok, ktoré pohonné látky používať, ako cestovať bez znečisťovania životného prostredia. Ekologická kampaň ukázala správnu cestu vlastníkom miestnych reštaurácií, aby zhromažďovali a dodávali použitý kuchynský olej namiesto toho, aby ho vypúšťali do kanalizácie.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Realizovaná aktivita je dobrá prax, pretože študenti sa inovatívne zapojili do aktivít, ktoré propagujú myšlienky a princípy environmentálnej výchovy a trvalo udržateľného rozvoja v bulharskej škole. Vytvára motiváciu a dobrú komunikáciu medzi širokým spektrom účastníkov, aby dosiahla sofistikovanosť pri realizácii rôznych ekologických aktivít.

Táto aktivita pomáha budovať environmentálne poznatky o znečistení spôsobenom konvenčným palivom, o pozitívnych a negatívnych aspektoch výroby a použitia bionafty ako paliva. Pomáha rozvíjať environmentálne zručnosti s cieľom identifikovať problémy a možnosti ich riešenia analýzou situácie. Pomáha pri vytváraní povedomia o osobnej a sociálnej zodpovednosti. Rozvíja potrebu životného štýlu šetrného k životnému prostrediu a podporu vhodného environmentálneho správania.

Environmentalisti skúmali špecifickú regionálnu environmentálnu situáciu v obci a identifikovali problém na miestnej úrovni, ako súčasť globálnych environmentálnych problémov modernej spoločnosti.

Celková činnosť Ecotime Klubu je založená na aplikácii inovatívnych prístupov a metód zameraných na dosiahnutie bohatšieho, zdravšieho a stabilnejšieho prostredia. V praxi bola preukázaná účinnosť kolektívnej práce rovnocenných partnerov. V klube je každý študent zaradený do aktívnej pozície ako tvorca a príjemca súčasne, čo je predpokladom pre komplexnejšie a hlbšie pochopenie environmentálnych otázok. Činnosti vykonávané so zástupcami rôznych inštitúcií, ako napríklad RÚZ - Burgas, Katedra priemyselnej chémie, Univerzita "Prof. Asen Zlatarov" - Burgas, podporujú vytváranie environmentálne zdravého správania medzi ekológmi.

Hlavný motív - mimoriadne znepokojení kvôli vysokým emisiám uhlíka v atmosfére, zvýšeným počtom detí s chronickými respiračnými ochoreniami v ich rodnom meste, počtom predčasne narodených detí, zvýšeným počtom kardiovaskulárnych problémov a rozvojom rakoviny, účastníci programu Ecotime Klub začal rozsiahly výskum o ich znižovaní

Silná stránka - Experimenty vykonané v chemickom laboratóriu preukázali praktickú použiteľnosť chemických znalostí v živote. Študenti ako výskumníci verili svojim možnostiam a vlastnému úsiliu, že môžu zmeniť svet k lepšiemu.

Slabá stránka - Bulharská škola sa nezameriava na ekologický životný štýl. Je potrebné venovať viac času mimoškolským aktivitám praktickej aplikácie. Prostredníctvom nich budú študenti schopní realizovať skutočné problémy, nájsť a poukázať na cestu riešenia sami.

Aktivita na Strednej škole "Hristo Botev" v Aytose s dôrazom na ekológiu priniesla úžitok nielen členom školskej komunity, ale aj veľkému množstvu ľudí - rodičom, majiteľom stravovacích zariadení, prispela k rozvoju významných zručností a kompetencií pre kritické myslenie a environmentálne správanie.

#8 DOBRÝ PRÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNO M VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#8 Globálne problémy sa ma dotýkajú (Slovensko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Globálne problémy sa ma dotýkajú

Učiteľ: Mgr. Jana Liptáková
Trieda: I. A

E-mail: jliptakova@gymrs.sk

Gymnázium Ivana Kraska,
P. Hostinského 3, 979 01 Rimavská Sobota

V Rimavskej Sobote, 21.5.2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

V rámci 4 hodín etickej výchovy študenti I. A triedy pracujú na projekte s názvom Globálne problémy sa ma dotýkajú. Cieľom vzdelávacích aktivít, realizovaných formou kooperatívneho vyučovania a prácou v skupinách, je uvedomiť si zodpovednosť za podobu sveta, v ktorom žijeme a zároveň vzájomnú prepojenosť so všetkými jeho krajinami, aj keď často nadobúdame pocit, že nemáme nič spoločné. Projekt je určený pre študentov prvého ročníka, ale je ľahko prispôsobiteľný aj pre nižšie a vyššie ročníky. Na začiatku realizácie projektu je však nevyhnutné oboznámiť sa so základnými pojmami, s ktorými budú študenti pracovať. Participáciou a aktívnym prístupom študentov k riešeniu nastolených aktivít (vytváranie slepej mapy sveta, umiestňovanie vecí z miestnosti do krajiny jej pôvodu, vymýšľaním básničky z hlavných pojmov, realizovaním modelového zasadnutia OSN a samotná výstava) študenti ponúkajú vlastný pohľad na globalizáciu a globálne problémy, ktoré sa dotýkajú aj ich. Hravou formou sa tak v priebehu 4 vyučovacích hodín presvedčia, že svet je skutočne jedna veľká globálna dedina a má mnohé spoločné problémy.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

študenti: 18 (1.A)

učiteľ: 1 (dejepis – etická výchova)

prípadne ďalšie triedy, v mesiaci jún projekt predstavujeme našim spolužiakom v škole

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

1. vyučovacia hodina

I. aktivita – Čo máme spoločné?

čas – 10 minút

Cieľom aktivity je uvedomiť si vzájomnú rozdielnosť ale zároveň aj spoločné znaky. Študenti si obkreslia ruku na A5 a prilepia si papier na svoj chrbát. Následne ich vyzvem aby si zobrali do rúk ceruzky a pokúsili sa na 5 prstov svojho spolužiaka napísať aspoň jednu vec, vlastnosť, skutočnosť alebo problém o ktorej/ktorom sú si istí, že ju/ho majú vzájomne spoločnú/ý bez toho aby sa ich spýtali. Na koniec aktivity, nakreslíme jednu veľkú ruku na tabuľu a hľadáme charakteristiky, črty, ktoré budú spoločné pre celú triedu. Na záver aktivitu vyhodnotíme.

II. aktivita – Slepá mapa

Čas – 15 minút

Cieľ: Nakresliť slepú mapu sveta bez atlasu.

Študentom rozdelíme do 4 skupín a rozdáme im papiere formátu A2. Vyzveme ich aby na papier nakreslili slepú mapu sveta bez použitia atlas - iba kontinenty. Aktivita je náročnejšia, ale zaujímavá hlavne tým, že vzájomne sa v skupine usmerňujú, kde ktorý kontinent leží, ostrov, polostrov, ...atď. Mapy spoločne skontrolujeme.

III. aktivita – V ktorej krajine boli vyrobené moje veci?

Čas – 5 minút

Cieľ: Zaznamenať pohyb spotrebného tovaru z rôznych krajín sveta k nám.

Na nakreslenú slepú mapu sveta vyzveme študentov aby umiestnili 5 vecí, ktoré neboli vyrobené na Slovensku, do krajiny ich pôvodu. Zároveň ich vyzveme aby našli v triede aspoň 3 veci, ktoré boli vyrobené na Slovensku a umiestnili ich do slepej mapy, na približné miesto územia Slovenska.

Následne si aktivitu vyhodnotíme. Študenti sami prídu na to, že ich každodenný život je skôr späť s tovarom, ktorý nebol vyrobený na Slovensku.

IV. aktivita – Básnička

Čas – 15 minút

Cieľ: Oboznámiť sa so základnými pojmami a vytvoriť z nich básničku.

Na tabuľu napíšeme slová: globalizácia, globálna dedina, globálne otepľovanie, terorizmus. Každý pojem si spoločne vysvetlíme a následne vyzveme študentov aby z týchto pojmov vytvorili básničku. Básničku si napíšu na papier, kde kreslili slepú mapu. Na konci hodiny vyhodnotíme všetky aktivity a plagáty so slepými mapami a básničkami vystavíme v triede na nástenke.

2. vyučovacia hodina

I. aktivita – Skupina

Čas – 5 minút

Cieľ: Roztriediť študentov do skupín.

Pomocou vrecúška s farebnými papiermi, na ktorých budú napísané globálne problémy ľudstva, rozdelíme študentov do 6 skupín. Trieda musí byť vopred pripravená na túto aktivitu. Lavice sú rozmiestnené, tak aby pri nich vedelo pracovať 6 skupín. Každá skupina má na svojej lavici farebné označenie. Po vytiahnutí papierika s vrecúška, študent hľadá svoju skupinu aj spolužiakov, s ktorými bude pracovať. Na záver skontrolujeme správne rozdelenie skupín. Na papierikoch sú napísané nasledujúce globálne problémy: mediálna závislosť, globálne otepľovanie, terorizmus, populačná explózia, vymieranie živočíšnych druhov, civilizačné choroby..

II. aktivita – Vyhľadávanie informácií na projekt

Čas – 40 minút

Cieľ: Vyhľadať na internete informácie o globálnych problémoch ľudstva.

Po prerozdelení študentov do skupín, každá skupina pracuje na svojom globálnom probléme. Ich úlohou bude vyhľadať na internete informácie k svojmu problému na základe vopred stanovených bodov. Hľadajú informácie, ktoré im podajú odpoveď na nasledujúce body: príčina problému, dôsledky, súčasný stav, návrh riešenia. Vytvoria si súbor informácií, ktorý následne upravujú do textu.

III. aktivita – Domáca úloha

Cieľ: Vytvoriť projekt určeného globálneho problému.

Podmienka projektu je, že nemôže ísť o plagát. Pripravujú si projekt, ktorý bude demonštráciou ich problému spolu so sprievodným textom. Na nasledujúcej hodine budú svoj problém prezentovať pred ostatnými spolužiakmi. Študenti sú oboznámení s tým, že pôjde o netradičnú hodinu - hrané zasadnutie OSN. Práve táto organizácia sa zaoberá riešením globálnych problémov a študenti budú mať priestor svoj problém aj s návrhom riešenia predstaviť svojim spolužiakom, ktorí následne ich koncepciu zhodnotia.

3. a 4 vyučovacia hodina

I. aktivita – Zasadnutie OSN

Čas – 45 minút

Cieľ: Predstaviť si navzájom globálne problémy ľudstva spolu s návrhom možného riešenia.

Pred začiatkom vyučovacej hodiny je nevyhnutné upraviť priestor triedy tak aby vyhovovali podmienky na realizáciu aktivity. Na tabuľu sa napíše nápis OSN, a 4 lavice sa umiestnia pred tabuľu, na ktorých budú makety globálnych problémov. Učiteľ je mentor celej aktivity a uvádza k slovu jednotlivé skupiny. Ostatné lavice so stoličkami sú umiestnené tak, aby každý študent videl na tabuľu a na makety. Študenti, ktorí nebudú prezentovať projekt, majú v rukách hlasovacie paličky, s ktorými počas prezentovania problému pracujú. Pravidlá sú nasledovné: každá skupina má 10 minút na prestavenie svojho problému a návrhu riešenia. Následne bude diskusia, ktorá trvá 5 minút. V nej sa študenti pýtajú otázky, prezentujú svoje námietky a nakoniec sa prijme záverečné stanovisko a postoj k problému. Po prijatí a akceptovaní možného riešenia problému nasleduje predstavenie ďalšieho. Riešenie sa zapíše na papier a prilepí k sprievodnému textu, ktorý má každá skupina k svojmu problému pripravený.

Najlepšou alternatívou na realizáciu danej aktivity je blokovaná výučba. Nakoľko my sme danú aktivitu realizovali na hodinách etickej výchovy a každému problému sme chceli venovať dostatok času potrebovali sme na to 2 vyučovacie hodiny. Po odprezentovaní globálnych problémov sme makety vystavili v triede a následne vo vestibule školy. Vedľa makety sa nachádza popis globálneho problému spolu s návrhom jeho riešenia.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Vyššie vymenované a popísané aktivity vnímam ako dobrý príklad aktivizácie študentov vo vzdelávacom procese. Vlastnou činnosťou a prístupom sa podieľajú na získavaní informácií a rozvíjajú svoje kritické myslenie pri riešení jednotlivých aktivít a problémov. Učia sa pracovať v skupinách a sú pri práci závislý jeden od druhého, nakoľko výsledný výstup je zrkadlom spoločnej práce. Kooperatívne vyučovanie ponúka priestor na rozvíjanie mnohých zdatností študentov ako je aj napríklad vzájomné počúvanie, rešpektovanie, prerozdelenie práce, spolupráce, či schopnosti vyjadriť svoj názor. Prvé aktivity začali hľadaním spoločného v triede, neskôr sme to spoločne hľadali vo svete. Študenti tak mohli na vlastných skúsenostiach a veciach zažiť vzájomnú prepojenosť s rôznymi krajinami sveta.

Za inovatívny prvok v projekte považujem hlavne vytvorenie makiet globálnych problémov, nakoľko dokázali sa zamyslieť čo by najviac ten daný problém mohlo vystihovať a následne svojim kreatívnym prístupom ho aj zhotoviť. Jednotlivé makety pri prezentovaní problému sa stali kľúčovými bodmi na prestavenie si situácie, ktorú spôsobujú a v našom svete stávajú. Prijatím jednotlivých riešení globálnych problémov, si študenti uvedomili zodpovednosť a hlavne následky svojho konania.

Za slabé stránky aktivít považujem hlavne to, že prebiehali na jednotlivých hodinách. Realizácia takéhoto projektu by bola najlepšia v priebehu jedného dňa formou blokového vyučovania, kedy by sme mali väčší priestor sa venovať problémom. Tento pohľad zdieľam hlavne potom, čo jednotlivé vyučovacie hodiny boli prerušené prázdninami a bolo ťažšie sa vracieť k tomu čo bolo na poslednej hodine. Učiteľom, ktorí by chceli projekt realizovať odporúčam si aktivity upraviť podľa svojich potrieb a hlavne primerane k vekovej kategórii študentov. Z môjho pohľadu sú jednotlivé aktivity hravé a vyžadujú kreatívny prístup študentov.

Z vlastnej skúsenosti projekt hodnotím veľmi pozitívne. Študenti boli sami svojim výkonom prekvapení, hlavne po odprezentovaní globálneho problému za danú skupinu. Všetky makety globálnych problémov sú vystavené vo vestibule školy a každý má k nim prístup. A aký dopad mal náš projekt na našu školu? Projekt sa stal inšpiráciou aj pre ostatných študentov, nakoľko projekty najčastejšie realizujú len formou plagátu. Čo je dôležitejšie dokázali upriamiť pozornosť na globálne problémy, o ktorých si často myslia že sa ich netýkajú. A to už samotným názvom projektu a hlavne svojim prístupom k ich možnému riešeniu aj na lokálnych úrovniach.

#9 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#9 Kurz environmentálnej ekonomiky

(Estónsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Kurz environmentálnej ekonomiky

Učiteľ a trieda
Helen Orav-Kotta 11A, 11B
Pille Unt 11A, 11B

email
helen.orav@sea.ee
pille.unt@pmg.edu.ee

ŠKOLA
Stredná ekonomická škola Pirita

Tallin, Estónsko, 17. máj 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

V roku 1993 otvorila Stredná ekonomická škola Pírta (Pírta Majandusgiimaasium - PMG) oblasť ekonomiky, ktorá sa odvtedy rozvinula do integrovaného študijného systému. Predmety učebných osnov zahŕňajú podnikanie a marketing, mikroekonomiku, makroekonomiku, matematickú ekonomiku a fungovanie Európskej únie. Ekonomika nemôže fungovať oddelene od prírody, a preto kurikulum integruje do štúdií aj prírodné prostredie. Podľa prieskumu, ktorý sa uskutočnil v priebehu environmentálnej ekonómie, mnohí študenti vidia, že pracujú v oblasti ekonomiky alebo ako vedúci súkromnej spoločnosti. Očakáva sa, že spoločnosti týkajúce sa environmentálnych aktivít zvýšia svoj podiel na trhu v najbližších rokoch a dnešní študenti stredných škôl budú pracovať v takých environmentálnych podnikoch alebo ich budú rozbiehať. Od roku 2015/16 sa do učebných osnov zaradil kurz environmentálnej ekonómie, ktorý pozostával z 35 lekcií z oblasti ekonómie, ekológie a ochrany životného prostredia. V priebehu dvoch akademických rokov sa buduje teoretický základ s praktickými úlohami.

Teoretická časť kurzu zahŕňala témy ekológie, ochrany životného prostredia, ekologickej stopy, environmentálnych problémov Zeme a ich prepojenia na ekonomické aktivity, environmentálne služby, posudzovanie prírodného prostredia a environmentálne predpisy ovplyvňujúce ekonomiku. Kurz pozostával z teoretickej časti, ako aj z praktických úloh, ako sú správy, posudzovanie životného prostredia a vytvorenie podnikateľského plánu. Z 35 lekcií 23 pozostávalo z teoretického materiálu a 12 z praktických úloh v triede. Okrem toho študenti vypracovali správu a podnikateľský plán ako mimoškolskú činnosť

Cieľom kurzu bolo:

- Usmerniť študentov, aby hľadali odpovede sami.
- Usmerniť študentov pri hľadaní prepojení medzi oblasťami, ktoré sa zvyčajne spoločne neštudujú.
- Rozvíjať hodnotové postoje študentov.
- Učiť študentov, aby analyzovali prácu svojich spolužiakov.
- Vytvoriť prostredie, v ktorom sa od študentov očakáva a sú povzbudzovaní k tomu, aby samostatne premýšľali, analyzovali, diskutovali a vyjadrovali svoje názory.
- Spolupracovať s výskumníkmi na Univerzite v Tartu

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Helen Orav-Kotta – učiteľ environmentálnej ekonomiky, hlavný výskumník morskej biológie na Univerzite v Tartu

Pille Unt – vedúci študijného programu na druhom stupni

NA kurze sa spolu zúčastnilo 43 študentov, na základe študijných výsledkov boli vybraných 25 na prezentáciu programu na súťaži

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

Kurz súvisí s hlbokými témami ekonomiky, biológie, matematiky a cudzích jazykov ako súčasťou školského učebného plánu.

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Cieľom kurzu bolo povzbudiť študentov, aby pravidelne vyjadrovali svoje názory, kládli otázky učiteľom, ako aj spolužiakom, aby praktizovali svoje diskusné a argumentačné zručnosti. Počas kurzu učitelia oceňovali, keď študenti položili relevantné otázky a zistili odpovede na tieto otázky buď samostatne, alebo spolu so svojimi spolužiakmi. Iba zapamätanie si teoretických základov

materiálu bolo menej dôležité. Konsolidácia vedomostí sa dosiahla hlavne prostredníctvom procesu nájdenia prepojení.

Kľúčovou súčasťou kurzu boli individuálne praktické úlohy študentov.

Študenti museli predložiť správu a pripraviť **prezentáciu** o vzťahu ekonomických činností a životného prostredia. Študenti boli požiadaní, aby si vybrali jednu z tém, ktoré navrhol učiteľ, alebo si navrhli vlastnú tému. Na správach mohli spolupracovať so svojimi spolužiakmi.

Správa mala stanovenú veľkosť a formát, ako aj minimálne požiadavky na používanie literatúry. Študenti boli požiadaní, aby používali najmenej 5 referenčných zdrojov vrátane aspoň jedného cudzieho jazyka a jedného neelektronického zdroja (s cieľom podporiť čítanie papierových kníh, časopisov a literatúry v cudzích jazykoch). Téma musela byť prezentovaná spôsobom, ktorý by prepojíl životné prostredie a ekonomiku.

Správy museli byť prezentované a obhájené v triede. Poslucháči museli prezentujúcemu položiť aspoň 5 otázok na jeho tému. Týmto spôsobom sa všetci vždy zapájali do diskusie.

Príklady prezentovaných tém

Odpadové hospodárstvo a recyklácia

Fair trade v Estónsku

Zodpovedné podniky

Ekologická stopa mojej rodiny a možnosti udržateľnosti

Environmentálne dane

Vplyv globálneho otepľovania na ekonomické aktivity

Problémy životného prostredia v krajinách s veľkým počtom obyvateľov

Elektromagnetické vlny – tovary a zdravie obyvateľstva

Model spoločnosti, hospodárstva a životného prostredia

Skupinová práca na ekosystémových službách a hodnotení životného prostredia

Ekosystémové tovary alebo sú tovary získané z prírodného prostredia, ktoré priamo ovplyvňujú blaho ľudí a ktoré sa môžu spotrebovať alebo používať ako výrobok, alebo zažívané ako emocionálne prostredie.

Hodnoty, ktoré ponúka prírodné prostredie, možno rozdeliť na úžitkové a neúžitkové hodnoty. Úžitkové zdroje (napríklad jablká, uhlie, ryby, drevo) môžu byť spracované a používané na priamu fyzickú spotrebu. Neúžitkové hodnoty (napríklad estetická hodnota krajiny alebo hodnota existujúcich biologických druhov) neznamenajú priamu fyzickú spotrebu a ich cena nie je pevne stanovená na hospodárskom trhu. Začínajúci podnikateľský subjekt môže poskytnúť neúžitkové hodnoty ako službu na dosiahnutie zisku alebo ako prostredie na podporu podnikania. Študenti boli požiadaní, aby vymenovali čo najviac rôznych zdrojov z týchto dvoch kategórií.

Prostredníctvom teoretickej časti kurzu sa študenti naučili nasledovné:

- význam prírodných zdrojov, environmentálnych zdrojov, utilitárnych a neutilitárnych hodnôt, zoskupenie neúžitkových hodnôt (všeobecné ekologické, rekreačné, psychosociálne, kultúrno-historické, vzdelávacie, vedecké a estetické hodnoty, biologická regulácia) v prírodnom prostredí.
- ako hodnotiť hodnoty (ekonomické straty, náklady na prevenciu, náklady na zotavenie, cestovné výdavky, ceny nehnuteľností a náklady na náhradu).
- význam hodnoty použitia a hodnoty nepoužívania.
- zoskupenie ekosystémových služieb (dodávateľské služby, regulačné služby, kultúrne služby, podporné služby).

Študenti museli dokončiť praktickú úlohu na základe teórie predtým naučenej v hodinách.

Študenti boli požiadaní, aby si vybrali prirodzené prostredie alebo lokalitu, na ktorú sa nejakým spôsobom viažu, prírodné, historické alebo kultúrne umiestnenie v blízkosti školy alebo ich domu, miesta, na ktorého cestovali, alebo miesto, ktoré je súčasťou každodenného života svojich rodín, a vypracovať správu, ktorá hodnotí a opisuje tovary a služby poskytované týmto miestom.

Úloha spočíva v uvedení ekosystémových služieb na konkrétne miesto výberu a snahe posúdiť cenu a hodnotu tovarov a služieb poskytovaných týmto miestom. Keď nebolo možné určiť peňažnú hodnotu alebo trhovú cenu, použili sa odhadované ceny. V prípade nepeňažnej hodnoty sa musel uviesť opis hodnoty.

Študenti boli tiež požiadaní, aby vysvetlili, ako môžu byť tieto služby použité ako súčasť zodpovednej hospodárskej činnosti.

Príklad správy o kláštore Pirita Convent.

Pirita Convent		
Služby a tovar poskytované týmto miestom	Cena alebo hodnota služby alebo tovaru	Použitie pre zodpovedné podnikanie
Historický monument	Zájazdy v kláštore Pirita, náklady na účastníka: 5 €, zdroj príjmov pre majiteľa kláštora Pirita Convent a organizátora cesty. Používa sa ako miesto pre fotografické kurzy, náklady na účastníka: 75 €, zdroj príjmov pre majiteľa Pirita Convent a organizátora kurzu.	Prehliadky histórie v kláštore Pirita Fotografické kurzy
Koncertné miesto	Napríklad koncerty a hry prinášajú príjmy pre oblasť Pirita (1200 eur), hudobníka Tanel Padar (300 eur) a organizátora turné (1500 eur). Koncerty poskytujú divákovi citovú hodnotu.	Môže byť využitá ako hodnota podnikom organizujúcim akcie v historických lokalitách s prírodnými krásami a pre spájanie histórie a prirodzenej hodnoty miesta s návštevníkmi.
Miesto pre aktivity organizované strednou ekonomickou školou Pirita	Táto špeciálna historická poloha sa dá využiť na školské podujatia.	
Staré stromy a dutiny v stene kláštora sú využívané na hniezdenie vtákov.	Stromy čistia mestský vzduch, hojnosť vtákov bráni škodcom, ktoré by negatívne ovplyvnili okolité sady jabloní.	Birdwatching túry
Množstvo jablňových sadov	Veľká úroda jablík	Predaj jablík pestovaných v domácich záhradách za 2 € / kg - spôsob, ako študenti môžu získať príjem pre seba.

Príklady prostredí vybraných študentmi na posúdenie

Pláž Pirita
Park Kadriorg
Staré mesto Talin
Pirita Adventure Park
Rieka Pirita
Les Mahe

Písanie podnikateľského plánu - práca v skupinách, študenti prišli s ekonomickými aktivitami a fiktívnym podnikom, ktorý zarába príjmy z využívania environmentálnych zdrojov. Kľúčovými konceptmi boli environmentálna spravodlivosť, udržateľnosť, efektívnosť, zodpovednosť, zlepšovanie recyklácie životného prostredia, prírodné materiály, výroba bez odpadu, rovnosť a ekologická ekonomika, potenciálny vplyv v Estónsku, globálny vplyv a inovácie.

Podnikateľské plány napísané študentmi nemuseli byť tak detailné ako skutočný podnikateľský plán, ale museli všeobecne splniť svoje požiadavky. Bol použitý vzorový podnikateľský plán od Enterprise Estonia.

Študenti boli požiadaní o účasť na tejto úlohe:

Predstavte si, že ste generálnym riaditeľom podniku. Oblasť činnosti podniku môže byť čokoľvek, čo si vyberiete: výroba, sprostredkovanie, pridanie hodnoty alebo poskytovanie služieb. Podnik však musí byť zodpovedný, šetrný k životnému prostrediu alebo musí podporovať činnosti súvisiace s prírodným prostredím. Úlohou je vytvoriť podnikateľský plán pre takýto podnik.

Keďže cieľom bolo vytvoriť teoretický podnikateľský plán, úlohou bolo povzbudiť študentov, aby v podnikaní premýšľali "outside the box". Podnikateľské plány nemuseli byť realizovateľné. Študenti nemuseli urobiť úplný prieskum trhu, posúdenie skutočných schopností technológií a zvážiť ceny. Tieto podnikateľské plány by sa mohli ďalej rozvíjať na hodinách ekonomiky.

Príklady nápadov pre podnikateľské plány

Výroba látok a materiálu podobného koži z recyklovaných plastových fliaš

Výroba plastových komponentov a častí nábytku z recyklovaných materiálov

Výroba jednorazových kompostovateľných nádob z rias

Mobilná aplikácia na recepty na jedlá, ktorá umožňuje zadávať názvy potravín nájdených doma a navrhne jedlá, ktoré je možné z nich vyrobiť. Výhody: znižuje množstvo potravín, ktoré sa vyhadzujú.

Kozmetický salón prírodnej kozmetiky

Maloplošné pasívne domy postavené z prírodných materiálov

Prírodné výlety pre deti, výlety pre študentov základných škôl

Po absolvovaní kurzu študenti:

- si uvedomujú a rozumejú vzťahu medzi prírodou, spoločnosťou a hospodárstvom.
- vedia, ako rozpoznať prepojenia medzi látkovými a energetickými cyklami a hospodárskou činnosťou.
- vedia, ako posúdiť vplyv hospodárskych rozhodnutí na životné prostredie.
- vedia, ako rozlišovať medzi materiálnymi a nemateriálnymi environmentálnymi službami.
- získali pochopenie o environmentálnom podnikaní.
- získali širší pohľad na hospodárske prostredie a obchodnú činnosť.
- získali zručnosti pre aktívnu účasť.
- vyvinuli odvahu vyjadriť svoje vlastné názory a klásť otázky.
- Vyvinuli nové hodnotové postoje.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Hlavnými výhodami kurzu sú praktické aktivity založené na teórii, ktoré sa vykonávajú hneď. Študenti majú možnosť aplikovať svoje teoretické poznatky v praxi. S vedomosťami získanými z kurzu sú študenti viac kvalifikovaní pri vytváraní prepojení a individuálnej práci.

Hospodárska činnosť a okolité prostredie sú navzájom prepojené. Kurz poskytol študentom základ pre pochopenie prepojení medzi ekonomickou aktivitou a globálnymi a miestnymi zdrojmi, ako aj environmentálnymi problémami a širší pohľad na environmentálne príležitosti.

Kurz vytvoril prostredie, v ktorom študenti mohli slobodne a ľahko klásť otázky, vyjadrovať názory, predkladať argumenty a argumenty a konsolidovať tieto zručnosti.

Keďže toto je kurz strednej ekonomickej školy Pirita a nie súčasťou národných učebných osnov, mali učitelia väčšiu flexibilitu pri usporiadaní a modifikovaní predmetu počas kurzu, pri sledovaní reakcií študentov a pri posudzovaní ich potrieb a návrhov. Doteraz sa kurz uskutočnil v priebehu dvoch akademických rokov. V druhom ročníku študenti požiadali o ďalšie lekcie, ktoré zahŕňajú jednotlivé úlohy, prezentácie a správy, ako sa pôvodne plánovalo.

Kurz sa rozšíril a prispel k ekonomickej oblasti štúdia školy. Potenciálne je možné pridať ďalší následný kurz.

Študenti reagovali na kurz veľmi dobre. Na konci kurzu boli študenti požiadaní o spätnú väzbu. Študenti verili, že:

- Kompetencie získané z tejto témy sa v budúcnosti ukážu ako užitočné a že teraz lepšie chápu ekonomickú činnosť nad rámec výnosov.
- Kurz poskytol rôzne praktické aktivity.
- Bola im poskytnutá príležitosť vyjadriť svoj názor, diskusiu a klásť otázky.

- Dokázali si zapamätať väčšinu tém, o ktorých sa diskutovalo v triede.

Individuálne aktivity, ako je písanie správ, posudzovanie životného prostredia, vypracovanie základného podnikateľského plánu, môžu byť použité v biológii, geografii a matematických kurzoch, ktoré sú súčasťou národných učebných osnov. Výsledky nemusia byť tak podrobné a súvisiace s teóriou, ako boli v našich kurzoch. Stredná ekonomická škola Pirita môže poskytnúť praktické usmernenie iným zainteresovaným učiteľom na vykonávanie podobných aktivít v iných školách.

#10 Nie sme cudzinci (Slovensko)

Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Nie sme cudzinci

Učiteľ a trieda
Adela Stajníková, KVARTA

email
adela.stajnikova@gymzh.sk

ŠKOLA
*Gymnázium M. Rúfusa, ul. J. Kollára 2, 96501 Žiar nad
Hronom*

Žiar nad Hronom, 20. 5. 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

“We are not aliens“ je projekt s hlavnou myšlienkou: Na Zemi nie sme mimozemšťania, spolu tu žijeme a chceme žiť, tak si ju chráňme. Projekt sa venuje všetkým typom migrácie vrátane environmentálnej a aj téme ľudské práva. Vyučovanie prebiehalo metódou SERVICE LEARNING – učíme sa a zároveň robíme službu iným.

Medzi hlavné aktivity patria návštevy základných škôl, v ktorých študenti robili so žiakmi aktivity k danej problematike. Prípravy zabrali dva týždne, počas ktorých si zhotovili všetky potrebné pomôcky a pripravili materiály, prezentácie, hry. Aktivity, ktoré študenti v školách realizovali, spísali do zborníka aktivít. Zborník aktivít darovali školám, s ktorými sme spolupracovali. Spolu to bolo 5 škôl a takmer 500 žiakov.

Ďalšou aktivitou boli besedy. Beseda v škole s pracovníkom dispečingu SSE Albínom Štroffekom. Druhá prebiehala v Čajovni za rohom s pánom Baranom, ktorý diskutoval na tému „Prečo ľudia migrujú.“ Tento pán sám ponúkol spoluprácu našim študentom, keď sa dopyčul o aktivitách, ktoré robia. Keďže čajovňa bola otvorená aj verejnosti, do diskusie sa mohol zapojiť ktokoľvek.

Final event - záverečné vyhodnotenie projektu a oceňovanie najaktívnejších študentov bola posledná aktivita projektu. Pozvaní boli aj riaditelia všetkých zapojených škôl.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Adela Stajníková – ANJ, MAT, FYZ
Renata Szviteková – ANJ
Mária Wágnerová – INF, MAT, FYZ
Slavomír Jančík – INF, MAT, DEJ
Zuzana Kohútová – SJL, RUJ, DEJ
Miroslava Debnárová – SJL, OBN
Počet zapojených študentov:
KVARTA (všetci študenti) – 27
Študenti trieda SEXTA a III.B - 18

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Projekt WE ARE NOT ALIENS sa zameriaval na tému migrácia a ľudské práva. Aktivít bolo veľa, vyberáme preto len tie, ktoré sa venovali environmentálnej migrácii:

1. Aktivita

Obdobie návštev škôlok a škôl s cieľom oboznámiť deti s danou problematikou odštartovali v Starej Kremničke. V tejto škole sa študenti zamerali na tému ENVIRONMENTÁLNA MIGRÁCIA.

Prípravy zabrali necelé dva týždne, kedy si zhotovili makety, mini zemegule, dali dokopy všetky aktivity.

Na vysvetlenie pojmov environmentálna migrácia a základné ľudské práva študenti zvolili formu prezentácie s farebnými obrázkami, ktoré by zaujali každé dieťa.

Veľmi ochotne spolupracovali a zapájali sa do všetkých pripravených aktivít.

Pripravené mali štyri stanovišťa, a preto si aj deti rozdelili do skupín, ktoré sa postupne striedali.

1. Stanovište

Mini zemeguľa

Úlohou detí bolo vymaľovať zemeguľu podľa glóbusu a správne rozmiestniť kontinenty. Následne sa rozprávali, na ktorom kontinente sa ako žije, čo majú ľudia rozdielne a čo spoločné. Behom

diskusie prišli na to, že aj keď človek žije v rôznych kútoch sveta, potrebuje rovnaké veci- lásku, jedlo, zdravie. Postupne prešli na tému voda a diskusiu, prečo je pitnej vody čoraz menej, keď modrej farby na zemeguli je tak veľa. Ďalej si ukázali časti sveta, v ktorých sa nachádzajú púšte a nakoniec prešli na tému „Čo čaká Zem, ak ju neprestaneme zohrievať.“

2., 3. a 4. stanovište boli zamerané na iný typ migrácie a na tému ľudské práva

Popri všetkých týchto aktivitách, im nenásilne rozprávali o tom, že ľudia migrujú nielen kvôli vojne, ale aj kvôli záplavám, suchu, či nedostatku jedla a pitnej vody.

Aktivity mimo základných stanovišť:

- *Spolu s deťmi v skupinách vymýšľali básne na tému „Ako zachránime Zem?“*
- *Pripravili krátky kvíz o separovaní.*
- *Rozprávka - Pripravili si aj rozprávku o Jankovi a Marienke, ktorí v lese nenašli žiadne jahody, len továreň a kopy smetí. Rozprávku máme v ppt prezentácii.*
- *Globálne otepľovanie - prezentácia plná obrázkov. Deti samé začali o obrázkoch rozprávať to, čo už vedeli. Študenti ich iba jemne dopĺňali.*

Aktivita, ktorú použili študenti v Základnej škole v Trnavej Hore:

GIVE ME FIVE

- výroba plagátov s nápisom We are not aliens
- obkresľovanie rúk (pridanie mena, typických vlastností, obľúbených vecí, obľúbeného miesta ...)
- myšlienka: tak ako sú ruky na papieri spolu, tak aj ľudia majú držať spolu. Na Zemi nie sme mimozemšťania, spolu tu všetci žijeme a chceme ďalej žiť, tak si Zem chráňme!

Aktivita použitá v základnej škole Jastrabá:

Rozhodni sa

Deti boli rozdelené do skupín, v ktorých spoločne rozhodovali.

Vytvorili 3 stĺpce: Prijateľné/ Neprijateľné/ Neviem. Zaraďovali správanie sa ľudí voči prírode a životnému prostrediu. Napríklad: Nechať nabíjačku v elektrickej zásuvke po nabití mobilu, splachovať toaletu pitnou vodou, či páliť suché lístie...

Nasledovala diskusia a spoločne sme opravili a preradili nesprávne zaradené spôsoby správania..

V žiarskych školách – ZŠ na ul. M. R. Štefánika a ZŠ na ul. Jilemnického

sa téme environmentálna výchova rozhodli venovať formou prednášky a diskusie s názvom „Spolu Zem vyliečime“, kde sa rozprávali hlavne o šetrení elektrickej energie a o elektroodpade.

2. Aktivita

Beseda s pracovníkom dispečingu energetických závodov SSE Albinom Štroffekom prebiehala v prednáškovej triede na pôde našej školy. Venovali sa dvom témam a to Elektrická energia v domácnosti a Čo s elektroodpadom. Témy si zvolili študenti, nakoľko informácie, ktoré sa dozvedeli, mohli ďalej podať v základných školách.

Debata na tému „Prečo ľudia migrujú“ v Čajovni za rohom bola s pánom Baranom a venovala sa všetkým typom migrantov. Celú debatu viedli naši dvaja študenti, pán Baran bol hlavný hosť. Tento pán sám ponúkol spoluprácu našim študentom, keď sa dopytal o aktivitách, ktoré robia. Keďže čajovňa bola otvorená aj verejnosti, do diskusie sa mohol zapojiť ktokoľvek.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Celý projekt We are not aliens a spôsob výučby Service Learning je pre študentov veľmi zaujímavý a prínosný. Nielen že si osvojili učivo preberané v škole, ale mohli naučené uplatniť v praxi, pomôcť komunite, v ktorej žijú. Veľmi pozitívne vplýval fakt, že deti sa už počas aktivít snažili byť lepšie a pripomínali si We are not aliens.

Za silnú stránku tohto projektu považujem, že študenti sú schopní použiť zručnosti získané na hodinách rôznych predmetov v praxi, porozumeli a vedia poukázať na potrebu tolerancie a akceptácie medzi ľuďmi, ale taktiež na správanie sa k miestu, kde žijeme. Boli a sú nápomocní pre komunitu v objasňovaní spôsobu chápania existujúceho problému. Avšak aby deti a mladí ľudia,

vlastne celá naša komunita pochopila, že je potrebné zmeniť svoje správanie, nestačí len 6 mesiacov, preto majú naši študenti ďalšie ciele..

Pri jednej téme sa naučili pracovať s informáciami, získali zručnosť spolupracovať, komunikovať, vystupovať, diskutovať, spracovať prezentácie, získali vedomosti nielen z fyziky, geografie a histórie ale aj z finančnej gramotnosti, keď si pripravovali finančný rozpočet na aktivity. Sami si uvedomili dôležitosť chránenia si miesta kde žijeme.

Týmto spôsobom vzdelávania sa danej problematike nevenovali len naši študenti, ale aj takmer 500 žiakov základných škôl, ktorí svoje dojmy a zážitky preniesli do svojich rodín, takže sa problematika dostáva do povedomia väčšiemu počtu ľudí.

Aktivity, ktoré študenti v školách realizovali, sme spísali do zborníka aktivít. Zborník aktivít (na obe témy – migrácia a ľudské práva) sme darovali školám, s ktorými sme spolupracovali. Túto časť projektu môžeme vyhodnotiť ako úspešnú. Riaditelia škôl sa vyjadrili k práci študentov pozitívne a prejavili záujem o ďalšie stretnutia a spoluprácu s našimi študentmi.

#11 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#11 Mestská školská záhrada

(Slovinsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Mestská školská záhrada

Učiteľ a trieda
Darja Silan, Gimnázium Jožeta Plečnika

email
darja.silan@gjp.si

ŠKOLA
Gimnázium Jožeta Plečnika

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Od marca do júna 2015 bola v centre mesta L'ubľana malá terasa umiestnená na streche strednej školy (Gimnazija Jožeta Plečnika) využitá za účelom vytvorenia mestskej školskej záhrady, ktorá sa neskôr stala skutočnou triedou pod voľným nebom. V záhrade s rozlohou 50 m² študenti vysadili prvé semená a stromčeky - vrátane rôznych bylín, aromatických rastlín, plodov, bobúľ a niektorých dekoratívnych rastlín - dodržiavajúc zásady ekologického záhradníctva a permakultúry. Záhrada je spoločným úsilím medzi vzdelávacím zariadením, zelenými podnikateľmi, mestskými plánovačmi a jednotlivcami, ktorí ponúkli podporu pilotnému projektu, ktorý je súčasťou nášho programu "Ekoškola", ktorý sa realizuje v rámci školských osnov.

Štádiá vývoja, údržby a výskumu sú zamerané na uľahčenie pedagogického procesu zvyšovania uvedomenia študentov o trvalo udržateľnom rozvoji a jeho cieľom je prispieť k výraznému zníženiu globálneho otepľovania a emisií CO₂.

Študenti sa zúčastnili na všetkých fázach projektu: plánovanie a výstavba záhrady, výsev semien, ako aj pravidelné udržiavanie. Záhrada sa používa ako prostriedok na zvýšenie povedomia študentov o environmentálnych problémoch; povzbudzuje ich, aby sa angažovali v komunitnej práci, rozvíjali komunikačné zručnosti a tak sa učili zodpovednosti voči sebe, ostatným a prírode - to všetko sú tiež hlavnými globálnymi cieľmi projektu.

Naša mestská záhrada teraz inšpirovala iné školské záhrady v meste. Dobré pedagogické skúsenosti nás priviedli k renovácii ďalšieho miesta na druhej strešnej terase našej školskej budovy.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Darja Silan, ďalší učitelia + študenti + externí experti

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Záhrada je určená na výučbu študentov o mestskom záhradníctve, trvalo udržateľnom rozvoji a permakultúre počas celého školského roka.

Záhrada tiež poskytuje mikro ekosystém, ktorý umožňuje študentom sledovať a zhromažďovať údaje o biologických, chemických a fyziologických procesoch / vzorky pomocou prenosných laboratórnych zariadení (Vernier, Ecolab, Aquamerck ...).

Plán výsadby je prispôsobený miestnym požiadavkám a pravidlám urbanistickej výsadby, pri dodržiavaní ktorých je možná minimálna údržba. Vzhľadom na výškové vystavenie na terase sú pri vyšších rastlinách použité krovinové odrody odolné voči nepriaznivým poveternostným podmienkam, predovšetkým voči drsným zimám, letným teplotným vlnám, zvýšenému slnečnému žiareniu, plynom, prachu, vetru, chemikáliám atď. Vybrané rastliny tiež nemajú toxické plody ani listy a sú bez trňov.

Bylinková, zeleninová a rastlinná záhrada boli navrhnuté podľa princípov permakultúry; výber rastového média a výber rastlín je založený na ekologických princípoch a funkčných spojeniach prítomných v prirodzenom ekosystéme. Zahŕňa spoločenskú výsadbu (dobrých a zlých susedov), ktorá umožňuje vzájomné pôsobenie rastlín vzájomným vystavením rôznym synergickým exkréciám, ktoré chránia pred škodcami a chorobami, pomáhajú ich plodom dozrievať a podporujú rast a rozvoj rastlín.

Princíp permakultúry sa používa ako efektívny a atraktívny výukový nástroj. Záhrada sa používa ako prostriedok na zvýšenie povedomia študentov o environmentálnych problémoch; povzbudzuje

ich, aby sa zapájali do práce v komunite, rozvíjali svoje komunikačné zručnosti, a tak sa učili zodpovednosti voči sebe, ostatným a prírode.

Projekt sa opiera o využívanie IKT, ktoré zahŕňajú zaznamenávanie a publikovanie obsahu na webových stránkach školy a niektorých médiách.

Film o záhrade je k dispozícii na webovej stránke školy:

<https://www.youtube.com/watch?v=5MqBuQd9y9o&feature=youtu.be>

Spolu so študentmi druhého ročníka sme uskutočnili výskum s názvom "Automatický zavlažovací systém" (Avtomatski namakalni sistem). MARŠIČ, Rok. VERDNIK, Marko. ZALOŽNIK, Tim. Ljubljana, GJP, 2016.

Stále prebieha výskumná práca o zložení rastového média pre vonkajšie rastliny v kvetináčoch (v spolupráci s Katedrou pedológie a ochrany prírody Biotechnickej fakulty v Ljubljane)

Projekt nám umožní získať niektoré relevantné referenčné body, ktoré budú prínosom pre štatút a členstvo našich škôl.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Myšlienka vytvorenia mestskej záhrady na streche našej školskej budovy vznikla z toho, že naša škola sa nachádza v samom centre mesta a nemá žiadne priľahlé územie. Napriek tomu, že je malou záhradou, obsahuje všetky prvky prítomné vo väčšej.

Je dôležité poznamenať, že študenti boli zaradení do plánovacieho procesu už od nápadu a že prispievajú k riadeniu záhrady tým, že vyjadrujú svoje názory a riešenia, postupne sa zvyknú na pozorovanie a kritické myslenie, ktoré sú kľúčové pre udržanie záhrady v budúcnosti.

Naša školská záhrada sa stala učebňou prírody v mestskom prostredí, ktorá nám pomáha porozumieť základom záhradníctva, učí nás o semenách, domácich rastlinných druhoch, mestskom včelárstve ...

Podobné mestské záhrady na streche veľkých budov sa nedávno stali obrovským trendom, pretože prispievajú k čistejšiemu životnému prostrediu, ktoré na mnohých úrovniach vyrovnáva vplyv mestských činností na človeka, čím nám pomáha spojiť sa s prírodou a so sebou navzájom.

Záhrada poskytuje študentom aj dôležité príležitosti na to, aby sa dozvedeli o základoch potravinovej sebestačnosti, čo je téma zdôraznená v časti environmentálneho vzdelávania učebných osnov stredných škôl. Každá trieda študentov sa musí zúčastňovať praktických hodín v školskej mestskej záhrade najmenej jednu školskú hodinu ročne. Teoretickú časť rôznych predmetov týkajúcich sa prírodných vied dopĺňa praktická časť, ktorá spočíva v pozorovaní a meraní rôznych parametrov v záhrade.

Študenti majú prospech z pozorovania rôznych javov mimo triedy, prítomných v mestskom ekosystéme, vo vzťahu k environmentálnym vplyvom ľudskej činnosti.

Učiteľia sa rozhodli, že školská záhrada musí byť dôvodom nadšenia prevládajúceho v školských priestoroch, ktoré ovplyvňuje zamestnancov, ako aj študentov, ktorí ho nazvali "našou záhradou". Majú radi účasť na tvorbe a organizovaní aktivít; väčšina z nich nikdy predtým nepracovala s pôdou a rastlinami. Školský záhradnícky projekt, ktorý zahŕňa pozorovanie toho, ako sa príroda vyvíja a mení pred našimi vlastnými očami a učenie sa vonku v zelenej učebni, bol úspešne zakomponovaný do mnohých pedagogických aktivít v predchádzajúcom školskom roku. Spojením teórie s praktickou realizáciou projekt určite prináša učeniu nový hĺbkový význam.

Bylinková a zeleninová záhrada je založená na princípoch permakultúry, ktoré určujú, aké rastové médium sa má používať a ako sa robí výber rastlín, ktoré odrážajú funkčné vzťahy v rámci prirodzeného ekosystému, to všetko pri uplatňovaní ekologických zásad. Aby sme čelili ťažkým podmienkam počas leta, zaviedli sme zavlažovací systém, produkt výskumnej úlohy, ktorú realizovali traja študenti.

Študenti sa zúčastňujú na činnostiach, ktoré sa zaoberajú projektovým riadením, technickou podporou a výskumom. Menšia terasa sa stala "zeleným laboratóriom", zatiaľ čo veľká terasa poskytuje priestor pre mnoho ďalších aktivít, či už pedagogických alebo spoločenských.

Naše skúsenosti so spoločenskou záhradou boli pozitívne. Navyše naša záhrada mala výrazný estetický dopad na naše vzdelávacie prostredie

#12 DOBRÝ PRÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNO M VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#12 Hranice sú len v mysli ľuďí (Maďarsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Hranice sú len v mysli ľudí

Zoltán Sallai, trieda 9.d

szoliszoli@gmail.com
email

Stredná škola Ady Endre

Budapest, 2017.

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Hlavné témy boli nasledovné:

- zmena klímy, migrácia, klimatickí utečenci
- solidarita, empatia, ľudskosť
- tolerancia

Aktivity boli zamerané na tieto činnosti:

- diskusia, hranie rolí a získavanie informácií o hlavných témach (zmena klímy a migrácia, klimatickí utečenci).
- diskusia o dilemách a otázkach týkajúcich sa týchto problémov

Cieľom aktivity bolo zvýšiť povedomie o problematike zmeny klímy a súvisiacich sociálnych dôsledkov, ako je migrácia, pochopiť ľudské príbehy z krízových situácií a súcítiť s nimi.

Metodika bola založená na metódach dramatického vzdelávania a neformálneho vzdelávania.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učiteľ: Zoltán Sallai (etika, dráma)

Zúčastnení študenti: časť triedy 9.d (16 študentov).

Na jednej z lekcí sa zúčastnilo aj dievča s Downovým syndrómom (ako súčasť integrovaného vzdelávania).

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Aktivita trvala 3 vyučovacie hodiny a predstavovala úvod do tejto témy a dve hodiny drámy o klimatických zmenách a migrácii. Jedná sa o jednu z najaktuálnejších a najvážnejších otázok, týka sa aj otázok ľudských práv a nie je veľmi zahrnutá v základných predmetoch, a preto sme si mysleli, že je dôležité o nej diskutovať a pracovať s ňou. Na motiváciu študentov a priblíženie témy študentom sme použili dramatickú pedagogiku. Študenti boli motivovaní zúčastňovať sa a užívať si hodiny. Dotkli sme sa ľudských hodnôt, ako je dôvera, solidarita, empatia, tolerancia.

Úvod

Vytváranie kontextu. Výber fotografií a citátov súvisiacich s problematikou, diskusia o záležitostiach a poskytnutie základných úvodných informácií (čo je zmena klímy, ktoré časti sveta sú dotknuté, aké sú hlavné dôvody, prečo ľudia musia opustiť svoje krajiny, kto sú klimatickí utečenci atď.)

Hodiny drámy

1.hodina – Opustenie domova

Čo pre vás znamená domov?

Príbehy o klimatických katastrofách.

2. hodina – Útek a strach

Alarm: musíte opustiť svoje mesto za 1 hodinu, pretože je zaplavené. Čo by ste si so sebou odniesli? Pracujte v malých skupinách, ako rodiny, ktoré musia utekať z mesta. Rozhodnutia sa musia robiť v skupinách.

Záver: diskusia o obavách, strachu z neznáma. Čítanie dvoch esejí iných študentov o utečencoch.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Ukázalo sa, že je to dobrá prax, pretože používa dramatickú pedagogiku ako metódu a diskutovali sme so študentmi o všeobecných otázkach ľudských práv. Bola to tiež výhoda, že sme do spoločnej práce zapojili ďalších študentov so zdravotným postihnutím. Dramatická pedagogika rozvíja kritické myslenie a umožňuje poznávať rôzne názory.

Aktivita rozvíja rôzne zručnosti a kompetencie, hlavne kritické myslenie. Pomohla rozmýšľať a analyzovať rozhodovacie situácie / dilemu / problémy z rôznych uhlov pohľadu, prijímať ľudí odlišných od nás, učiť sa o klimatickej migrácii a byť viac tolerantní a empatickí.

Téma migrácie, útek z domovskej krajiny a prichýlenie iných vyvoláva otázky ľudských práv. Čo by sa stalo, keby sa stala prírodná katastrofa v našej krajine? Cieľom bolo tiež hovoriť o obavách a strachu z cudzieho, ako aj o spoznávaní cudzieho. Otvorenosť, zvedavosť vo svete a prijímanie kultúr sú dôležité.

Rámec 45 minút na vyučovaciu hodinu boli výzvou, pretože je riskantné, ak môžeme pokračovať v priebehu až po týždni. Integrované triedy fungujú dobre, pre triedu bolo dobré stretnúť sa s ďalšími mladými ľuďmi so zdravotným postihnutím.

#13 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#13 Migrácia v troch rokoch (Taliansko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Migrácia v troch rokoch

Učiteľ a trieda
Ombretta Vincenzi
Mariacristina Gisarella
Trieda 3D

email

ombrettavincenzi@libero.it
m.cristina83@virgilio.it

ŠKOLA

Istituto Comprensivo Induno Olona “Bruno Passerini”
Induno Olona (VA) – email: vaic81300b@istruzione.it
<http://www.icinduno.gov.it/>

Varese, 18/05/2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Zapájame našich študentov do programu environmentálnej udržateľnosti, ktorý už prebieha v našej škole ("LA Nostra Scuola per l'Energia Sostenibile, dal 2007/2008" - Naša škola pre udržateľnú energiu, 2007/2008, Piano Integrato Transfrontaliero - PIT ITALIA - SVIZZERA, 2001/12), už od prvého ročníka. Študenti sa zúčastňujú na akciách, ktoré boli v priebehu rokov posilnené a obohatené: prehliadky v regióne, interaktívne výstavy a putovné prehliadky. Zapája sa aj mestská rada a niekoľko miestnych združení (Energiedi Social ICE-2016), organizujú sa workshopy o klimatických zmenách a environmentálnej spravodlivosti.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učitelia:

Vincenzi Ombretta, učiteľ matematiky a environmentálnej výchovy
Gisarella Mariacristina, špeciálna pedagogika a umenie, učiteľ technológie
21 študentov triedy 3D

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

V troch ročníkoch nižšej strednej školy sú študenti usmerňovaní k prijatiu skromného životného štýlu. Niektorí z nich sú zapojení do odčítavania energetickej spotreby školy, aby sledovali spotrebu energie a produkciu CO₂; študenti monitorujú aj produkciu odpadu. Spoločným cieľom je znížiť spotrebu CO₂ na základe spoločne dohodnutého a implementovaného PROTOKOLU. Na začiatku každého školského roka sa konajú zhromaždenia, uvítacie iniciatívy, miestne výlety so sprievodcom (Re Mida - Gavirate, L'azienda Agricola Sociale Biodinamica La Monda - Arcisate) a charitatívne iniciatívy (Banco "Non solo table" v marci v každom roku), aby študenti dosiahli povedomie o tom, čo je trvalo udržateľné správanie; toto uvedomenie sa postupom času zvyšuje. Účasť na "ENERGIADI 2016", 8.- 9. apríla 2016 spája všetkých študentov v synergickej akcii: výroba "ČISTEJ" elektrickej energie prostredníctvom Bike Energy Systems. Niekoľko miestnych asociácií je zapojených do "sociálnej" súťaže (pozri video na webovej stránke školy). Študenti tiež ťažia z dôležitých príležitostí na spoločnú reflexiu, ako napríklad "Cose (in)UTILI" (Deň nepotrebných vecí), návšteva Centra opätovného použitia (stredisko, jediné v údolí Ceresio, sa nachádza veľmi blízko školy a bolo uvedené do prevádzky v júni minulého roku), aktívna účasť na programoch ako "ECO-CICERONI" (eko-sprievodcovia) počas interaktívnej putovnej výstavy "Ri Come" a iných osvedčených postupov ako Eco-MERENDA (Eco-Snack) počas Svetového dňa potravín (16.10.2016) a úvahy o ODPADÉ Z POTRAVÍN (05/02/2017). Na konci školského roka majú študenti z tretieho ročníka, ktorí ukončujú nižšiu strednú školu, možnosť uplatniť svoje presvedčenia prostredníctvom významných hraní rolí (hra kontinentov, hra o zdrojoch, domino hra ...).

Študenti nakoniec vytvoria webovú stránku a animované video o inteligentnej spotrebe energie, zmene klímy a environmentálnej spravodlivosti. Študenti sú naučení pracovať na tom, čo pre nich táto skúsenosť znamenala, pokiaľ ide o podporu aktívneho občianstva; sú tiež povzbudzovaní, aby pochopili úlohu ľudských spoločností v širšom systéme, konečnú povahu zdrojov a nerovnaký prístup k nim, a tak ich povzbudzujeme, aby prijali zodpovedný životný štýl a zodpovedné využívanie zdrojov prostredníctvom rozvoja svojho zmyslu pre zodpovednosť. Takéto ciele sa dosahujú prostredníctvom merania dennej spotreby energie, váženia recyklovaného odpadu a činnosti ako vodítka v putovnej show "Ri Come". Študenti sú povzbudzovaní klásť otázky a klásť si

otázky, nájsť originálne riešenia prostredníctvom navrhovania stratégií zameraných na odstránenie nedostatkov a zdôrazňovanie silných stránok. Vďaka prístupu na seminári sa podporuje dialóg a osobné úvahy o práci. Workshop zahŕňa všetkých študentov do myslenia - tvorby - hodnotenia spoločných aktivít vykonávaných v škole i mimo nej, a tým podporuje miestnu komunitu ako vzdelávací zdroj. Prehliadky so sprievodcom (Re Mida, La Monda), charitatívne iniciatívy (Energiadi, Banco di solidarietà), hra na role sú všetky účinné akcie, pretože sú priamo a okamžite implementované

Priama skúsenosť v tejto oblasti (meranie spotreby energie, váženie, prehliadky so sprievodcom ako ekologické príklady) umožňuje študentom "praktizovať" svoje zručnosti a "pochopiť" skutočný význam udržateľného správania. Počiatočná motivácia vychádza zo silnej túžby začať stimulujúci zážitok, ktorý má byť zdieľaný s ostatnými študentmi, miestnym, národným a čiastočne medzinárodným spoločenstvom. Prechodnými krokmi aktivity sú privítanie prvého ročníka študentov v septembri každého roka, prvého ročníka zhromaždenia, kde študenti preberajú úlohy, ktoré sú im pridelené v rámci projektu. Tie boli vždy dôležitými príležitosťami na diskusiu a silné stránky projektu spolu s voľbou RiciLuce Guardians (študentov zodpovedných za recykláciu a spotrebu energie) počas októbrového stretnutia. Jednoduché a každodenné činnosti, ako vypnutie osvetlenia, keď nie sú potrebné, a sledovanie triedenia odpadov vyprodukovaných školskou komunitou, majú spoločný cieľ: zníženie spotreby energie, a tým i zníženia emisií CO2. Trieda spolu so skupinou bulharských študentov vytvorila webovú stránku s názvom "Klimatické zmeny, nové nebesá a nové ohnisko. Výkrik za spravodlivosť", ktorý bol úplne preložený do angličtiny.

Počas troch rokov na škole boli študenti triedy 3D aktívne a osobne zainteresovaní, čím experimentovali so svojou tvorivosťou a rozvíjali svoje povedomie o čestnom životnom štýle. To pomohlo zlepšeniu znalosti a šíreniu čoraz udržateľnejších postupov a boju proti sociálnym nerovnostiam. Študenti spolupracovali na on-line sade, ktorý sprístupnili verejnosti s cieľom zvýšiť povedomie o vplyve našich každodenných činností na najchudobnejšie krajiny globálneho juhu a priniesť pocit úcty k rôznym oblastiam sveta a spoločenstvám, ktoré v nich žijú.

Znečistenie ovzdušia, oceánov a pôdy ničí našu planétu. Hospodársky rast je príliš nerovnomerný a vytvára nerovnosť medzi rôznymi krajinami a rôznymi oblasťami tej istej krajiny. Zoznámiť sa s našou ekologickou stopou a konať tak, aby sme ju redukovali, porozumeli silnej sociálnej nerovnosti, starali sme sa o vodu ako drahocenný majetok, vyhýbali sa plytvaniu potravinami ... Tieto aktivity boli potravou pre myseľ a príležitosťou na reflexiu pre bulharských a talianskych študentov zapojených do tohto projektu udržateľnosti.

Tu nájdete našu internetovú stránku: <https://sustainableconsumers.wordpress.com>

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Obrovské odhodlanie, neustále zapájanie študentov a ich rodín a zamestnancov školy (vrátane vrátnikov a administratívnych pracovníkov) a mestskej rady boli silnými zložkami úspechu akcie. Je dôležité pozorne sledovať študentov na začiatku, potom postupne dôverovať ich lepšiemu zmyslu pre zodpovednosť. Na konci projektu ich nadšenie prekvapí!

Zodpovedné využívanie energie v škole je zamerané na udelenie certifikátu "ZELENÁ ŠKOLA" už tretí rok po sebe; má pozitívny vplyv na rodiny študentov a miestnu komunitu ako celok.

#14 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#14 Mestská záhrada Fort Pius

(Španielsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Mestská záhrada Fort Pius

Učiteľ a trieda
MERCÈ GIL, 3rd D

email
mgil8@xtec.cat

ŠKOLA
INSTITUT FORT PIUS (BARCELONA)

24. január až 28 marec 2017,
každý utorok od 15:30 do 17:00 hod.
Barcelona

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Projekt vzdelávacích služieb v komunitnej mestskej záhrade Fort Pius (Barcelona) so študentmi 3. strednej školy. Tento priestor je riadený komunitou. Každý utorok sa tu stretávajú obyvatelia so študentmi. Tam sa mladí učia o tom, ako siať, spoznávajú druhy zeleniny, ako pripraviť sadenice, kalendár, prípravu kompostu a tak. Zároveň študenti spolupracujú a pomáhajú si s úlohami. Projekt spája environmentálny obsah (význam mestského poľnohospodárstva, rozmanitosť plodín, potravinový odpad ...) s celosvetovou potravinovou spravodlivosťou. To tiež pomáha poznať environmentálne zaangažované komunitné hnutia a prácu v komunite.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učiteľ: Mercè Gil
Skupina 18 študentov

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Interdisciplinárny projekt, v rámci triedy Technológia, ale pracujeme aj so sociálnymi kompetenciami a občianstvom, vzdelávaním a interakciou s fyzickým svetom, samostatnosťou a osobnou iniciatívou, matematikou, umením a kultúrou, jazykom, spracovaním informácií a digitálnymi zručnosťami.

Aktivity v triede:

- Úvod do mestskej záhrady Fort Pius (pôvod, historický vývoj, aktuálne funkcie, ciele, účastníci, otvorené aktivity ...)
- predstavenie zmyslu a užitočnosti komunitných mestských záhrad (sociálne a environmentálne prínosy, udržateľnosť, prepojenie na miestnu výrobu potravín a environmentálnu spravodlivosť).
- úvodné zručnosti, ako pracovať v záhrade (sezónne cykly, bezpečnostné normy, nástroje ...)
- spätná väzba ku každej účasti na prácach v záhrade, sebahodnotenie učenia a postoja.
- každý týždeň jeden študent píše poznámky o všetkom, čo sa robí na záhrade, a ďalší fotografuje. Tieto funkcie sa menia každý týždeň. Vyfotografujú všetky rastliny a neskôr - v triede - ich klasifikujú pre projekt "Natusfera" Autonómnej univerzity v Barcelone (UAB).
- každý týždeň študenti publikujú príspevok na environmentálnom blogu našej školy (www.mediambientfortpius.blogspot.com), kde rozprávajú o poslednej účasti v záhrade (čo urobili a čo sa naučili atď.), s fotografiami a videami.

Vonkajšie aktivity (v mestskej záhrade):

- Prezentácia študentov a obyvateľov, učenie sa o tom, ako používať nástroje, kompost, prípravu pôdy, semien, výrobu strážnikov s recyklovanými materiálmi, prerezávanie, príprava aromatických výplní, zavlažovanie, odstránenie niektorých rastlín ... úlohy sú dobrovoľné, ale s rotáciou, pretože všetci študenti sa môžu zúčastniť na všetkom.
- Nahrávanie videa zverejneného v službe Youtube (kanál "La huerta de Iván").
- Posledný deň: hodnotiace stretnutie, sebahodnotenie so všetkými účastníkmi, študentmi a obyvateľmi.

Výsledky:

Študenti získali skúsenosti o environmentálnej spravodlivosti vo svojej komunite, otvorili sa účasti mimo školského plánu a mohli rozvíjať kritické myslenie spojené s miestnou výrobou potravín a spravodlivosťou v oblasti potravín na celom svete. Spolupracovali aj s pojmami účasti občanov a environmentálnych a spoločenských hodnôt (solidarita, vzájomná pomoc, spolupráca, udržateľnosť).

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Myslíme si, že je to dobrá prax, pretože integruje významné vzdelávacie prvky s praktickým a aktívnym vzdelávaním nad rámec teoretického obsahu, s ktorým môžeme pracovať v triede. Pomáha tiež komunikácii medzi rôznymi aktérmi, ktorí sa podieľajú na aktivitách, vytvárajúc vzťahy solidarity, empatie a porozumenia medzi nimi. Umožňuje tiež zobraziť prácu študentov na blogu životného prostredia a ďalších komunikačných kanáloch.

- Inovatívne aspekty: vzdelávaciu službu môžeme nájsť ako inovatívnu stratégiu, pretože študenti môžu byť v kontakte so skutočným kolektívom, v tomto prípade s alternatívnou a znevýhodnenou skupinou, vytváraním empatie a rozvíjaním hodnôt vzájomnej pomoci a solidarity.

- Sociálne ciele: vzdelávacie koncepty súvisiace s technológiou a životným prostredím vo vonkajších činnostiach a v reálnom kontexte.

- Silné stránky: prepája študentov s komunitnou, so zeleným priestorom s postupmi týkajúcimi sa zdravých návykov.

- Slabé stránky: Nemáme rozpočet na nákup materiálov a nástrojov, ktoré by mohli byť užitočnejšie. Obyvatelia priniesli svoje vlastné nástroje a naše centrum nakupovalo pre študentov len rukavice, nič iné.

- Odporúčanie pre ostatných učiteľov: upozorňujeme na pedagogické možnosti okolo vás. Môžete si vytvoriť mestskú záhradu alebo sa na nej podieľať, môžete motivovať svojich študentov, aby identifikovali potreby okolo seba a našli nápady na ich zlepšenie.

- Vplyv na študentov: naučili sa nové formy organizácie; dostať sa do kontaktu s ľuďmi, ktorí im dali hodnoty na rešpektovanie životného prostredia; zapojili sa do vytvorenia mestskej záhrady nášho inštitútu a pomohli študentom prvého kurzu zlepšiť ju; objavovanie jedál, ktoré predtým nepoznali; kritické myslenie o plytvaní potravinami.

- Dopad v centre: identifikujte mestskú záhradu v okolí (to bolo prvýkrát, čo sme to urobili) a niektorí rodičia sa tiež pridali k tejto záhrade, aby sa na nej podieľali. Aktivita zvýšila záujem o pestovanie zeleniny a výmenu semien.

- Dopad v komunite: obyvateľom sa naozaj páčil postoj študentov a oceňujú pozitívne skúsenosti a chcú to opakovať v ďalšom kurze. Niektorí študenti, ktorí chodia do záhrady aj aby sa s nimi rozprávali, a keď sa stretnú na uliciach, priateľsky sa porozprávajú. Takže projekt vytvoril prepojenia a vzájomné porozumenie.

#15 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#15 Malý krok pre človeka, obrovský úsmev pre ľudstvo

(Slovinsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Malý krok pre človeka, obrovský úsmev pre ľudstvo

Učiteľ a trieda
Bernardka Avsenik, Alenka Fajfar Gnezda
stupeň 7-9 (12-15 years)

email
Bernarda.avsenik1@guest.arnes.si

ŠKOLA
OŠ Bičevje, Ljubljana, Slovenia

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Spolu s kolegom sme navrhli skupine žiakov, aby použili inovatívny prístup - ktorý by najviac vyhovoval mládeži - pri riešení globálnych problémov, s cieľom nájsť spôsob, ako zvýšiť povedomie medzi miestnymi obyvateľmi, ako aj širokou verejnosťou, a upriamiť pozornosť ľudí na problematiku oblastí, ktoré si vyžadujú aktívnejšie zapojenie jednotlivcov, pričom zároveň im dávajú motiváciu urobiť prvý alebo ďalší krok smerom k aktívnej účasti. Súhlasili sme s tým, že pripravíme vzdelávací film o zvyšovaní povedomia o rôznych aspektoch trvalo udržateľného rozvoja a ľudských práv, ktoré môžu učitelia používať počas svojich hodín alebo v iných prostrediach čiastočne alebo úplne. Obsah filmu zahŕňa myšlienky detí o páľčivých globálnych problémoch (práva detí, ľudské práva, trvalo udržateľný rozvoj, multikulturalizmus a migrácia) a ich pohľad na to, ako náš postoj, názory a aktivity ovplyvňujú deti a mladých ľudí. Hlavnou myšlienkou bolo povzbudiť deti, aby premýšľali o jednotlivcoch z vlastného prostredia, ktorí sa akokoľvek nezištne ponúkol, aby pomáhali ostatným ľuďom bezplatne alebo ktorí sa angažovali v ekologickom aktivizme a prispeli tak k trvalo udržateľnému rozvoju. Potom by pozvali svoje modely na účasť na filme, ktorého červenou líniou by boli prekrývajúce sa životné príbehy detí a dospelých, ktoré odrážajú ich odhodlanie ako aktívnych občanov, ktorí sa usilujú o zlepšenie kvality medziludských vzťahov s cieľom vytvoriť viac tolerantnú, multikultúrnu spoločnosť.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Bernardka Avsenik, Alenka Fajfar Gnezda + 11 študentov

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Začali sme písaním skriptu. Ja a môj kolega (konajúci ako mentori) sme navrhli filmový rámec, na ktorom by sme mohli stavať. Hlavnou myšlienkou bolo povzbudiť deti, aby premýšľali o jednotlivcoch z vlastného prostredia, ktorí akokoľvek pomáhali ostatným bezplatne alebo sa zapojili do ekologického aktivizmu a prispeli tak k trvalo udržateľnému rozvoju. Potom by pozvali svoje modely, aby sa zúčastnili na filme, ktorého červenou líniou by boli prekrývajúce sa životné príbehy detí a dospelých, ktoré odrážajú ich odhodlanie ako aktívnych občanov, ktorí sa snažia zlepšiť kvalitu medziludských vzťahov s cieľom vytvoriť viac tolerantnej, multikultúrnej spoločnosti.

Činnosti sa týkajú dynamiky kolektívneho premýšľania o modernej spoločnosti a jej chorobách, ako aj písania scenára, ktorý by uľahčil pokusom detí prezentovať aktuálne globálne problémy a navrhovať praktické riešenia vyplývajúce z ich vlastnej aktívnej účasti. Okrem toho tieto aktivity vyžadujú aktívne zapojenie účastníkov, výmenu skúseností a ich účasť na intenzívnom vzdelávacom procese tvorby filmu, ako aj vytrvalosť pri dokončení projektu. Ďalší zoznam aktivít obsahuje informovanie miestnej a širokej verejnosti, marketing, organizovanie filmových premietaní v divadlách, kinách a filmových festivaloch doma i v zahraničí, ako aj premietania v dôvernejšom okruhu príbuzných, priateľov, známych a spolupracovníkov. Oslovili sme sa aj niekoľko sponzorov, aby sme usporiadali slávnostný výlet pre deti, ktoré sa zúčastnili na tvorbe filmu. Ich účasť ako aktívnych globálnych občanov v oblasti obhajoby ľudských práv by bola ocenená výletom do Európskeho parlamentu. Hľadali sme sponzora, ktorý by nám pomohol financovať filmovú propagáciu na zahraničných podujatiach

Konečný produkt, 43 minútový hraný film, ktorý môže doplniť alebo nahradiť pravidelnú vyučovaciu hodinu, poskytuje učiteľom prehľad o súčasných globálnych problémoch a možných riešeniach týchto problémov. Je to pozoruhodný pedagogický nástroj, ktorý sa používa ako podporná pomôcka pri výučbe na základných a stredných školách s cieľom zvýšiť povedomie žiakov o

cieľoch udržateľného rozvoja. Môže sa použiť aj na verejných premietaniach, ako video na požiadanie alebo na premietanie v okruhu priateľov a známych. Okrem toho sa môže použiť ako prostriedok na propagáciu Slovinska s ohľadom na jeho stratégiu realizácie agendy trvalo udržateľného rozvoja z roku 2030 pri rôznych iných príležitostiach, ako sú slávnostné akcie, návštevy cudzích štátnych príslušníkov alebo počas príslušných diskusií za okrúhlym stolom.

Tento film povzbudzuje deti, aby kriticky a zároveň konštruktívne pristupovali k mnohým problémom, ktorým dnes ľudstvo čelí, a vyjadrili svoj názor, že každý z nás - bez ohľadu na náš vek, hmotný alebo spoločenský stav - môže prispieť k spoločnosti tolerance a blahobytu pre všetkých. Dokument o udržateľnom rozvoji a ľudských právach s názvom "Malý krok pre človeka, obrovský úsmev pre ľudstvo" (pôvodný slovinský názov: "Majhen korak za človeka, velika nasmeh za človeštvo") získal v posledných mesiacoch niekoľko medzinárodných filmových ocenení, vrátane jedného za najlepší celovečerný film o ľudských právach, tolerancii, humanitárnosti a vzdelávaní a ako najlepší film v cudzom jazyku.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Dobrá pedagogická prax, ako napríklad využívanie multimédií, vyvoláva záujem žiaka a pracovnú motiváciu, pretože ponúka okamžité skúsenosti. Žiaci, ktorí ľahko strávia hodiny zapojením sa do tejto aktivity, dokonca aj mimo školy alebo cez víkend, často iniciujú aktivitu sami. Možnosť súťaže na festivale mladých filmov je ďalším bonusom, pretože je príležitosťou, aby získali pochvalu od druhých. Navyše to pre nich veľa znamená, že môžu predstaviť týmto spôsobom svoje poslanstvo divákovi, ktorí zdieľajú rovnaké obavy, ktorí ich počúvajú a tak prispievajú k lepšej a tolerantnejšej spoločnosti prostredníctvom zvyšovania povedomia. Dopad filmu spočíva v tom, že je možné ho premietnuť v mnohých krajinách sveta a osloviť množstvo ľudí. Záujemcovia o film (učitelia, sociálni pracovníci, vládne a mimovládne organizácie, jednotlivci) ho môžu ľahko použiť, premietnuť a následne o ňom diskutovať. Keďže film predstavuje mladých ľudí, môže inšpirovať ostatných žiakov, aby si vytvorili vlastné filmy a tým dokončili kruh.

Žiaci sa dozvedeli o zodpovednosti, technikách ovládania kamery, technikách na úpravu filmu, písaní scenárov, prispôbení audiovizuálnej produkcie požiadavkám školského prostredia a mimo nej. Tiež sa dozvedeli o práci v tíme, prispôbivosti, stanovovaní cieľov, plánovaní a vynaliezavosti.

Problém, ktorému sa film venuje, je veľmi dôležitý v lokálnom aj globálnom meradle, pretože sa zaoberá niektorými páľčivými globálnymi problémami a neinvazívne ponúka možné riešenia. Používanie tohto inovatívneho prístupu nám umožňuje umiestniť žiakov do centra činnosti; celý proces učenia sa deje v rámci samotných žiakov; mentori pomáhajú uľahčiť tento proces koordináciou, povzbudzovaním, opravou a usmerňovaním. Navrhovaný skript navyše spája deti a dospelých a úspešne odhaľuje aspekty oboch.

Práca so žiakmi takýmto spôsobom, ktoré nepodporuje rutinné učenie prítomné v bežnom vyučovaní, ich povzbudzuje k tomu, aby vytvárali, kritizovali a dali zmysel svojej vlastnej práci. Zámerom tvorcov je zvýšiť povedomie divákov, ale žiaci najprv začínajú zvyšovať svoje povedomie, čo sa deje počas tvorby filmu.

Boli sme motivovaní spôsobom práce veľmi odlišným od práce v škole a možnosťou zvýšiť povedomie medzi žiakmi prostredníctvom tohto procesu učenia sa a tiež možnosťou zvýšiť povedomie širšieho medzinárodného spoločenstva.

Pracovná metóda sa ukázala ako veľmi úspešná, pretože motivovala žiakov na jednej strane ku kreatívnej tvorbe a na druhej strane umožnila učiteľom používať moderný prístup pri zavádzaní nových kompetencií, čo viedlo žiakov aj učiteľov k tomu, aby na problém nazerali "outside the box". Konečný výsledok sa značne líši od zavedených vzdelávacích postupov, ktoré sú na motiváciu žiakov nedostatočné z hľadiska účinkov ich vlastného systému odmien a pochvál. Keďže pokrok sa opiera o nové skúsenosti a experimentálne vzdelávanie, následné filmy len pridávajú do kreatívneho procesu a zlepšujú organizáciu práce.

#16 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#16 Moderné poľnohospodárstvo čelí konfliktu medzi ekonomickou efektívnosťou a udržateľnosťou

---

(Nemecko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Moderné poľnohospodárstvo čelí konfliktu medzi ekonomickou efektívnosťou a udržateľnosťou

---

Micheal Walde & triedy 7 až 10

MichealWalde@gmx.de

Sorbische Oberschule Ralbitz
(stredná škola Sorbian, Ralbitz)

Ralbitz, 15.05.2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Projekt bol realizovaný v školskom roku 2015/16 so študentmi skupiny projektov UNESCO. Počas prípravy boli vypracované všetky písomné materiály. Bola to prvá fáza projektu. Medzi hlavné body výskumu patrilo okrem iného aj trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov, ale aj témy súvisiace s ochranou klímy a životného prostredia. V druhej fáze boli navštívené zariadenia na poľnohospodársku výrobu. V tretej fáze (terénna práca s výletmi a odber vzoriek zemín) sme zrealizovali spoločný projekt s Paul-Robeson-Oberschule v Lipsku. Študenti z Lipsku strávili víkend v Ralbitz, a tak zažili prakticky prepojený projekt UNESCO. V rámci projektu sa podarilo porovnať rôzne metódy poľnohospodárskej výroby navzájom. Bola testovaná na ich budúca životaschopnosť (udržateľnosť). Okrem toho bol vyvinutý komplexný dátový materiál, ktorý sa teraz používa aj v triede.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Ralbitz

Učitelia: Michael Walde, Michael Werner, Christopf Wenk

Študenti: 11 študentov

Leipzig

Učiteľ: Marion Richter

Študenti: 10 študentov projektovej skupiny UNESCO z Lipska

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
  - Výskum moderného poľnohospodárstva
  - Vypracovanie dotazníka pre poľnohospodárov
  - Vytváranie prezentácií o poľnohospodárstve a kolobehoch materiálu
  - Prezentácia výsledkov v deň otvorených dverí
  - Analýza výrobných metód prostredníctvom vlastnej tabuľky bodov
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
  - Exkurzie k poľnohospodárom chovajúcich hospodárske zvieratá
  - Porovnanie a hodnotenie priebežných výsledkov spolu s poľnohospodármi
- Iné, prosím vysvetlite: .....

Návšteva študentskej skupiny Leipziger a spoločná terénna práca. Počas spoločného víkendu sa teoretický a praktický obsah projektu dostali do popredia. Tradičná hromadná výmena v Lipsku mala ako pozitívny vedľajší účinok aj možnosť spoznať srbský jazyk a kultúru.

Počas vyučovania sme praktizovali rôzne metódy, ktoré umožnili pracovať v rôznych sociálnych formách, ako je samostatná práca, práca v dvojiciach alebo skupinová práca. To malo pozitívne účinky na sociálne kompetencie študentov. Starší študenti sa podelili o svoje skúsenosti s mladšími. Prostredníctvom toho všetci študenti môžu využívať schopnosti a vedomosti, ktorými každý prispieval.

Navyše, tí rodičia našich študentov, ktorí sami sú poľnohospodári a zúčastnili sa projektu, sa stali aktívnymi.

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

- Rozsiahly internetový prieskum o dnešnom poľnohospodárstve
- Rozšírenie základných vedomostí o cykloch materiálov v prírode
- Analýza stereotypov v poľnohospodárstve
- Vytváranie textových súborov, tabuliek a prezentácií Power Point
- Prezentácia priebežných výsledkov v Drážďanoch a Lipsku (projektové dni UNESCO)
- Práca s mimoškolskými partnermi

- Posilnenie sociálnych kompetencií
- Interdisciplinárny projekt (chémia, biológia, nemčina, srbčina, informatika a ekonomika-technológia-rozpočtovanie)
- Zlepšenie jazykových zručností (prezentácia študentov sa konala verejne v dvoch jazykoch, pričom niektoré prezentácie sa konali súčasne v dvoch jazykoch)

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Výsledkom projektu bolo vytvorenie veľkého množstva digitálneho učebného materiálu. Novinkou tohto projektu je intenzívna spolupráca s poľnohospodárskymi výrobnými závodmi. Okrem toho bola zriadená intenzívna spolupráca medzi dvoma projektovými školami UNESCO. Keďže bola škola vo vidieckej oblasti, téma sa sama ponúkala a okrem toho veľmi dobre zapadala do prác na projekte UNESCO v škole. Aktívna účasť poľnohospodárov bola veľkou podporou, pretože veľmi otvorene prezentovali svoje výrobné metódy.

Pri preprave študentov je samozrejme vždy problém. Toto fungovalo len vďaka rozsiahlej pomoci pedagógov.

Počas tohto školského roka rozšírime projekt s farmármi pridaním otázky o vplyve poľnohospodárstva na klímu.

#17 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#17 Centrum excelentnosti v oblasti prírodných vied a ekológie (Bulharsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Centrum excelentnosti v oblasti prírodných vied a ekológie

Učiteľ a trieda
Anton Sotirov, Rossitza Vezenkova, Lublyana Natcheva

email
sotirov_anton@hotmail.com

ŠKOLA
Národné gymnásium prírodných vied a matematiky
“Prof. EMANYIL IVANOV”
v partnerstve s klubom “VANGUARD”

17.05.2017
Kyustendil

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Centrum pre vysoké výkony sa zameriava na inovatívne, pokrokové vedecké metódy a opatrenia, ktoré umožnia, aby vedecká a technologická kariéra bola pre mladých ľudí atraktívnejšia, ako aj na činnosti, ktoré riešia výzvy a ponúkajú perspektívu dlhodobej profesionálnej kariéry. Vzdelávacie zdroje s otvoreným prístupom pre všetkých študentov a ich zapojenie do vedeckého pracovného prostredia vytvárajú prepojenie medzi prácou a vedou a uznávajú význam rodovej rovnosti a praktického významu morálneho kódexu, integrácie a rovnosti medzi ľuďmi. Metódy vzdelávania sú integračné, digitálne, inovatívne, multidisciplinárne, vzájomné vzdelávanie, skupinové (veľké skupiny - triedy), (malé skupiny - tímy) a jednotlivci. Používajú sa rôzne vedecké metódy a prístupy ako priame pozorovanie prostredia in situ, dištančné metódy, geografické optické a mikroskopické metódy, expozície, fotografické, bibliografické, spektroskopické a fotometrické atď.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učítelia: Anton Sotirov, Rositzka Vezenkova, Lyblyana Nacheva
Počet študentov: 112 z ročníkov 5 až 12

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
Biológia a biológia človeka
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
Projekt "Školy budúcnosti" podporený nadáciou Foundation "America for Bulgaria"
Projekt "Monitoring životného prostredia rieky Dragovishtitsa " v rámci Bulgarian Economic Forum - Sofia, s finančnou podporou Finančného mechanizmu Európskej ekonomickej oblasti.
- Iné, prosím vysvetlite:
Ekologické postupy Združenia Klub "Vanguard" – Kystendil

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Aktivity sú: školenie študentov v triede, v laboratóriu a v prírode - in situ terénne práce. Vykonávanie pozorovaní prírody a výcvik v deskriptívnej vede. Školenia v oblasti analytickej vedy - spracovanie databáz, vrátane počítačových programov. Písanie esejí, príspevkov, publikácií, monografií, projektov atď. Účasť na vedeckých podujatiach - konferencie, fóra, semináre, školenia, súťaže, súťaže a olympiády v Bulharsku a zahraničí.

Niektoré úspechy za posledné tri roky:

- 1. miesto v Národnej súťaži v prírodných vedách a životnom prostredí - chémia a životné prostredie
- Prvé miesto v národnej súťaži "Mladé talenty" - prírodné vedy a životné prostredie
- Prvé miesto, Zlatá medaila - laureát Národnej olympiády vo fyzike.
- Druhé miesto Medzinárodné fórum "Zelená planéta" - životné prostredie
- Druhé miesto Spring National Physics Contest.
- Tretie miesto národná súťaž "Mladí vynálezci" - fyzika a životné prostredie
- Tretie miesto národná súťaž "Kozmos - súčasnosť a budúcnosť ľudstva" - fyzika a životné prostredie
- Štvrtá medzinárodná olympiáda v biológii na IBO, Aarhus, Dánsko
- Štvrté miesto v národnej súťaži "Kozmický odpad - od problému až po riešenie" EcoMax, Varna, 2017
- Osobitná cena a hodnotenie ASU Walton Sustainable Solutions pre Štátnu univerzitu v Arizone na "veľtrhu vedy a inovácií"
- Osobitná cena Národná fotografická súťaž "Svetlé javy v prírode"
- Osobitná cena, súťaž o esej "Chémia, materiály, hutníctvo"

- Zástupca Bulharska na súťaži mladých európskych vedeckých pracovníkov v Miláne
- Člen bulharského olympijského tímu v biológii
- Deti, ktoré sa zapísali do knihy "Úspešné deti Bulharska na rok 2015, 2016, 2017" od Nadácie Dimitar Berbatov
- Študenti majú vlastné vedecké publikácie, správy a projekty, vynálezy, účasť na národných a medzinárodných projektoch.
- Členovia bulharských a medzinárodných nadácií.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

• Prečo je to dobrá prax?

Získanie praktických vedomostí a zručností, študenti v praxi získajú skutočné zručnosti v profesii ekologického technika, čo je cenné pre študentov z bežných stredných škôl.

• Ktoré kompetencie a zručnosti študentov si myslíte, že to pomohlo rozvíjať a akým spôsobom?

Práca s digitálnymi meracími prístrojmi na meranie parametrov prostredia.

Terénne a laboratórne práce. Práca s počítačovými programami na spracovanie databázy.

• Akým spôsobom má vzájomne prepojené lokálne a globálne aspekty liečených tém?

Monitorovanie životného prostredia sa vykonáva na území krajiny a výsledky sa interpretujú na základe cezhraničného a celosvetového vplyvu a vplyvu v dôsledku špecifického umiestnenia mesta Kyustendil.

• Ktoré sú jej inovatívne funkcie?

Používanie moderných digitálnych prístrojov a prístrojov na monitorovanie, meranie a analýzu parametrov rôznych zložiek životného prostredia.

• Aké boli počiatočné motívy a dôvody učiteľov / študentov zapojené do tejto praxe?

Potreba študentov z neodborných škôl získať odborné zručnosti a podpora študentov, ktorí boli prijatí na matematické gymnázium a majú vysoký potenciál.

• Aké boli mŕňniky, silné stránky a slabé stránky tejto praxe?

Silné stránky sú nepopierateľné a možno ich vysledovať späť na prezentáciu. Slabé stránky sú nepochopenie potreby takejto praxe vysokými úradníkmi vo vnútroštátnom vzdelávacom systéme.

• Existujú nejaké odporúčania pre ostatných učiteľov, ktorí majú záujem upraviť a používať vašu pedagogickú prax?

Táto prax bola úspešne prezentovaná v rôznych krajinách počas výmen v rámci programov Comenius a Erasmus +

#18 DOBRÝ PRÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNO M VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#18 Spolu pre budúcnosť: environmentálne a sociálne uvedomenie (Maďarsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Spolu pre budúcnosť: environmentálne a sociálne uvedomenie

Učiteľ a trieda
Ceglédi Anna, 5. b

email
nusiposta@gmail.com

ŠKOLA
Základná škola Tiszaparti

Szeged, jún 2017 (od septembra 2016)

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Som triedna učiteľka triedy 5.b na základnej škole Tiszaparti v školskom roku 2016-2017. Som učiteľka maďarského jazyka a dejepisu, ako aj učiteľ a organizátor špeciálnej výchovy. Na začiatku roka som chcela vytvoriť triednu komunitu a spustiť pedagogický projekt, ktorý by zvýšil povedomie o ochrane životného prostredia a sociálnych nerovnostiach. Myslela som na dobrovoľníctvo a zážitkové učenie, ktoré majú vplyv nielen na študentov, ale aj na ich rodičov. Som presvedčená, že deti je potrebné zobrať aj mimo školy, aby sa dozvedeli o svete a zároveň vytvorili spoločenstvo, kde sa môžu naučiť solidaritu a kde môžu čeliť problémom sveta.

Hlavné témy praxe: recyklácia, vytváranie školských záhrad, stretávanie ľudí s postihnutím, pochopenie kontextu ľudí v extrémnej chudobe, komunita a spolupráca s mimovládnyimi organizáciami.

Aktivity: zhromažďovanie a recyklácia plastových fliaš, vytváranie školskej záhradnej a bylinkovej záhrady, kompostovanie, organizácia charity, zber potravín a kníh pre charitu.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Anna Ceglédi – triedny učiteľ

Gyöngyvér Rózsa Katona – pedagogický asistent

študenti: 28

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Komplexný program sme zorganizovali počas školského roka a pozostával z niekoľkých aktivít a iniciatív. Hlavným cieľom bolo zvýšiť povedomie o sociálnych nerovnostiach a ochrane životného prostredia. Keďže ide o triedu v základnej škole, ak budeme vzdelávať študentov a oslovovať ich rodičov, budúca generácia bude v týchto otázkach uvedomelejšia.

Najdôležitejšie relevantné aktivity boli tieto:

Vytvorenie školskej záhrady: pripravili sme a obrábali pôdu, vysádzali sme hrášok, sledovali rast rastlín. Po hrášku sme vysadili paradajky, papriky a slnečnice. Cieľom je, aby aj deti v meste poznali základné pojmy a získali skúsenosti so záhradkárstvom.

Bylinková záhrada: poznávanie bylín (kulinárske a lekárske účely). Študenti pripravili a vysadili bylinkovú záhradu.

Začali sme vytvárať záhrady na jar. Videla som, aké deti sú unavené a vyčerpané a potrebujú miesto a činnosti, pri ktorých môžu robiť niečo iné a môžu sa zbaviť stresu. Aj rodičia pomáhali v procese - priniesli niektoré nástroje, ktoré sme potrebovali na vytvorenie záhrady.

Okrem týchto aktivít zameraných na ochranu životného prostredia a trvalú udržateľnosť sme realizovali niekoľko ďalších aktivít na zvýšenie povedomia o sociálnych nerovnostiach. Niektoré z týchto činností:

Charitatívny program: namiesto toho, aby si navzájom darovali vianočné darčeky, študenti sa rozhodli usporiadať beh, aby získali finančné prostriedky a mohli kúpiť potraviny a iné užitočné veci pre ľudí v núdzi. Študenti bežali so svojimi súrodencami a rodičmi v meste Szeged (4 km). Pokračovali v charitatívnej činnosti zbieraním kníh, ktoré potom poskytli mimovládnej organizácii, ktorá ich rozdelila medzi deti v núdzi.

Mojim cieľom bolo aj vytvorenie spolupráce s mimovládnyimi organizáciami - tento rok som pozvala Združenie sklerózy multiplex, aby som študentom pripravili workshop zameraný na zvyšovanie informovanosti. Budúci rok plánujem pozvať ďalšie združenia a pozvať združenie na tvorivú recykláciu.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Táto komplexná aktivita sa dotýka mnohých sociálnych a environmentálnych problémov dnešného sveta - chudoba, zdravotné problémy, nadmerná spotreba a odcudzenie. Je inovatívna, pretože je komplexná a využíva mnoho rôznych prístupov. Vzdeláva prostredníctvom zážitkového učenia. Je udržateľná a vytvára dlhodobý efekt. Zapája do aktivít aj mimovládne organizácie a otvára dvere školy, rozvíja sociálnu a environmentálnu zodpovednosť. Spája miestnu komunitu, podporuje charitu a oslovuje celú komunitu Újszeged. Ďalšou silnou stránkou je, že motivovala aj iných, a teraz sa niektoré aktivity stali praxou celej školy. Zamerala som sa na študentov od začiatku, bolo ľahké motivovať ich a zapojili sa aj rodičia, vďaka ich informovaniu ako aj vytvoreniu online skupiny, kde bol záhradný projekt neustále dokumentovaný fotografiami a textami. Mohli by sme motivovať aj iných, aby sa zapojili do programu.

Aby sme to zhrnuli: je lepšie začať v triede, priniesť deti do rôznych programov, ktoré zvyšujú povedomie o environmentálnych a sociálnych otázkach. Potom sa oplatí zapojiť sa do projektov, ktoré sa zameriavajú napríklad na komunálny odpad (projekt recyklácie). Je dôležité mať komunitný priestor, v ktorom študenti, učitelia a rodičia môžu pracovať spoločne.

Budúcnosť projektu je nasledovná: záhradu pilotného projektu budú využívať mladší študenti a bylinkovú záhradu tí starší, plánujeme zorganizovať konferenciu o terapii umením spoločne so Združením Sclerosis Multiplexes. Jej súčasťou bude výstava, do ktorej sa môžu zapojiť rôzne školy (študenti s postihnutím alebo bez neho.)

#19 DOBRÝ PRÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNO M VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#19 Kráľovstvo paradoxov (Slovensko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Kráľovstvo paradoxov

Učiteľ a trieda
Mgr. Vaníková Slávka
študenti 2.D triedy, strednej odbornej školy Prešov

email
vani@orangemail.sk

ŠKOLA
Spojená škola (SOŠT a GYM)
Ľ. Podjavorinskej 22
080 05 Prešov

Prešov, 12. 5. 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Téma: Dopad nášho životného štýlu na prostredie a osobnosť. Spôsob života v komunite Krista Veľkňaza v Žakovciach.

Metodika: projektové a problémové vyučovanie

1. používanie aktivizujúcich a interaktívnych učebných metód - motivačný rozhovor, nastolenie a riešenie problému
2. sprostredkovanie učiva environmentálna výchova (prierezová téma vo všetkých predmetoch)
3. realizácia interdisciplinárneho školského projektu (vo fázach)

Aktivity:

- zmedializovať pripravovaný projekt – výroba a rozmiestnenie plagátu
- informácia kolegom o potrebe sprostredkovania učiva prierezových tém v jednotlivých predmetoch
- poverenie učiteľa - koordinátora (vybavenie času a dátumu odovzdania zbierky, dopravy, prednášky)
- určenie žiakov zodpovedných za priebeh zbierky
- analyzovať so žiakmi realizáciu projektu, získať spätnú väzbu a pripraviť mediálny výstup

Ciele:

- prispieť k rozvoju osobnosti žiaka, k jeho postojom a hodnotám
- pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami
- rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni
- pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie
- nadobudnúť vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu
- posilňovať pocit vlastnej zodpovednosti za životný štýl
- aplikovať komunikačné schopnosti, pracovať v skupine
- osvojiť si prezentačné zručnosti
- získať kritické myslenie

Pozn.: Hlavným cieľom bolo poukázať na schopnosť jednotlivca správať sa morálne vo vzťahu k marginálnym skupinám, ako aj k životnému prostrediu – život v Inštitúte Krista Veľkňaza v Žakovciach (správca o. Marián Kuffa.).

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Mgr. Vaníková Slávka – občianska náuka/etická výchova/ SjL

Mgr. Vybošťoková Zuzana – koordinátorka environmentálnej výchovy/Bio/Anj/Fyz

Mgr. Kmecová Ľubomíra – náboženská výchova

50 pedagogických a nepedagogických pracovníkov (upratovačky)

škola má cca 600 študentov, zapojili sa hlavne žiaci 1. a 2. ročníka (cca 250)

návštevy komplexu v Žakovciach sa zúčastnilo 45 žiakov (2.D)

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Podporiť kritické myslenie, udržateľný spôsob života, aktívne občianstvo sa dá jedine na existujúcich príkladoch. Zo skúsenosti vieme, že mladí ľudia sledujú dianie na sociálnych sieťach a internetových kanáloch, kde je takých príspevkov veľa.

Preto sme zvolili návštevu komunitného centra v Žakovciach, aby sa naši študenti priamo stretli s ľuďmi, ktorí musia zmeniť postoje, hodnoty, životný štýl. Ktorí recyklujú všetko, aby prežili.

VZDELÁVACIE AKTIVITY

- ✓ zadanie úloh v jednotlivých predmetoch – zodpovední vyučujúci v 1.a 2.ročníkoch
- ✓ štúdium materiálov na internete – pre potrebu tvorby reklamného plagátu, pre prípravu otázok do diskusie, pre čiastkové výstupy v jednotlivých predmetoch, pre komplexný prehľad environmentálnej výchovy z hľadiska žiakov strednej odbornej školy - žiaci
- ✓ spracovanie a prezentácia zadaných úloh – žiaci
- ✓ hodnotenie a výstava čiastkových projektov – zodpovední vyučujúci
- ✓ vytváranie siete povedomia o udržateľnosti, dobrovoľníctve, životnom štýle - všetci
- ✓ prednáška – svedectvo (o.M. Kuffa)
- ✓ prehliadka centra v Žakovciach
- ✓ neformálna diskusia

HARMONOGRAM VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT

september 16	zadanie úloh v súlade s ŠkVP prierezovej témy Environmentálna výchova
október/16	štúdium témy a tvorba zadaných úloh
november/16	celoškolská humanitárna zbierka
december/16	odovzdanie zbierky v Žakovciach
január/2017	polročná klasifikácia a prezentácia čiastkových vzdelávacích výstupov, medializácia najlepších prezentácií v školskej televízii ako aj fotoalbumu z priebehu projektu (cyklicky v školskej televízii)

VZDELÁVACIE VÝSTUPY

1. oblasť vedomostí	interpretovať získané informácie vlastnými slovami, používať odbornú terminológiu, aplikovať získané vedomosti
2. oblasť zručností	pracovať s odbornou literatúrou, internetom, komunikovať a argumentovať, prezentovať vlastný názor a skúsenosti, vedieť organizovať aktivity mimo školy - vo svojich obciach
3. oblasť postojov	byť aktívny, podporovať kolektívnu prácu, venovať sa environmentálnym problémom, rozširovať filozofiu udržateľnosti, eliminovať konzumný spôsob života, aplikovať model udržateľnej spotreby
4. oblasť komunikácie	podporiť spoluprácu medzi učiteľ - učiteľ, učiteľ - žiak, žiak - žiak
5. oblasť kooperácie	podpora iniciatívy pre spoluprácu s rôznymi humanitárno-sociálnymi a environmentom zaoberajúcimi sa organizáciami

Už 3. rok organizujeme projekt návštevy centra v Žakovciach. Táto aktivita je nadčasová, flexibilná a interdisciplinárna. Vzhľadom k ŠkVP na strednej škole a záujmom študentov je tento projekt odlišný od aktivít na základných školách v tom, že časovo nezaťažuje učebný plán ani osobné voľno študentov. Náklady na materiálne pomôcky sú minimálne.

Pracujeme so študentmi, pre ktorých je prínosnejším „raz vidieť než stokrát počuť“. Globálna previazanosť problémov 15 – 18 ročných chlapcov sa odzrkadľuje v ich nárokoch na konzumizmus, nezájme o veci spoločné, apatiou k pracovným návykom. Vyskúšali sme rôzne formy aktivít vedúcich k udržateľnému rozvoju, a globálnemu vzdelávaniu (tvorba plagátov, prezentácii, výroba recyklo-lavičiek, eko-vianočného stromčeka, živej zelenej steny) avšak najväčší ohlas mala humanitárna zbierka spojená s exkurziou centra v Žakovciach.

K bodu 1.

V oblasti získania a odovzdávania vedomostí nebolo náročné podať jednotné a ucelené informácie, pretože žiakov 1.a 2. ročníkov učí ten istý učiteľ v danom predmete. Ide o všeobecnovzdelávacie predmety. Tie už v ročníkoch 3. a 4. čiastočne vypadávajú a sú nahradené odbornými predmetmi a praxou na odbornom výcviku.

K bodu 2.

V oblasti zvládnutia zručností, schopností a hodnotenia nadobudnutých vedomostí, ako aj prezentácie vlastných názorov a zadaných úloh sa dospelo ku konkrétnemu výstupu – známka, pochvala, postup do Stredoškolskej odbornej činnosti (SOČ) alebo zapojenie do inej súťaže o ŽP.

K bodu 3.

Počas zbierky si žiaci, začali uvedomovať, že skutočne žijeme konzumným spôsobom. Niektorí majú nadbytok, iní nedostatok. Niektorí sa správajú globálne, iní vnímajú okolie iba lokálne. Niektorí plánujú budúcnosť cez finančné možnosti, iní plánujú cez nové technológie udržateľnosti – energetická efektívnosť. Analyzovali svoje postoje a toto zamyslenie je krokom k trvalo udržateľnému životu a globálnemu vzdelávaniu sa.

K bodu 4.

Ak ide o spoločný interdisciplinárny projekt je samozrejmé, že komunikácia je veľmi potrebná k úspešnej realizácii projektu. Žiaci sa pýtajú učiteľov, či aj oni prispeli k zbierke. Tento aspekt zaangažovanosti učiteľov, upratovačiek, ba i samotného riaditeľa je vysokým prínosom nášho projektu zbierky – dobrý príklad.

K bodu 5.

Jednotliví učители prispeli ku kooperácii s inými subjektmi.

NBV – humanitárna pomoc – Kat. charita, Domov soc. služieb, Inštitút v Žakovciach

ETV – oslovenie firiem v blízkosti školy na darovanie drevených paliet – recyklo-lavičiek,

OBN – spolupráca s: Červený kríž, Sloboda zvierat, Prešovskí havkáči, útulky

BIO – zapojenie školy do projektu „Zelená škola“, Priatel'ia Zeme, FECUPRAL, viac na <https://spojenask.edupage.org/text/?text=text/text11&subpage=3>

Všetky vzdelávacie multimediálne výstupy sú uverejňované v školskej televízii. Vyrobené produkty sa používajú a budú slúžiť dlhodobo.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Dobrý príklad našej aktivity je v inovatívnosti. Neformálnym pedagogickým prístupom sme zaktivizovali študentov k spolupráci celej školy. Motivovali sme študentov ku globálnemu vzdelávaniu získaním známky za tvorbu prezentácie na zadanú tému, prípadne zisku pozitívneho ocenenia v predmetoch bez klasifikácie, resp. k riešeniu problému – málo lavičiek na školských chodbách.

Dobrym príkladom bola aj osobná účasť pedagógov i riaditeľa, ktorých humanitárna prosociálnosť mala výrazne pozitívny dopad na študentov. Nehanbiť sa doniesť starý kabát, alebo oblečenie po súrodencovi. Prispieť do zbierky nadbytočnými potravinami, či drogstickým materiálom. Zásadný vplyv na zmenu postoja a kritického myslenia mala účasť pedagógov.(čo študentov prekvapilo) Týmto aktívnym prístupom učiteľov, získali študenti schopnosť prehodnocovať svoje postoje, hodnoty a aktívny prístup k spoločnému dielu (dobrovoľníctvo). Študenti reálne videli záujem učiteľov i ostatných spolužiakov celej školy.

Spoznanie života v Žakovciach je dobrým príkladom, ktorý vysvetľuje a podporuje koncept udržateľnosti. Teoreticky priblížiť koncept udržateľnosti je jednoduché. Oveľa náročnejšie je ho realizovať. V komunite ľudí v Žakovciach je možné pochopiť prepojenie medzi miestnymi a globálnymi problémami. Vzájomný vzťah udržateľnosti na miestnej a celoštátnej úrovni vedie k riešeniam mnohých problémov. Budovanie centier pomoci „pracovnou terapiou“ s filozofiou udržateľnosti je výzvou, ktorú dokázal realizovať správca komunity v Žakovciach – o. Marian Kuffa. Celoškolský projekt uskutočnený v tejto našej forme je dobrým príkladom k budovaniu a šíreniu informovanosti o environmentálnom vzdelávaní cez medzipredmetové kurikulum prierezovej témy environmentálnej výchovy a zároveň náš projekt vytvára formu globálneho vzdelávania. Analýza a spätná väzba od žiakov nám dala jasný záver, že exkurzie dávajú oveľa viac informácií, zručností, schopností a kritického myslenia ako klasické hodiny. Prepojenie učiva viacerých predmetov do jednej celoškolskej aktivity je skutočným globálnym vzdelávaním.

Náš projekt je ľahko aplikovateľný a finančne a personálne nenáročný. Časovo prispôsobiteľný a tematicky flexibilný. Výhodou sú už zapracované prierezové témy do jednotlivých predmetov.

silné stránky aktivity	slabé stránky aktivity
<ul style="list-style-type: none"> • interdisciplinárny školský projekt • vzdelávanie kvalifikovanými pedagógmi • zapojenie viacerých učiteľov • prínos nepedagogických zamestnancov školy (pri zbierke šatstva) • hodnotiace výstupy každému žiakovi v rôznych predmetoch • medializácia študentských prác v školskej televízii • odovzdanie zbierky samotnými študentmi • exkurzia s multidisciplinárnym prínosom • praktické využitie vedomostí prierezových tém • už zapracované témy v ŠkVP • finančná, materiálna nenáročnosť • lokálne a globálne prepojenie v reálne fungujúcej komunite • spätná väzba - silný emocionálny zážitok z exkurzie 	<ul style="list-style-type: none"> • náročnosť overiť hodnotenie študentských výstupov u všetkých • slabá kontrola hĺbky výkladu danej témy na strane učiteľa • potreba miestnosti na ukladanie zbieraných vecí

ODPORÚČANIA:

Témy environmentálnej výchovy a globálneho vzdelávania mať zapracované do ŠkVP.

Spolupracovať s koordinátorom environmentálnej výchovy.

Vedúci projektu musí poveriť a určiť zodpovedných študentov za úspešný priebeh aktivity.

Vypracovať časový harmonogram.

#20 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#20 Školský projektový deň 94. strednej školy Lipsko na tému udržateľnosť

(Nemecko)

“My classroom plays sustainable”
SAME WORLD European Contest for Good Practices in Environmental Education

Školský projektový deň 94. strednej školy Lipsko na tému udržateľnosť

94. základná škola Leipzig Grünau
Miltitzer Weg 3
04205 Leipzig

Mr. Dr. Liebau (riaditeľ)
Schulleiter94.ms@web.de

Mr. Thiele (zodpovedný za prácu UNESCO)
ingolfthiele@posteo.de

Leipzig, 14.06.2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Školský projekt dňa 26.04.2017 sa sústredil na tému "udržateľnosť" z rôznych aspektov. Pracovné skupiny študentov boli zmiešané. Znamená to, že študenti z 5. až 9. ročníka si mohli vybrať projekt nezávisle od svojej triedy a veku, podľa svojho záujmu. Absolvovali tento deň v zmiešaných skupinách, na základe pokynov učiteľov alebo externých vzdelávacích partnerov.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učitelia: 38 učiteľov školy

Študenti: asi 350 študentov ročníkov 5,6,7,8, tiež 9c

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

94. stredná škola v Lipsku je projektovou školou UNESCO, preto počas celého školského roka škola neustále pracuje na rôznych témach súvisiacich s udržateľnosťou. Už v uplynulom roku sme sa zúčastnili Medzinárodného dňa projektu UNESO s témou znečistenia životného prostredia. Tento rok realizujeme tento deň interne v rámci školy tému udržateľnosti, ktorú sme si sami zvolili. Študenti pracovali v niekoľkých skupinách na téme podľa vlastného výberu, s externými partnermi alebo pod vedením učiteľa v škole. Väčšina workshopov sa však konala mimo školy.

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Študenti sa zaoberali témou trvalej udržateľnosti rôznymi spôsobmi.

Boli to najmä:

- Problémy životného prostredia prostredníctvom sociálneho konzumu, Fairtrade
- Nakladanie s odpadmi a predchádzanie tvorby odpadu
- Využívanie použitých materiálov na nové produkty (upcycling)
- Komunikácia / organizácia komunit
- Potravinový odpad
- Vzdelávanie k demokracii

Niektorí študenti pracovali v malých pracovných skupinách. Boli použité filmy, texty a iný pracovný materiál. Študenti museli navzájom prezentovať svoje výsledky a vytvorili plagáty a mapy myšlienok.

V súvislosti s témou "ekonomika-technológia-rozpočtovanie", robili aj manuálne práce, ako šitie vankúšov alebo výroba malých remeselných predmetov.

Ďalšia skupina počítala množstvo obalových materiálov alebo skôr obaly, ktoré sa ušetria, keď sa ich zámerne vyhýbame.

Počas vychádzky boli urobené analýzy každodenných vecí (napríklad mobilných telefónov) z rôznych hľadísk - pôvodu, využívania prírodných zdrojov, platenia poplatkov vo výrobných krajinách, následného používania starých zariadení. Pri tom študenti používali grafy a informačné texty, ale tiež sa priamo pýtali v obchodoch o udržateľnosti.

Okrem toho sa zaoberali otázkami spoločenskej jednoty / správania. Diskutovali o vplyve moderných komunikačných médií (napr. whats app) na priateľstvo a spolužitie. Diskutovali o nevýhodách médií a v rámci krátkych úloh / dialógov hľadali riešenia konfliktov.

Na konci dňa získal každý študent všeobecný prehľad o otázke trvalej udržateľnosti a konkrétnej vybranej oblasti získal hlbšie pochopenie. Jedným z výsledkov workshopov bola výroba / tvorba rôznych druhov výrobkov, ktorí boli potom v škole vystavené.

Dokumentácia bude súčasťou školskej ročenky, ktorá bude prezentovať prácu na projekte UNESCO v šk. roku 2016/17. Ročenka bude k dispozícii aj pre verejnosť. Vzhľadom na túto

skutočnosť bude mať dokumentácia trvalý účinok aj na ďalšie ročníky a môže byť okrem iného použitá ako vstupy pri výučbe rôznych predmetov. Taktiež dokumentácia sa používa na prezentáciu školy voči verejnosti - na školských akciách alebo pri náboře nových študentov 94. strednej školy.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Táto vzdelávacia prax je inovatívna, pretože spája rôzne ročníky, študenti sa navzájom spoznajú a môžu mať prospech z rôznych úrovní vzdelania. Téma sa dotýka rôznych oblastí života, ktoré sú úzko spojené s každodennou realitou študentov a motivuje ich, aby konali.

Motívom projektu je budovať pocit zodpovednosti za budúcnosť všetkých ľudí, implementovať myšlienku UNESCO spojenú s témami relevantnými pre študentov a posilniť motiváciu k vlastnému konaniu. Takisto získať nových partnerov pre školu v Lipsku s cieľom rozšíriť vlastnú prácu, zapojiť do činnosti celé učebné materiály, združiť existujúce zdroje (kultúrny výskum a UNESO) a prepracovať vzdelávacie cesty študentov - z hľadiska vytvárania radosti z učenia sa pre samých seba, kde sú tiež schopní objaviť niečo nové pre seba.

Míľniky: interakcia UNESCO a výskumných pracovníkov v oblasti kultúry na "kultúrnom samite"

Silné stránky: Veľká ponuka workshopov, systém zoznamov študentov s daným počtom študentov pre každú triedu; práca naprieč triedami a ročníkmi.

Slabé stránky: Motivácia učiteľov, prenos informácií nebol vždy dobrý

Odporúčania: pozri vyššie "silné stránky" projektu, radšej začleniť učiteľov rôznych predmetov

#21 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#21 Škola budúcnosti. Dobrý príklad extrakurikulárnych aktivít v oblasti ekológie

---

(Bulharsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Škola budúcnosti. Dobrý príklad extrakurikulárnych aktivít v oblasti ekológie

Desislava Staykova-Marinova & Class
Učiteľ, trieda

desislavamarinova@abv.bg
email

“VASIL LEVSKI” FOREIGN LANGUAGE SCHOOL
škola

BURGAS, 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

“Hlavný zdroj obnoviteľnej energie je pod našimi nohami”

A Gatto

Je možné, že sa dostaneme do nového veku, keď učitelia už nebudú varovať svojich študentov, aby nebehali na chodbách?

Odpoveď na túto otázku nás motivovala navrhnuť našu školu budúcnosti, kde telocvičňa, triedy, chodby a ihrisko pred školou sú vyrobené z dlažby, ktorá dokáže absorbovať kinetickú energiu, a polyméru - polyvinylidénfluoridu, ktorý premieňa mechanickú energiu na elektrickú energiu. Keď desiatky študentov vyjdú zo svojich učební a začnú sa hrať, chodia po chodbe, počas telesnej výchovy, ich energia sa doslova stáva cenným zdrojom - dosť na nabíjanie mobilných telefónov a svetlo žiaroviek, atď.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Desislava Staykova- Marinova – učiteľ biológie a chémie
Klub “Mladý ekológ” – 25 študentov X. ročníka

3.2 Vzdelávací kontext

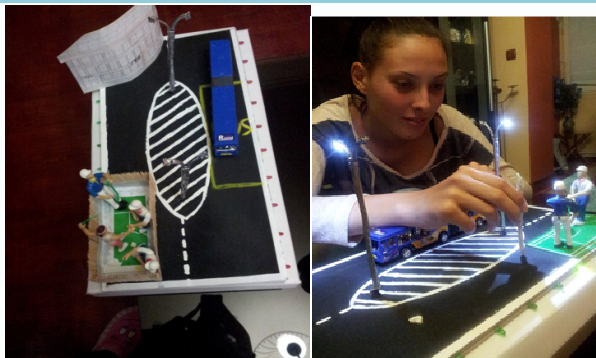
- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

1. Piezo-polyméry sa používajú na priamu konverziu mechanickej energie na elektrickú. Veľmi výrazný piezo efekt má polyvinylidénfluorid (PVDF). PVDF je známy svojou mimoriadnou chemickou odolnosťou a vynikajúcou odolnosťou voči UV žiareniu. Piezoelektrický materiál transformuje mechanické zaťaženie na elektrickú energiu. Piezoelektrické materiály by sa mohli používať aj v miestach s veľkým pohybom ľudí, ako sú stanice metra, turistické chodníky, diskotéky, štadióny, letiská a železničné koľaje

http://www.youtube.com/watch?v=CfnyJ0_XarI

Vyvinuli sme originálny model Školy budúcnosti, kde sú telocvičňa, triedy, chodby a ihrisko pred školou vyrobené z podlahy, ktorá dokáže premeniť mechanickú energiu na elektrickú.

2. Demonštrácia zaujímavých vedeckých projektov a ekologické zameranie.

2.1 Znečistenie vody - Priľnavosť medzi molekulami na hladine vody umožňuje niektorému hmyzu, ako je korčuliarka, pohybovať sa bez potopenia. Čistiace prostriedky znižujú

povrchové napätie a adhéziu medzi molekulami vody, preto nemôžu zostať na povrchu a klesajú.

2.2 Recyklácia papiera (slovenský návod napr. tu:

<http://www.priateliazeme.sk/spz/informacie/tematicke-clanky/tvorive-dielne-domaci-recyklovany-papier>)

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Aktivita je dostupná pre každú školu, použité filmy umožňujú, aby bola problematika predstavená a vyučovaná v každej bulharskej škole.

Zvolené témy sú strategicky dôležité, originálne a obsahujú riešenia praktických problémov. Náš projekt rieši nasledujúce otázky:

- ako znížiť emisie skleníkových plynov;
- ako zvýšiť podiel obnoviteľnej energie.

Mihaela Kirilova, Ekaterina Pavlova, Stella Peeva, Miroslav Stefanov, Iliana Franzizova, Sonia Georgieva a Fatme Mehmed sa zúčastnil študentskej konferencie "Myslite ekologicky na budúcnosť". Konferenciu zorganizovalo oddelenie pre ekológiu a ochranu životného prostredia na Univerzite "Prof. Dr. Assen Zlatarov" za podpory obce Burgas. Podujatie sa konalo 30. - 31. 03. 2017. v kultúrnom centre Marine Casino. Miroslav Štefanov získal tretie miesto a finančnú cenu za prezentáciu "Alternatívne zdroje energie na zníženie závislosti od fosílnych palív. Energia z biomasy". Iliana Franzazová, Sonia Georgieva a Fatme Mehmed získali ocenenie za "Inovácia pri monitorovaní" za svoju prácu "Technológia dronov a monitorovanie jazera Atanasovsko". Vyznamenaní študenti sú už prijatí na univerzitu "Prof. Assen Zlatarov" so špecializáciou ekológia. Zúčastnení študenti sa zapísali dobrovoľne. Ich účasť bola organizovaná v klube Mladý ekológ v rámci projektu "Vaša trieda".

#22 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#22 Mesiac globálnej výchovy vo Valga 2014-2016

(Estónsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Mesiac globálnej výchovy vo Valga 2014-2016

Učiteľ a trieda
Pille Olesk

email
pille.olesk@valgagym.ee

ŠKOLA
Valga Gymnasium

Valga, Estónsko, 17. máj 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Hlavná téma: Trvalo udržateľný rozvoj

Aktivity: Mesiac globálneho vzdelávania, október 2014-2016. Aktivity sa konali v Múzeu Valga a Gymnáziu Valga.

Cieľová skupina: Študenti Gymnázia Valga a študenti základnej školy Valga a školy Priimetsa Valga.

Cieľ: vzdelávať študentov a spoluobčanov prostredníctvom praktických aktivít a skúseností, diskutovať o globálnych otázkach, zapájať študentov a učiť sa s nimi.

Metodológia: Moderný prístup zahŕňajúci teóriu i prax. Existuje dôvod, prečo sa Mesiac globálneho vzdelávania koná mimo školy v miestnom múzeu, v inštitúcii, ktorá slúži ako úložný priestor pre naše spomienky – pomáha pochopiť, že dnešné rozhodnutia sa budú odrážať vo svete zajtrajška a priblížiť ich k našej kultúre

Každý rok bola v galérii múzea organizovaná iná výstava o globálnom vzdelávaní. Výstava sa stala ústredným miestom Mesiaca globálneho vzdelávania. Cieľom bolo predstaviť a dozvedieť sa o rôznych kultúrach a krajinách, upozorniť na udržateľnosť a zvýšiť povedomie študentov a učiteľov prostredníctvom rôznych aktivít.

Mesiac globálneho vzdelávania je spoločný projekt Múzea Valga a Gymnázia Valga.

Počas 1.5-hodinového programu mali študenti možnosť prehliadnuť si vzdelávaciu výstavu s organizátorom, počúvať zaujímavé rozhovory a vyrábať remeselné predmety.

V priebehu rokov sme spolu so študentmi vyrobili z recyklovaných materiálov náušnice, ponožky, nákupné tašky a lapače snov. V triede sa študenti zúčastnili aj na aktivitách ako sú hranie rolí a bábkové predstavenia a hranie na bubny vyrobené z hrncov. Študenti gymnázia pomohli pripraviť a realizovať workshopy pre mladších študentov.

Ako mimoriadnu hodnotu si návštevníci múzea mohli počas Mesiaca globálneho vzdelávania zakúpiť predmety (ako sú náušnice, magnety a rúže) vyrobené z recyklovaných materiálov. Ako symbol našej podpory boli peniaze venované vzdelávaniu detí v Keni. Tak sa naše úsilie stalo udržateľnejším. Každý z nás môže prispieť svojou aktivitou pre lepší zajtrajšok

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Pille Olesk (organizátor Mesiaca globálneho vzdelávania, manažér projektu a kariéry v Gymnáziu Valga, inštruktor kurzov globalizovaného sveta a ECOkurzov, učiteľ histórie a kultúrneho dedičstva na základnej škole Valga v rokoch 2014-2015.

Marju Rebane, pedagóg a hospodár Múzea Valga

Andrus Murumaa, curator Múzea Valga

15 študentov z tried 11 a 12 (ktorí pomáhali organizovať aktivity Mesiaca globálneho vzdelávania)

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Úvod: Gymnázium Valga sa stalo súčasťou siete asociovaných škôl UNESCO v roku 2011. Prvých pár rokov prebehlo ticho a bezpečne za školskými múrmi. Terajší študenti začali organizovať workshopy pre mladších študentov. Každý rok so študentmi pracujeme na rôznych projektoch a to nám pomáha rásť. Každý rok prináša nové cieľové skupiny, partnerov spolupráce a úspechy. Špecifické obmedzenia boli prekonané a globálne vzdelávanie sa stalo spôsobom myslenia.

Gymnázium Valga a Múzeum Valga už tri roky spolupracujú na globálnom vzdelávaní.

Témy Mesiaca globálneho vzdelávania v októbri v meste Valga:

2014 - Svetlo a tieň Kene

2015 - Okolo sveta a Barmy

2016 - Upokojenie duše

Vzdelávacie aktivity

Každý rok sa zameriavame na rôzne miesta, kultúry, ľudí, metódy výučby a aktivity.

2014 - Svetlo a tieň Kene

Témou bola Afrika, s výstavou fotografií Pille Olesk o Keni.

V roku 2014 sa vzdelávacie dni ešte netrvali celý mesiac. Bol ešte priestor pre ďalší rozvoj.

Aktivity: Tematické prednášky a bezplatné workshopy pre rôzne cieľové skupiny.

Študenti školy Priimetsa Valga (ruský jazyk) sa zúčastnili tiež.

Dni základných škôl: študenti mohli hrať na bubny a vyrábať ozdoby, pri počúvaní africkej hudby. Študenti lakom na nechty maľovali vzory inšpirované Afrikou na uzávery fliaš a vyrobili magnetky na chladničku. Viečka fliaš boli pripravené študentmi základnej školy Valga v triede priemyselných umení.

Deň stredných škôl: Prednáška o spravodlivom obchode (Fairtrade) a premietanie filmov.

(Zorganizovali sa aj **aktivity na základných školách**, na workshopoch deti vyrábali motýľa tvoreného dvomi srdcami, jedna polovica bola maľovaná do vzoru Afriky a druhá v štýle Estónska, dokončené diela boli vystavené v galérii.)

Na workshope zameranom na africké deti študenti hrali role zo života detí v Afrike (spať na podlahe na vreci od cukru, variť kašu na kameňoch, nosiť vedro na hlave atď.). Študenti počúvali príbehy, pozerali obrázky a filmové klipy zobrazujúce život na druhej strane zemegule.)

2015 - Okolo sveta a Barmy

Zameranie: Fotografická výstava Kair Käspera. Stretnutie s autorom cez Skype počas otvorenia výstavy poskytlo inovatívny zážitok.

V priebehu mesiaca bolo pre rôzne cieľové skupiny zorganizovaných niekoľko workshopov zameraných podľa veku. Starší študenti základnej školy počúvali správy odborníkov z oblasti životného prostredia a vyrábali / šili nákupné tašky z recyklovaných materiálov. Nákupné tašky boli predložené na súťaž s názvom "Killer Bag" (Killerkott v estónskom jazyku) a získali sme za ne špeciálnu cenu

Študenti strednej školy hrali rybársku hru na tému zdravých potravín.

Študenti základných škôl robili ponožky z recyklovaných balíkov rýchleho občerstvenia a hrali bábkové predstavenie s použitím vyrobených predmetov.

Študenti gymnázií pomohli organizovať všetky aktivity - od workshopov až po bábkové predstavenie. Pripravili si rúže, krémy atď., ktoré boli predávané počas Mesiaca globálneho vzdelávania na získanie darov.

2016 - Upokojenie duše

Minulý rok sme sa rozhodli pre výstavu obrazov cestovateľa Toomasa Altnurmeho. Obrazy výstavy inšpirovali projektový tím, aby si vybral život a vieru indiánov ako tému, na ktorú sa zamerať. V galérii sme postavili wigwam s ohniskom. So študentmi sme si posadali okolo ohňa, rozprávali sme o príbehy zo života Indiánov a vyrábali lapače snov.

Ako poslednú akciu sme zorganizovali koncert s názvom "Upokojenie duše" pre obyvateľov mesta, ktorý zahŕňal prezentácie originálnych materiálov, kúzelnícke triky a piesní. Okrem pomoci pri organizovaní aktivít študenti gymnázia napiekli v školskej kuchyni jablkové koláče a torty pre návštevníkov. Tak ako počas Mesiaca globálneho vzdelávania, koncert bol bezplatný.

(Minulú jeseň sme na workshopy pozvali skupiny zo škôlok a pre tieto deti boli vybrané manuálne aktivity vhodné pre ich vek.)

Tešíme sa na **jeseň roku 2017**, ktorej témou bude drevo. **Zameranie:** výstava dreva od Meelis Kihulane. Budeme sa tešiť z vlastnej výroby drevených ozdôb.

Vzdelávacie výsledky

Študenti sa dozvedia o miestnych a globálnych problémoch a vedia, ako ich vzájomne prepájať.

Študenti sa naučia, že rozhodnutia, ktoré prijímame dnes, budú formovať budúcnosť, zlepšia si kritické myslenie.

Výhody pre učiteľov zúčastňujúcich sa na vzdelávacom dni v triede:

Učitelia môžu integrovať globálne vzdelávanie s aktívnym vzdelávaním a primárnymi hodnotami, a tak skvalitniť vyučovanie.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Kompetencie

Proces vzdelávania bol zameraný predovšetkým na rozvoj kompetencií v oblasti hodnôt, sociálnych zručností, sebaidentifikácie, komunikácie a iniciatívy.

Témy riešené počas troch rokov:

Zaoberali sme sa otázkami environmentálnej spravodlivosti, trvalo udržateľného rozvoja, kultúrnej rozmanitosti a domorodej kultúry, tolerance a sociálnej spravodlivosti.

Miestna a globálna úroveň

Mesiaca globálneho vzdelávania sa zámerne uskutočnil v múzeu. Napriek tomu, že Gymnázium Valga je pridruženou školou UNESCO a pôsobí na globálnej úrovni už roky, vychádza aj z princípu siete podporovať svoju národnú kultúru a nájsť si svoje miesto vo svojej kultúre a lokalite. Múzeum je ideálnym partnerom na podporu tohto princípu a šírenie vedomostí

Motivácia pre cieľové skupiny

Organizátori

Osobný záväzok a myšlienky na zlepšenie sú základom každého úspešného úsilia.

Motivácia a inšpirácia v práci človeka vyzýva ostatných, aby pomohli a zapojili sa.

Zapojenie študentov stredoškolskej úrovne do organizácie a realizácie aktivít im dalo skúsenosti s organizovaním podujatia a podporilo odvahu hovoriť pred deťmi a svojimi rovesníkmi, prijímať rozhodnutia, prevziať zodpovednosť a tiež robiť niečo, čím priamo prispieva k udržateľnejšiemu svetu a svojho najbližšieho prostredia.

Učitelia, ktorí sa zúčastnili na vzdelávacích dňoch so svojimi študentmi

Mesiaca globálneho vzdelávania získal skvelú spätnú väzbu. Z toho vyplýva záujem o vzdelávacie podujatia. Veríme, že aj učitelia sú spokojní s udalosťou, pretože záviselo od nich, či sa ich trieda zúčastní alebo nie. Už dva roky sme organizujeme reklamnú kampaň v dvoch samostatných dňoch zameranú na učiteľov.

Študenti

Študenti sa zúčastnili na výučbe, ktorá sa konala v múzeu, mimo školy. Výstavy a workshopy sa zamerali aj na vytvorenie scény (indický stan, ohnisko, prestieranie, jedlo a ďalšie ilustračné zdroje). Manuálne aktivity (ako je šitie, lepenie atď.) sa používajú na vytváranie záujmu u študentov alebo upevnenie poznatkov. Študenti, ktorí sa podieľali na organizácii aktivít, získali veľmi dobré skúsenosti a vybudovali si hodnoty

Výhody a priestor na zlepšenie

Blíži sa už štvrtý ročník Mesiaca globálneho vzdelávania: je to dôkaz toho, že aktivita je úspešná. Po každej sérii podujatí organizátori diskutujú o zlepšeniach, ktoré by sme mohli prijať na ďalší rok. Mali by sme napríklad zvážiť zlepšenie reklamy, aby sme priamo oslovili školy a učiteľov. Stále existujú cieľové skupiny, ktoré sa nezúčastnili (deti z vidieka).

Keďže lekcie boli počas posledných dvoch rokov organizované počas celého mesiaca, mali sme možnosť pridať alebo odstrániť niektoré časti, podľa potreby (to znamená, že tu je určitá flexibilita). Mali sme tiež veľa aktivít: tancovanie, sledovanie kreslených filmov, atď.

Toto je už tretíkrát, čo organizujeme Mesiac globálneho vzdelávania a štvrtý sa bude konať v roku 2017. Po piatom roku by sme sa mali pokúsiť o zmenu formátu. V budúcnosti môžeme zvážiť presun niektorých aktivít von do prírody.

Aby sme boli viac v súlade s témou dreva v roku 2017, budeme sa snažiť pridať ďalšie interaktívne prvky, ako napríklad fotografovanie farebných listov, dreva atď., s virtuálnym mikroskopom dostupným online.

Musíme tiež pracovať na tom, aby mali viac organizátorov v oblečení, ktoré by vyhovovalo štýlu témy. Uvedomili sme si to v roku 2016, keď sme sa sústredili na tradície Indiánov a oblekli sa ako domorodí ľudia.

Odporúčania

Dnešní mladí ľudia sa zaujímajú o témy globálneho vzdelávania a majú k nim vzťah.

Študenti sú skvelými spolupracovníkmi. Ako bonus, študenti majú možnosť prispieť do projektu ako partneri a zúčastňovať sa na ňom, napríklad pri praktickej práci.

Rozpočet na Mesiac globálneho vzdelávania bol vždy veľmi nízky, pretože používame množstvo recyklovaných materiálov.

Vplyv na komunitu

Vo Valga sme vyvinuli novú tradíciu a plánujeme pokračovať v spolupráci s ostatnými stranami, aby sme ju udržali. Komunita je teraz oboznámená s témou globálneho vzdelávania a to je veľký krok vpred. V roku 2014 sme usporiadali prednášku (s prekladom do ruštiny) pre miestny zväz starších občanov. Počas otvorenia výstav sme ponúkli ľuďom špeciálne jedlá spojené s témou, aby sme pritiahli pozornosť komunity a zapojili ľudí. V roku 2014 sme ponúkli ľuďom kukuričnú kašu, ktorú bolo treba jesť prstami, a mliečny čaj malých šálkach. V roku 2015 sme pripravili exotický ovocný stôl a pálika kadidlo, atď. Takéto praktické aktivity pomáhajú základnému pochopeniu nášho vzťahu so vzdialenými krajinami a nášho spojenia s nimi.

#23 DOBRÝ PRÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNO M VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#23 Pozrite sa za regály! (Maďarsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Pozrite sa za regály!

Gyöngyi Éger, ročník 7-11
Učiteľ, trieda

gyongyi.eger@gmail.com
email

Stredná škola János Bolyai
škola

Ócsa, 7-12. 06. 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Pri príležitosti Svetového dňa ochrany životného prostredia sme v meste zorganizovali program nazvaný "Pozrite sa za regály". Študenti strednej školy János Bólyai sa zúčastnili, ale aj iní ľudia sa mohli pripojiť k aktivitám (ľudia z mesta, z okolia atď.). Program zvýšil povedomie o uvedomelej spotrebe a otázkach týkajúcich sa potravín.

Program začal výstavou fotografií o uvedomelej spotrebe, ktorá bola zriadená v hlavnej hale školy. Potom bol v kultúrnom centre mesta premietnutý dokument "Po dátume spotreby" (Szavatossága: lejárt? v maďarčine). Film je o odpade z potravín v Nórsku, ktorý predstavuje obrovský problém. Štyria mladí ľudia sa rozhodli urobiť niečo na zvýšenie povedomia o tejto problematike a na iniciovanie spoločenskej zmeny: chodia na bicykli po celej krajine a riadia sa pravidlom: všetko ich jedlo je z potravinového odpadu. Otázky, ktoré film vyzdvihol, sa ďalej diskutovali prostredníctvom rôznych neformálnych aktivít: študenti sa pozreli na to, ako sa n náš stôl dostávajú rôzne potraviny (pozreli sa na čokoládový priemysel, odkiaľ pochádzajú pomaranče, skúmali vodnú stopu, atď.). Na záver skupiny vyplnili online kvíz o týchto otázkach. Tí študenti, ktorí vyplnili kvíz dobre, mohli koncom týždňa absolvovať výlet.

Program bol realizovaný v spolupráci s MTVSZ (Národná spoločnosť ochrancov prírody) a KineDok.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učitelia:

Gyöngyi Éger, Tímea Simon, Zsuzsa Körmendi, Anita Tasnádi
400 zapojených študentov

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: tematický projektový deň (s premietaním dokumentárneho filmu, aktivitami k problematike a online kvíz)

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Pozrite sa za regály!

Naša škola sa v máji podieľala na programoch tematického týždňa o udržateľnosti a keďže bola úspešná, zorganizovali sme ďalší projektový týždeň pred ukončením školského roka. Pri príležitosti Svetového dňa ochrany životného prostredia bol program zameraný na uvedomelú spotrebu.

Tieto aktivity boli nasledovné:

Výstava fotografií:

MTVSZ (Národná spoločnosť ochrancov prírody) vytvorila výstavu fotografií "Pozrite sa za regály" o vedomej spotrebe v rámci projektu Supplycha!nGe! - kampaň pre obchody s ekologickým povedomím. Fotografie z výstavy boli zaslané na medzinárodnú súťaž "Picture the food of the future" z 28 európskych krajín. Študenti mohli navštíviť výstavu v hlavnej hale školy od 5. do 9. júna 2017.

Viac o výstave: https://mtvsz.hu/lass_a_polcok_moge_kiallitas

Premietanie filmov:

KineDok je nový druh medzinárodnej komunity, jedinečný filmový klub a alternatívna distribučná platforma, ktorá spája fanúšikov a tvorcov tvorivého dokumentu. Škola spolu s komunitným centrom Gábor Egressy sa na programe zúčastnili 2 roky. V tomto roku bol premietaný dokument "Po záruke" (režisér: Kieran Kolle, 2017, Nórsko, 54 min.) O filme: Skupina štyroch mladých mužov si naplánuje 5-týždňovú bicyklovú túru zo severu Nórska na juh – približne 3000 kilometrov –

obrovské úsilie, ktoré bude vyžadovať, aby jedli veľa výživných jedál. Jediným problémom je ich jediné, prísne pravidlo: Všetky jedlá musia pochádzať z potravinového odpadu.

Viac o filme: <https://kinedok.net/en/films/detail/15>

Rozbor činností

Po sledovaní filmu sa študenti zúčastnili debriefingu, ktorý trval 90 minút a pozostával z niekoľkých neformálnych aktivít v potravinárskom priemysle. Študenti sledovali cestu niekoľkých materiálov / potravín, ako je káva, čokoláda, pomaranč, cukrová trstina, atď. Cieľom bolo zvýšiť povedomie o tom, odkiaľ pochádzajú naše potraviny, aká je sociálna / environmentálna cena, čo sa skrýva pod povrchom. Po skončení aktivity študenti vyplnili online kvíz v skupinách

Online kvíz: <https://tinyurl.com/ydcw776z>

Ocenenie

Prvé 3 skupiny sa zúčastnili výletu na vrch Kis-Sváb, ktorý organizovala MTVSZ. Exkurzia sa uskutočnila 12. júna 2017 a zúčastnilo sa je 37 študentov a 2 sprevádzajúci učitelia. Študenti natočili krátke video na propagáciu pešej turistiky medzi svojimi spolužiakmi. Informačný leták o výlete: https://mtvsz.hu/dynamic/kiadvany_termved/bp_term_ert_5_kis_svabhegy_w2.pdf

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Program bol komplexný a využívali rôzne aktivity a metódy (umenie, výlet, neformálne aktivity atď.), aby odhalil problematiku uvedomelej spotreby a jedla. Počas projektového týždňa a vďaka charakteru aktivít (film, výstavy atď.) sa ho mohlo zúčastniť mnoho študentov. Činnosti spájali miestny a globálny rozmer prostredníctvom otázky "potravín".

Program rozvinul niekoľko kompetencií študentov.

Po prvé, mediálna uvedomelosť je dôležitou kompetenciou a vzdelávanie k mediálnej uvedomelosti nie je o prenose konkrétnych poznatkov, ale o podpore kritického a inteligentného využívania médií študentmi. Dokumentárne filmy sú skvelými nástrojmi, využívame ich na to, aby sme študentom predstavili skutočný svet a skutočné problémy.

Cieľom vzdelávania o environmentálnom povedomí je, aby si študenti boli viac vedomí a zodpovednejší vo svojom živote, vo vzťahu k prírode, k iným ľuďom. Mali by pochopiť pozitívne a negatívne procesy v globalizovanom svete.

Úspech programu spočíva v spolupráci. Spolupráca s mimovládnyimi organizáciami (MTVSZ a KineDok) a s verejnými inštitúciami (komunitným centrom) umožňuje zapojiť širokú verejnosť, napr. aj do premietania. Študenti mohli vyplniť kvíz o mobilnom telefóne, čo ho robilo zaujímavým. Odmena nebola vecná cena, ale výlet do hôr a všetci víťazi sa ochotne zúčastnili.

#24 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#24 Deň pre zmenu – Deň pre spoluprácu --- **(Slovinsko)**

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Deň pre zmenu – Deň pre spoluprácu

Učiteľ a trieda
Zdenka Resnik
Srednja šola Zagorje (Ekošola SŠ Zagorje)

email
zdezgo@gmail.com

ŠKOLA
Srednja šola Zagorje

Miesto, dátum

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Študenti sa pokúšali nájsť odpovede na otázky týkajúce sa jedla, ktoré jedia, jeho pôvod a vplyv na životné prostredie na celom svete (napríklad palmový olej, banány), ako aj možné zmeny nášho životného štýlu.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Zdenka Resnik, ďalší učitelia a študenti

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Študenti skúmali internet a literatúru, aby našli odpovede na príslušné otázky, pripravili prezentácie pre triedu a verejnosť, oslovili miestnych producentov a prezentovali na verejnom podujatí

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Už niekoľko rokov boli naše vedecké dni organizované tak, aby tento deň podporil interdisciplinárny prístup a udržateľnosť, čo sú v podstate dve hlavné zásady nášho "programu ekologických škôl", ktorý sa realizuje na strednej škole (Srednja Šola Zagorje). 10. mája sme zorganizovali vedecký deň s názvom Deň pre zmenu - deň spolupráce, počas ktorého sa uskutočnili rôzne aktivity na rôznych miestach. Hlavná udalosť bola nazvaná "Zodpovednosť a jedlo" (Odgovorno s hrano). Na podujatí sa zúčastnili aj miestni poľnohospodári, výrobcovia potravín, žiaci a učitelia základných škôl, deti z materských škôl a niekoľko miestnych organizácií, ktorých sme pozvali. Študenti prezentovali svoje odpovede na vyššie uvedené otázky pri určených stánkoch. V istom zmysle sme spojili globálne a miestne aspekty. Opätovne použiteľné tašky vyrobené zo starých záclon, ktorú boli ponúkané okoloidúcim, boli vyrobené našimi priateľmi z Facebooku, študentmi a ich príbuznými. Okrem toho sa študenti naučili o invazívnych rastlinných druhoch v Slovinsku (o ich pôvode a o vplyve na životné prostredie) od externého odborníka. Zapojili sme sa aj niekoľkých mimovládnych organizácií: včelárske združenie v Zagorje (Čebelarsko društvo Zagorje), ktoré zvyšovalo povedomie o hrozbách pre včely; spoločnosť cestovného ruchu Ruardi, ktorá zorganizovala výlet na nordic walking a horskú turistiku (dôležitosť miestneho cestovného ruchu a jeho rozvoj); Cyklistický klub Údolje Zagorje, ktorý povzbudzuje mladých ľudí, aby trávil svoj voľný čas aktívne, vzal skupinu našich študentov na cykloturistiku v údolí Zagorje. Naši spolupracovníci sľúbili, že s nami budú spolupracovať aj v budúcnosti; je už aj dohodnutý plán aktivít na jeseň tohto roka.

Okrem týchto aktivít, ktoré zodpovedajú požiadavkám žiadosti, sme pozvali aj s ďalšie mimovládne organizácie, napr. Mládežnícky inštitút (Slovinsko) a Humanitas (Slovinsko) s ich interaktívnou divadelnou hrou "Očami utečenca". Študenti získali množstvo kompetencií v nasledujúcich oblastiach: komunikácia v materinskom jazyku / úradnom jazyku, učenie učiť sa, získali vedomosti v prírodných vedách, ako byť proaktívny, o podnikaní, aktívnom občianstve a sociálnej zodpovednosti, atď.

#25 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#25 Príjemné triedy (Španielsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Príjemné triedy

Učiteľ a trieda
Učitelia a zelení delegáti

email
institut.mediterrania@gmail.com

ŠKOLA
INSTITUT MEDITERRÀNIA (EL VENDRELL)

Šk. rok 2016-2017,
El Vendrell (Tarragona, Spain)

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Účasť študentov na organizácii a rozhodovaní centra o vytvorení a riadení príjemných a udržateľných priestorov, ktoré zlepšujú našu kvalitu života. Porota "zelených delegátov" a jedného učiteľa skúma triedy jeden deň v týždni a odhaduje, ako dodržia čistotu, poriadok, používanie recyklovaných nádob a osvetlenie. Na konci programu dostane najlepšia trieda ocenenie.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Učiteľ: učitelia školy

Skupina študentov: komisia zelených delegátov z 1., 2. a 3. ročníka (spolu 23 delegátov)

3.2 Vzdelávaci kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Každý ročník si vypracuje kalendár so skupinami zelených delegátov a asistentov učiteľov a umiestni ho na nástenku Zelených škôl v zborovni a zverejní ho ako dokument na Google disku. Zelení delegáti hodnotia čistotu, poriadok, osvetlenie a separovanie odpadu známku od 1 do 10. Tieto výsledky umožňujú vyhodnotiť poradie a na konci kurzu vyhlásime triedu víťazov.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

Vplyv na študentov je budovanie povedomia, zodpovednosti, autonómie a aktívna účasť.

Pre centrum je to zlepšenie prostredia triedy, optimalizáciu zdrojov a pocit spolupatričnosti medzi študentmi.

#26 DOBRÝ PŘÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNOM VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#26 Reaguj (Španielsko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Reaguj

Učiteľ a trieda
Anna Alarcón, 3. ročník

email
nitaalarcone@gmail.com

ŠKOLA
Institut Tiana

Miesto, dátum
Tiana (Barcelona), apríl - máj 2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

Ide o projekt vzdelávacích služieb spojený s audiovizuálnou praxou s povedomím o spolupráci a solidarite, osobitne zameraný na utečencov.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Anna Alarcón (učiteľ) a študenti 3. ročníka

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Študenti spolupracovali s NGO Pro Activa Open Arms. Túto mimovládnu organizáciu založila skupina záchranárov Badalony (pobrežného mesta veľmi blízko Tiany) a jej cieľom je zachraňovať utečencov v Stredozemnom mori, ktorí utekajú pred vojnou a chudobou a prichádzajú do Európy.

Študenti pracovali s 2 dobrovoľníkmi tejto mimovládnej organizácie, ktorí prišli do školy. Vďaka stretnutiam študenti vytvorili film, ktorý sa bude používať v informačnej kampani tejto mimovládnej organizácie, keď budú prezentovať svoju prácu iným školám a mládeži.

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

- Prečo je to dobrý príklad?

Pretože sa študenti môžu učiť prostredníctvom priamych svedectiev. Naučia sa aj základné pojmy, ako sú angažovanosť, dobrovoľná práca a solidarita prostredníctvom práce tejto mimovládnej organizácie. V triede pracujeme aj na problematike utečencov a následkoch (sociálne, politické, ekonomické a ekologické).

- Ktoré sú inovatívne prvky?

Východiskom nie je teória, ale predstavujeme skúsenosti dobrovoľníkov, ktorí pracujú s utečencami. Je tiež zaujímavé, že výsledkom práce je film, ktorý môže byť pre túto mimovládnu organizáciu využitý na propagáciu svojej práce.

- Aké bolo pôvodné motívy a dôvody učiteľov / študentov, aby sa do tejto aktivity zapojili?

Príležitosť naučiť sa niečo o tak aktuálnej problematike o utečencov z rozprávania ľudí, ktorí ju priamo zažili.

- Čo boli mýlniky, silné a slabé stránky tejto aktivity?

Silnou stránkou sú impozantné svedectvá ľudí, ktorí prišli do triedy a predstavili svoje skúsenosti. Práca so všetkými teoretickými úvahami prostredníctvom audiovizuálnych nástrojov je pre študentov vždy atraktívnou formou a tiež pomáha pracovať v skupine.

- Čo by ste odporučili učiteľom, ktorý by chceli adaptovať a použiť vašu vzdelávaciu aktivitu?

Potrebujete čas na tento projekt, pretože nie je len o zodpovedaní otázok, ale o tom, aby ste sa v audiovizuálnom jazyku dostali hlbšie a pracovali sebavedomo. K dobrému postupu prác musí byť učiteľ skutočne motivovaný a dobre pripravený.

#27 DOBRÝ PRÍKLAD
V ENVIRONMENTÁLNO M VZDELÁVANÍ K UDRŽATEĽNOSTI

#27 Jedlá zmena – zmena k zdravému životu (Slovensko)

“Moja trieda hrá udržateľne”
Európska súťaž SAME WORLD o dobré príklady
v environmentálnom vzdelávaní k udržateľnosti

Jedlá zmena – zmena k zdravému životu

Učiteľ: Ing. Katarína Svorčíková
Trieda: 2.V

email
katkasvo@post.sk

ŠKOLA
Stredná odborná škola Pruské č. 294

Miesto, dátum
V Pruskom, dňa 21.05.2017

1. Téma

- Zmena klímy
- Environmentálna spravodlivosť
- Environmentálna migrácia

2. Abstrakt

V SOŠ Pruské sa uskutočnil Akčný smoothie deň v rámci projektu Zelená škola – Jedlá zmena. Žiaci prezentovali FAIR TRADE potraviny prostredníctvom prezentácie. Video bolo zamerané na banány, ich pestovanie, spracovanie až po dovoz na náš stôl. Žiaci pripravovali smoothie, základom ktorého boli predovšetkým banány. Pri jeho príprave používali aj iné ovocie. Zeleninové smoothie pripravovali z mrkvy, cvikly a šalátu, ktoré vysiali v úžitkovej záhradke v priestoroch SOŠ Pruské. Na Akčný smoothie deň sa prišlo pozrieť veľa návštevníkov. Okrem žiakov, učiteľov a ostatných zamestnancov SOŠ Pruské si na smoothie pochutnávali žiaci z partnerskej školy Landwirtschaftliche Fachschule Hollabrunn, klienti Domova sociálnych služieb v Pruskom a deti MŠ v Pruskom. Všetci odchádzali spokojní a s úsmevom na tvári. Chválou nikto nešetril.

3. Popis vzdelávacej aktivity

3.1 Učiteľ (učitelia) – skupina študentov

Ing. Ivana Kirdová – učiteľka odborných predmetov potravinárskeho zamerania.
Ing. Katarína Svorčíková – učiteľka odborných predmetov environmentálneho zamerania
Do aktivity bola zapojená jedna trieda s 15-timi žiakmi

3.2 Vzdelávací kontext

- Aktivita v triede, v rámci určitého predmetu (t.j. trvajúca niekoľko vyučovacích hodín)
- Interdisciplinárny, extra-kurikulárny školský projekt (trvajúci niekoľko týždňov alebo mesiacov)
- Iné, prosím vysvetlite: .....

3.3 Vzdelávacie aktivity a vzdelávacie výstupy

Aktivita 1: Zavedenie bioodpadu ako ďalšej zložky separovaného zberu do apríla 2017 formou kompostovania. Využitie kompostu pri údržbe okrasnej a úžitkovej záhrady v areáli SOŠ Pruské. Vytvorenie posterov, realizácia workshopu „žiaci žiakom“ na tému: bioodpad, jeho separovanie a kompostovanie.

Aktivita 2: Tvorba nádob na separovaný zber bioodpadu a ich monitorovanie v rámci areálu školy. Príprava kompostéra pre aktívny zber bioodpadu. Pravidelný monitoring a verifikácia postupu kompostovania. Využitie kompostu pri údržbe okrasnej a úžitkovej záhrady v areáli SOŠ Pruské.

Aktivita 3: Monitorovať separáciu bioodpadu každý deň po skončení vyučovania. Vyprázdňovanie nádob s bioodpadom do kompostéra. Využitie kompostu pri údržbe okrasnej a úžitkovej záhrady v areáli SOŠ Pruské. Monitorovanie bioodpadu v domácnostiach a obchodných reťazcoch. Spôsob ich likvidácie. Anketa prieskumu likvidácie bioodpadu v domácnostiach a obchodných reťazcoch. Vyhodnotenie ankety a spracovanie údajov.

Aktivita 4: Návšteva lokálneho výrobcu – Exkurzia
Zážitkovým učením získať informácie o likvidácii bioodpadu vo výrobe
Realizovanie exkurzie Muštárne a sušiarne FARMÁRIK Bolešov

Propagácia pre žiakov, rodičov, návštevníkov školy nástenkou Zelenej školy sekcia– Jedlá zmena, článok na web stránke školy a oznam v miestnom rozhlase

http://www.sospruske.sk/aktuality-1/akcny-smoothie-den.html?page_id=6215

<https://www.youtube.com/watch?v=hc1ke-hld7Q>

4. Prehodnotenie vzdelávacej praxe (reflexia)

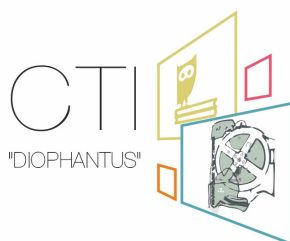
Žiaci nadobudli poznatky o FAIR TRADE potravinách a o spôsobe výroby potravín. Žiaci spracovali a preložili z anglického jazyka do slovenského jazyka video o spôsobe dopestovania banánov firmy DOLE. Žiaci z globálnych poznatkov nadobudli poznatky lokálne. Spôsob získania potravín a ich dlhá cesta od výrobcu až k nám, domov na stôl. Inovatívnym prvkom projektu je hlavne pozitívne ovplyvniť myslenie žiakov a ich rodičov k potravinám a poľnohospodárstvu. Žiaci po absolvovaní prezentácie získali poznatky o výrobe smoothie. Vykonali sme spätnú väzbu. Niektorí žiaci si na desiatu pripravujú domáce smoothie. Projekt mal silné i slabé stránky. Za silné stránky považujeme aktivity žiakov, ich samo štúdium a samo vzdelávanie v oblasti potravinárstva. Slabou stránkou aktivity považujeme nedostatočne vypracovanú legislatívnu stránku stravovania školskej jedálne. Školské stravovacie zariadenia môžu nakupovať len od registrovaných dodávateľov. Škola má možnosti dopestovať si niektoré druhy zeleniny a ovocia, ale nie je možnosť ich využitia pre školskú potrebu. Škola naďalej bude pokračovať v projekte. V súčasnosti sme vypracovali nový projekt MENU PRE ZMENU cez Zelenú školu a ďalej máme záujem ako škola pracovať v oblasti potravinárstva a bio potravinárstva k zvýšeniu vedomostí žiakov a ich rodičov.

Autori projektu SAME World:

Vedúci partner

Partneri projektu:

November 2017

Dostupné online na adrese:

edu-kit.sameworld.eu

Táto publikácia bola pripravená v rámci projektu **S.A.M.E. World – UDRŽATEĽNOSŤ / UVEDOMENIE / MOBILIZÁCIA / ŽIVOTNÉ PROSTREDIE (SUSTAINABILITY.AWARENESS.MOBILIZATION.ENVIRONMENT)**

v globálnom vzdelávaní v Európskom roku rozvoja 2015,
s finančným príspevkom Európskej Komisie

 Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Projekt a tento materiál reprezentujú výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tomto materiály. DCI NSA-ED/2014/338-120

